

**Hässelholms
kommun**

Kallelse till Socialnämnden

Måndagen den 18 mars 2024, kl. 15:00

Visheten, Tingshusgatan 1

I tur att justera: Sven Lundh (SD)
Ersättare: Jörgen K. Nilsson (M)
Tid och plats för justering: Digital justering

Föredragningslista

	Ärenden	Till	
1.	Upprop		
2.	Protokollsjustering		
3.	Godkännande av dagordning		§ 21
4.	Anmälan av delegationsbeslut <i>Handlingar</i> <ul style="list-style-type: none"> • Protokoll Socialnämndens arbetsutskott 2024-02-20 • Protokoll Socialnämndens arbetsutskott 2024-03-05 • Utvärdering av utökade serveringstider 2023 		§ 22
5.	Övriga anmälningar <ul style="list-style-type: none"> • Protokoll Anhörigråd 2024-02-01 • Protokoll styrgrupp Tre förvaltningar 2023-11-03 • Överenskommelse om samarbete mellan Socialnämnden, Omsorgsnämnden och Arbetsmarknadsnämnden • § 25 KS Återrapportering gällande granskningsrapport om samverkan kring barn som far illa 		§ 23

	<ul style="list-style-type: none"> • § 27 KS Överenskommelse om samverkan för barns bästa i Hässleholms kommun • §§ 10–11 PU – Tolkning av bestämmelser om ersättning till förtroendevalda. 		
	Beslutsärenden		
6.	<p>Nämndens kvalitetsberättelse 2023</p> <p><i>Handlingar</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Protokollsutdrag från Socialnämndens arbetsutskotts sammanträde den 5 mars 2024 - Nämndens kvalitetsberättelse 2023 • Tjänsteskrivelse kvalitetsberättelse • Kvalitetsberättelse 2023 • Bilaga 1 staplar egenkontroll placeringar 2023 • Bilaga 2 svar egenkontroll placeringar 2023 		<p>§ 24</p> <p>Ricard Agegård, kvalitetsutvecklare</p>
7.	<p>Svar på uppdrag om Bostad först</p> <p><i>Handlingar</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Protokollsutdrag från Socialnämndens arbetsutskotts sammanträde den 20 februari 2024 – Svar på uppdrag om Bostad först • Tjänsteskrivelse svar på uppdrag om Bostad först • Utredning Bostad först • Protokollsutdrag från kommunfullmäktige 2023-06-12, § 111, avseende ärendet Motion gällande Bostad Först 	KS	<p>§ 25</p> <p>Markus Ströbeck, Drog- och brottsförebyggare</p>
8.	<p>POSOM verksamhetsberättelse 2023</p> <p><i>Handlingar</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Protokollsutdrag från Socialnämndens arbetsutskotts sammanträde den 20 februari 2024 – POSOM verksamhetsberättelse 2023 • SF:s tjänsteskrivelse POSOM verksamhetsberättelse 2023 • POSOM verksamhetsberättelse 2023 		§ 26

Socialnämnden

9.	POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024 <i>Handlingar</i> <ul style="list-style-type: none"> • Protokollsutdrag från Socialnämndens arbetsutskotts sammanträde den 5 mars 2024 – POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024 • SF tjänsteskrivelse POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024 • Verksamhetsplan POSOM 2024.docx 		§ 27
10.	Helårsprognos socialnämnden per februari 2024 <i>Handlingar</i> <ul style="list-style-type: none"> • SF:s tjänsteskrivelse - Helårsprognos socialnämnden per februari 2024 • Presentation av ekonomisk prognos per feb 2024 • SN drift- och investeringsanalys per feb 2024 	KS	§ 28 Omid Ismail, enhetschef ekonomi
11.	Socialchefen informerar		§ 29 Sus Lantz, socialchef
12.	Övriga frågor		§ 30
13.	Svar på remiss SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård <ul style="list-style-type: none"> • SF:s tjänsteskrivelse - Svar på remiss SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård • Sammanfattning av remiss 		§ 31 Petter Hector, verksamhetschef

Socialnämnden

Lena Nilsson (S)
 Ordförande

Maria Johansson
 Sekreterare

Socialnämnden

Upprop

Protokollsjustering

Godkännande av dagordning

Hässelholms kommun

Socialnämndens arbetsutskott

Plats och tid: Ordföranderummet, Tingshusgatan 1, 2024-02-20, kl. 9:00-11:40.
Ajournering kl. 9.50-10.10

Beslutande
Ledamöter
Lena Nilsson (S), ordförande
Sven Lundh (SD)

Övriga närvarande

Tjänstemän
Sus Lantz, förvaltningschef §§ 19–24
Maria Johansson, nämndsekreterare §§ 19–24
Marcus Ströbeck, Brotts- och drogförebyggare § 21
Emma Noble, tillståndsinspektör, § 22
Fredrik Olofsson, enhetschef §§ 21–22

Utses att justera
Ersättare
Sven Lundh (SD)
-

Justeringens plats, tid: Digital justering

Justerade paragrafer §19 - §24

Underskrifter:
Sekreterare Maria Johansson
Ordförande Lena Nilsson (S)
Justerare Sven Lundh (SD)

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

Anslag / bevis

Protokollet är justerat
Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Socialnämndens arbetsutskott
Sammanträdesdag	2024-02-20
Datum när anslaget sätts upp	2024-02-21
Datum då anslaget tidigast får tas ner	2024-03-13
Förvaringsplats för protokoll	Socialförvaltningen
Datum då anslaget togs ner	2024-03-20

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. S.L.

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

Innehållsförteckning

Godkännande av dagordning	§ 19
POSOM verksamhetsberättelse 2023	§ 20
Svar på uppdrag om Bostad först	§ 21
Utvärdering av utökade serveringstider 2023	§ 22
Anmälan av delegationsbeslut	§ 23
Övriga anmälningar	§ 24

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. S.L.

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

§ 19

Godkännande av dagordning

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott godkänner dagordningen.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. S.L.

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

§ 20

POSOM verksamhetsberättelse 2023

Dnr: SF 2024/54

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämnden godkänner verksamhetsberättelse för POSOM 2023.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har tagit fram verksamhetsberättelse för POSOM för år 2023.

Sänt till:

Administrativ samordnare POSOM, Socialförvaltningen.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. S.L.

Utdraget bestyrkes

Socialnämndens arbetsutskott

§ 21

Svar på uppdrag om Bostad först

Dnr: SF 2023/358

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämnden lämnar följande svar till kommunstyrelsen:

Socialnämnden föreslår att Bostad Först-program ska införas i Hässleholms kommun under förutsättning att:

- De premisser som beskrivs i utredningen Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30, uppfylls.
- Nödvändiga resurser tillgängliggörs.

Ledamöter som avstår från att delta i beslutet

Sven Lundh (SD) avstår från att delta i beslutet.

Beskrivning av ärendet

Jakob Johansson och Björn Widmark, båda Folkets Väl, har väckt en motion (KLF 2022/937) i kommunfullmäktige, rubricerad Bostad Först - En evidensbaserad metod mot hemlöshet. Motionen remitterades till socialnämnden som vid sammanträde 2023-03-21, § 32, lämnade svar på motionen.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-06-12, § 111, att Socialnämnden ska, under förutsättningar att de beviljas medel från Socialstyrelsen, senast under första kvartalet 2024 till kommunstyrelsen inkomma med utredning av om nämnden anser att Bostad Först ska införas. Motionen ska därmed anses besvarad.

Socialförvaltningen har sammanställt utredning Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30.

Sänt till:

VO Vuxna, Socialförvaltningen
Kommunstyrelsen

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. S.L.

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

§ 22

Utvärdering av utökade serveringstider 2023

Dnr: SF 2024/96

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott godkänner utvärdering av utökade serveringstider 2023.

Protokollsanteckning

Sven Lundh (SD) och Lena Nilsson (S) ställer sig positiva till den provperiod för utökade serveringstillstånd som varit under 2023.

Beskrivning av ärendet

Arbetsutskottet beslutade om utökade öppettider för tre tillståndshavare under 2023. Utvärdering har gjorts av tillståndsinspektör.

Sänt till:

Tillståndsinspektör

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. S.L.

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

§ 23

Anmälan av delegationsbeslut

Beslut

Följande material läggs med godkännande till handlingarna:

SF 2024/92-1

Socialförvaltningen – Beslut om återkallelse av serveringstillstånd på egen begäran

SF 2024/93-1

Socialförvaltningen – Beslut om återkallelse av serveringstillstånd på egen begäran

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. S.L.

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

§ 24

Övriga anmälningar

Beslut

Följande material läggs med godkännande till handlingarna:

Inga övriga anmälningar vid dagens sammanträde.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. S.L.

Utdraget bestyrkes

Hässleholms kommun

Socialnämndens arbetsutskott

Plats och tid: Ordföranderummet, Tingshusgatan 1, 2024-02-20, kl. 9:00-11:40.
Ajournering kl. 9.50-10.10

Beslutande
Ledamöter
Lena Nilsson (S), ordförande
Sven Lundh (SD)

Övriga närvarande

Tjänstemän
Sus Lantz, förvaltningschef §§ 19–24
Maria Johansson, nämndsekreterare §§ 19–24
Marcus Ströbeck, Brotts- och drogförebyggare § 21
Emma Noble, tillståndsinspektör, § 22
Fredrik Olofsson, enhetschef §§ 21–22

Utses att justera
Ersättare
Sven Lundh (SD)
-

Justeringens plats, tid: Digital justering

Justerade paragrafer §19 - §24

Underskrifter:
Sekreterare Maria Johansson
Ordförande Lena Nilsson (S)
Justerare Sven Lundh (SD)

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

Anslag / bevis

Protokollet är justerat
Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Socialnämndens arbetsutskott
Sammanträdesdag	2024-02-20
Datum när anslaget sätts upp	2024-02-21
Datum då anslaget tidigast får tas ner	2024-03-13
Förvaringsplats för protokoll	Socialförvaltningen
Datum då anslaget togs ner	2024-03-20

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

Innehållsförteckning

Godkännande av dagordning	§ 19
POSOM verksamhetsberättelse 2023	§ 20
Svar på uppdrag om Bostad först	§ 21
Utvärdering av utökade serveringstider 2023	§ 22
Anmälan av delegationsbeslut	§ 23
Övriga anmälningar	§ 24

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

§ 19

Godkännande av dagordning

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott godkänner dagordningen.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

§ 20

POSOM verksamhetsberättelse 2023

Dnr: SF 2024/54

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämnden godkänner verksamhetsberättelse för POSOM 2023.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har tagit fram verksamhetsberättelse för POSOM för år 2023.

Sänt till:

Administrativ samordnare POSOM, Socialförvaltningen.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

Socialnämndens arbetsutskott

§ 21

Svar på uppdrag om Bostad först

Dnr: SF 2023/358

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämnden lämnar följande svar till kommunstyrelsen:

Socialnämnden föreslår att Bostad Först-program ska införas i Hässleholms kommun under förutsättning att:

- De premisser som beskrivs i utredningen Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30, uppfylls.
- Nödvändiga resurser tillgängliggörs.

Ledamöter som avstår från att delta i beslutet

Sven Lundh (SD) avstår från att delta i beslutet.

Beskrivning av ärendet

Jakob Johansson och Björn Widmark, båda Folkets Väl, har väckt en motion (KLF 2022/937) i kommunfullmäktige, rubricerad Bostad Först - En evidensbaserad metod mot hemlöshet. Motionen remitterades till socialnämnden som vid sammanträde 2023-03-21, § 32, lämnade svar på motionen.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-06-12, § 111, att Socialnämnden ska, under förutsättningar att de beviljas medel från Socialstyrelsen, senast under första kvartalet 2024 till kommunstyrelsen inkomma med utredning av om nämnden anser att Bostad Först ska införas. Motionen ska därmed anses besvarad.

Socialförvaltningen har sammanställt utredning Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30.

Sänt till:

VO Vuxna, Socialförvaltningen
Kommunstyrelsen

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

§ 22

Utvärdering av utökade serveringstider 2023

Dnr: SF 2024/96

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott godkänner utvärdering av utökade serveringstider 2023.

Protokollsanteckning

Sven Lundh (SD) och Lena Nilsson (S) ställer sig positiva till den provperiod för utökade serveringstillstånd som varit under 2023.

Beskrivning av ärendet

Arbetsutskottet beslutade om utökade öppettider för tre tillståndshavare under 2023. Utvärdering har gjorts av tillståndsinpektör.

Sänt till:

Tillståndsinpektör

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

§ 23

Anmälan av delegationsbeslut

Beslut

Följande material läggs med godkännande till handlingarna:

SF 2024/92-1

Socialförvaltningen – Beslut om återkallelse av serveringstillstånd på egen begäran

SF 2024/93-1

Socialförvaltningen – Beslut om återkallelse av serveringstillstånd på egen begäran

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-20

Socialnämndens arbetsutskott

§ 24

Övriga anmälningar

Beslut

Följande material läggs med godkännande till handlingarna:

Inga övriga anmälningar vid dagens sammanträde.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:

Hässleholms kommun

Socialnämndens arbetsutskott

Plats och tid: Ordföranderummet, Tingshusgatan 1, 2024-03-05, kl. 9:00-12:00
Ajournering kl. 9.45-10.05

Beslutande
Ledamöter
Lena Nilsson (S), ordförande
Jörgen K. Nilsson (M), vice ordförande
Sven Lundh (SD)

Övriga närvarande

Tjänstemän
Sus Lantz, förvaltningschef §§ 25–31
Petter Hector, verksamhetschef §§ 25–31
Maria Johansson, nämndesekreterare §§ 25–31
Emelie Lideberg, jurist §§ 25–31
Ricard Agegård, kvalitetsutvecklare § 26
Emma Noble, tillståndsinspektör §§ 28–30
Fredrik Olofsson, enhetschef §§ 28–30

Utses att justera
Ersättare
Jörgen K. Nilsson (M)
Sven Lundh (SD)

Justeringens plats, tid: Digital justering

Justerade paragrafer §25 - §31

Underskrifter:
Sekreterare Maria Johansson
Ordförande Lena Nilsson (S)
Justerare Jörgen K. Nilsson

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

Anslag / bevis

Protokollet är justerat
Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Socialnämndens arbetsutskott
Sammanträdesdag	2024-03-05
Datum när anslaget sätts upp	2024-03-06
Datum då anslaget tidigast får tas ner	2024-03-27
Förvaringsplats för protokoll	Socialförvaltningen
Datum då anslaget togs ner	2024-04-03

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. J.K.N.

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

Innehållsförteckning

Godkännande av dagordning	§ 25
Nämndens kvalitetsberättelse 2023	§ 26
Verksamhetsplan för POSOM 2024	§ 27
Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten Asian Fusion	§ 28
Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänhetens Harrys Hässleholm	§ 29
Anmälan av delegationsbeslut	§ 30
Övriga anmälningar	§ 31

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. J.K.N.

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 25

Godkännande av dagordning

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott godkänner dagordningen.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. J.K.N.

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 26

Nämndens kvalitetsberättelse 2023

Dnr: SF 2024/106

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:
Socialnämnden godkänner framlagt förslag till kvalitetsberättelse 2023.

Beskrivning av ärendet

Socialstyrelsen föreskriver i SOSFS 2011:9 att nämnden ska dokumentera sitt systematiska kvalitetsarbete samt att nämnden ska sammanställa arbetet årligen i en kvalitetsberättelse. 2023 års kvalitetsberättelse sammanfattar egenkontrollen, avvikelser, utredningar enligt lex Sarah samt utvecklingsinitiativ kopplat till digitala lösningar som bland annat har för avsikt att underlätta administrativt arbete.

Sänt till kvalitetsutvecklare, socialförvaltningen

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. J.K.N.

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 27

Verksamhetsplan för POSOM 2024

Dnr: SF 2024/112

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:
Socialnämndens antar POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har tagit fram verksamhets- och sammanträdesplan för POSOM för 2024.

Sänt till:

Administrativ samordnare POSOM, Socialförvaltningen.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. J.K.N.

Utdraget bestyrkes

Hässleholms
kommun

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 28

Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten, HAE 7979 AB (Asian Fusion)

Dnr: SF 2024/133

Beslut

1. Socialnämndens arbetsutskott beslutar följande:
HAE 7979 AB beviljas tillstånd att till allmänheten servera spritdrycker, vin, starköl, andra jästa alkoholdrycker samt alkoholdrycksliknande preparat på Asian Fusion, Stenbocksgatan 16, i Tyringe. Serveringstillståndet gäller året runt klockan 11:00 - 01:00 inomhus och klockan 11:00-21:00 på uteserveringen.
2. Ansökan om att servera mellan klockan 21:00 och klockan 01:00 på uteserveringen. (8 kap. 2 § Alkohollagen) avslås.

Skäl för beslut

1. Med hänvisning till utredning avslutad 2024-02-23, samtal med sökanden under utredningens gång, besök på Asian Fusion i Tyringe, bedöms sökanden ha visat att man uppfyller de högt ställda krav på lämplighet som ställs, enligt Alkohollagen, för att meddelas serveringstillstånd.
2. Förslag till avslag beträffande serveringstiden på uteserveringen mellan klockan 21:00 och kl. 01:00 beror på att sökandens hyresvärd endast godtar servering till kl. 21.00 på uteserveringen.

Lagrum:

8 kap. 2, 12, 15, 16, 17 Alkohollagen

Beskrivning av ärendet

Utredning och förslag av tillståndsinspektör Emma Noble.

Sänt till tillståndsinspektör Emma Noble.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. J.K.N.

Utdraget bestyrkes

Hässleholms
kommun

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 29

Ansökan om ändring av stadigvarande serveringstillstånd, KRA Restaurang AB (Harrys Hässleholm)

Dnr: SF 2024/134

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott beslutar följande:

KRA Restaurang AB beviljas tillstånd att utöka sitt serveringsutrymme inom sitt befintliga serveringstillstånd till allmänheten på Harrys Hässleholm, Järnvägsgatan 21, 281 31 Hässleholm. Det befintliga serveringstillståndet gäller starköl, vin, andra jästa alkoholdrycker, sprit samt alkoholdryckliknande preparat och gäller året runt klockan 11:00—01:00. Serveringstillståndet gäller även catering av alkohol samt pausservering av starköl och vin.

Tillstånd beviljas med förbehåll att brandskyddet har blivit godkänt.

Skäl för beslut:

Med hänvisning till utredning avslutad 2024-02-23, samtal med sökanden under utredningens gång, besök på Harrys Hässleholm i Hässleholm och erfarenhet att hur sökanden/tillståndshavaren bedrivit sin verksamhet sedan 2022-11-08, bedöms sökanden ha visat att man uppfyller de högt ställda krav på lämplighet som ställs, enligt Alkohollagen, för att meddelas den ansökta utökningen av serveringstillståndet.

Lagrum:

8 kap. 2, 12, 16, 17 §§ Alkohollagen

Beskrivning av ärendet

Utredning och förslag av tillståndsinspektör Emma Noble.

Beslutet kan överklagas

Hur man överklagar beslutet framgår av bilaga.

Sänt till tillståndsinspektör, Socialförvaltningen.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. J.K.N.

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 30

Anmälan av delegationsbeslut

Beslut

Följande material läggs med godkännande till handlingarna:

SF 2024/143-1

Socialförvaltningen - Tillfälligt serveringstillstånd KRA Restaurang AB

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. J.K.N.

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 31

Övriga anmälningar

Beslut

Följande material läggs med godkännande till handlingarna:

Inga övriga anmälningar vid dagens sammanträde.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

L.N. J.K.N.

Utdraget bestyrkes

Hässleholms kommun

Socialnämndens arbetsutskott

Plats och tid: Ordföranderummet, Tingshusgatan 1, 2024-03-05, kl. 9:00-12:00
Ajournering kl. 9.45-10.05

Beslutande
Ledamöter
Lena Nilsson (S), ordförande
Jörgen K. Nilsson (M), vice ordförande
Sven Lundh (SD)

Övriga närvarande
Tjänstemän
Sus Lantz, förvaltningschef §§ 25–31
Petter Hector, verksamhetschef §§ 25–31
Maria Johansson, nämndesekreterare §§ 25–31
Emelie Lideberg, jurist §§ 25–31
Ricard Agegård, kvalitetsutvecklare § 26
Emma Noble, tillståndsinspektör §§ 28–30
Fredrik Olofsson, enhetschef §§ 28–30

Utses att justera
Ersättare
Jörgen K. Nilsson (M)
Sven Lundh (SD)

Justeringens plats, tid: Digital justering

Justerade paragrafer §25 - §31

Underskrifter:
Sekreterare Maria Johansson
Ordförande Lena Nilsson (S)
Justerare Jörgen K. Nilsson

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

Anslag / bevis

Protokollet är justerat
Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Socialnämndens arbetsutskott
Sammanträdesdag	2024-03-05
Datum när anslaget sätts upp	2024-03-06
Datum då anslaget tidigast får tas ner	2024-03-27
Förvaringsplats för protokoll	Socialförvaltningen
Datum då anslaget togs ner	2024-04-03

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

Innehållsförteckning

Godkännande av dagordning	§ 25
Nämndens kvalitetsberättelse 2023	§ 26
Verksamhetsplan för POSOM 2024	§ 27
Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten Asian Fusion	§ 28
Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänhetens Harrys Hässleholm	§ 29
Anmälan av delegationsbeslut	§ 30
Övriga anmälningar	§ 31

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 25

Godkännande av dagordning

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott godkänner dagordningen.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 26

Nämndens kvalitetsberättelse 2023

Dnr: SF 2024/106

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:
Socialnämnden godkänner framlagt förslag till kvalitetsberättelse 2023.

Beskrivning av ärendet

Socialstyrelsen föreskriver i SOSFS 2011:9 att nämnden ska dokumentera sitt systematiska kvalitetsarbete samt att nämnden ska sammanställa arbetet årligen i en kvalitetsberättelse. 2023 års kvalitetsberättelse sammanfattar egenkontrollen, avvikelser, utredningar enligt lex Sarah samt utvecklingsinitiativ kopplat till digitala lösningar som bland annat har för avsikt att underlätta administrativt arbete.

Sänt till kvalitetsutvecklare, socialförvaltningen

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 27

Verksamhetsplan för POSOM 2024

Dnr: SF 2024/112

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:
Socialnämndens antar POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har tagit fram verksamhets- och sammanträdesplan för POSOM för 2024.

Sänt till:

Administrativ samordnare POSOM, Socialförvaltningen.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

Hässleholms
kommun

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 28

Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten, HAE 7979 AB (Asian Fusion)

Dnr: SF 2024/133

Beslut

1. Socialnämndens arbetsutskott beslutar följande:
HAE 7979 AB beviljas tillstånd att till allmänheten servera spritdrycker, vin, starköl, andra jästa alkoholdrycker samt alkoholdrycksliknande preparat på Asian Fusion, Stenbocksgatan 16, i Tyringe. Serveringstillståndet gäller året runt klockan 11:00 - 01:00 inomhus och klockan 11:00-21:00 på uteserveringen.
2. Ansökan om att servera mellan klockan 21:00 och klockan 01:00 på uteserveringen. (8 kap. 2 § Alkohollagen) avslås.

Skäl för beslut

1. Med hänvisning till utredning avslutad 2024-02-23, samtal med sökanden under utredningens gång, besök på Asian Fusion i Tyringe, bedöms sökanden ha visat att man uppfyller de högt ställda krav på lämplighet som ställs, enligt Alkohollagen, för att meddelas serveringstillstånd.
2. Förslag till avslag beträffande serveringstiden på uteserveringen mellan klockan 21:00 och kl. 01:00 beror på att sökandens hyresvärd endast godtar servering till kl. 21.00 på uteserveringen.

Lagrum:

8 kap. 2, 12, 15, 16, 17 Alkohollagen

Beskrivning av ärendet

Utredning och förslag av tillståndsinspektör Emma Noble.

Sänt till tillståndsinspektör Emma Noble.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

Socialnämndens arbetsutskott

§ 29

Ansökan om ändring av stadigvarande serveringstillstånd, KRA Restaurang AB (Harrys Hässleholm)

Dnr: SF 2024/134

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott beslutar följande:

KRA Restaurang AB beviljas tillstånd att utöka sitt serveringsutrymme inom sitt befintliga serveringstillstånd till allmänheten på Harrys Hässleholm, Järnvägsgatan 21, 281 31 Hässleholm. Det befintliga serveringstillståndet gäller starköl, vin, andra jästa alkoholdrycker, sprit samt alkoholdryckliknande preparat och gäller året runt klockan 11:00—01:00. Serveringstillståndet gäller även catering av alkohol samt pausservering av starköl och vin.

Tillstånd beviljas med förbehåll att brandskyddet har blivit godkänt.

Skäl för beslut:

Med hänvisning till utredning avslutad 2024-02-23, samtal med sökanden under utredningens gång, besök på Harrys Hässleholm i Hässleholm och erfarenhet att hur sökanden/tillståndshavaren bedrivit sin verksamhet sedan 2022-11-08, bedöms sökanden ha visat att man uppfyller de högt ställda krav på lämplighet som ställs, enligt Alkohollagen, för att meddelas den ansökta utökningen av serveringstillståndet.

Lagrum:

8 kap. 2, 12, 16, 17 §§ Alkohollagen

Beskrivning av ärendet

Utredning och förslag av tillståndsinspektör Emma Noble.

Beslutet kan överklagas

Hur man överklagar beslutet framgår av bilaga.

Sänt till tillståndsinspektör, Socialförvaltningen.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 30

Anmälan av delegationsbeslut

Beslut

Följande material läggs med godkännande till handlingarna:

SF 2024/143-1

Socialförvaltningen - Tillfälligt serveringstillstånd KRA Restaurang AB

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-03-05

Socialnämndens arbetsutskott

§ 31

Övriga anmälningar

Beslut

Följande material läggs med godkännande till handlingarna:

Inga övriga anmälningar vid dagens sammanträde.

Socialnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:

---

§ 22

Utvärdering av utökade serveringstider 2023

Dnr: SF 2024/96

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott godkänner utvärdering av utökade serveringstider 2023.

Protokollsanteckning

Sven Lundh (SD) och Lena Nilsson (S) ställer sig positiva till den provperiod för utökade serveringstillstånd som varit under 2023.

Beskrivning av ärendet

Arbetsutskottet beslutade om utökade öppettider för tre tillståndshavare under 2023. Utvärdering har gjorts av tillståndsinspektör.

Sänt till:

Tillståndsinspektör

**Hässelholms
kommun**

TJÄNSTESKRIVELSE

1(1)

Datum

Diarienummer

2024-02-09

SF 2024/96

*Handläggare
Maria Johansson
Socialförvaltningen*

maria.johansson@hasselholm.se

Tjänsteskrivelse utvärdering av utökade serveringstider 2023

Förslag till beslut

Socialnämndens arbetsutskott godkänner utvärdering av utökade serveringstider 2023.

Sammanfattning

Arbetsutskottet beslutade om utökade öppettider för tre tillståndshavare under 2023. Utvärdering har gjorts av tillståndsinsektor.

Bilagor

Utvärdering av utökade öppettider, daterad 2024-02-08.

Sändlista:

Tillståndsinsektor

Socialförvaltningen

Maria Johansson

Hässelholms kommun / Socialförvaltningen

§ 22

Utvärdering av utökade serveringstider 2023

Dnr: SF 2024/96

Beslut

Socialnämndens arbetsutskott godkänner utvärdering av utökade serveringstider 2023.

Protokollsanteckning

Sven Lundh (SD) och Lena Nilsson (S) ställer sig positiva till den provperiod för utökade serveringstillstånd som varit under 2023.

Beskrivning av ärendet

Arbetsutskottet beslutade om utökade öppettider för tre tillståndshavare under 2023. Utvärdering har gjorts av tillståndsinspektör.

Sänt till:

Tillståndsinspektör

Hässelholms
kommun

Datum
2024-02-08

Till AU
Socialförvaltningen

Utvärdering av utökade serveringstider under 2023

Arbetsutskottet beslutade om utökade öppettider för tre tillståndshavare under 2023.

- The Crown fick möjlighet att ha serveringstid till klockan 04:00 vid 10 tillfällen under året och det använde man sig av. Eftersom företaget nu upphört med sin verksamhet och inte längre har serveringstillstånd, har jag inte utrett vidare hur det fungerade. En sådan utredning hade endast gett svar på hur dåvarande tillståndshavare skötte serveringen och det är inte längre relevant.
- Wittsjö Golfklubb fick möjlighet att tidigarelägga sin servering från klockan 08:00 fram till ordinarie serveringstid klockan 11:00, varje dag under sin säsong, april-oktober. Vid tillsynsbesök i oktober framkom att tillståndshavaren inte uppfyllde matkravet under den utökade serveringstiden och tillståndshavaren meddelades med anledning av det en varning. I övrigt har det inte framkommit någon uppgift om oordning eller rattfylleri som kan sättas i samband med tillståndshavaren. Tillståndshavaren uppger att endast ett fåtal personer har varit intresserade av att dricka alkohol den aktuella tiden och att dessa företrädesvis varit danskar. Tillståndshavaren önskar fortsätta med den tidiga serveringstiden.
- Zuperbowl fick möjlighet att ha serveringstid till klockan 03:00 vid fem tillfällen under hösten 2023. De har inte använt sig av denna möjlighet, så det finns inget att utvärdera. Tillståndshavaren är dock fortfarande intresserad av att ha möjligheten att ha serveringstid till klockan 03:00.

Emma Noble

Tillståndsinspektör

Förebyggandecentrum

Fakta om sammanträdet

Sammanträdet:	Anhörigråd
Tid och plats:	2024-02-01, Kl. 10.00-11.30, Senioren
Närvarande:	Christer Welinder (S), ordförande omsorgsnämnden Lena Nilsson (S), ordförande socialnämnden Siv Nilsson, Anhörigföreningen i Hässleholms kommun Lisen Ekdahl, Demensföreningen Hässleholm Niklas Ivarsson, Epilepsiföreningen Norra Skåne Lisbeth Johansson, FUB Hässleholm Agneta Petersson, Riksförbundet HjärtLung Hässleholm Lena Mattsson, Hörselskadades förening i Hässleholm Amelie Hedberg, Neuro Nordöstra Skåne Per Ljungman, behandlare, socialförvaltningen Stina Lindén, anhörigkonsulent, omsorgsförvaltningen Nilla Cronquist, anhörigkonsulent, omsorgsförvaltningen
Frånvarande:	Hässleholms Diabetesförening Kristina Kjellqvist, handledare/samordnare, barn- och utbildningsförvaltningen Stefan Larsson (M), ordförande barn- och utbildningsnämnden
Utses att justera:	Lena Nilsson (S)
Justeringens plats, tid:	Digital justering
Justerade paragrafer:	§1-§10
Sekreterare:	Nilla Cronquist
Ordförande:	Christer Welinder (S)
Justerare:	Lena Nilsson (S)

§ 1

Välkomna

Ordförande Christer Welinder hälsade välkomna och förklarade mötet öppnat.

§ 2

Godkännande av dagordning

Beslut

Dagordningen godkändes.

§ 3

Val av justerare

Beslut

Lena Nilsson valdes till justerare.

§ 4

Protokoll från föregående möte, 9 november 2023

Beslut

Föregående protokoll godkändes och lades till handlingarna.

§ 5

Kontaktlista – eventuella uppdateringar

Beslut

Kontaktlistan godkändes.

Beskrivning av ärendet

Genomgång av kontaktlistan.

Organ: Ange organ

Justering

Utdraget bestyrkes

§ 6 Anhöringen 2024

Beslut

Tackade för informationen.

Beskrivning av ärendet

Stina informerade om tidningen Anhöringen. Den kommer i år att handla om de stödformer som finns för anhöriga. Det finns även utrymme för föreningar att kort presentera sitt stöd.

§ 7 Planerade aktiviteter för anhöriga under 2024

Beslut

Tackade för informationen.

Beskrivning av ärendet

Vi gick laget runt. Föreningarna anordnar bland annat kaféer, studiecirkelar och föredrag som är av intresse för anhöriga. Flera föreningsrepresentanter berättade att det är svårt att tillsätta styrelseplatser.

Aktiviteter som arrangeras i kommunens regi finns presenterade på hemsidan och där finns även länkar till föreningarna samlade: <https://www.hasselholm.se/omsorg-och-stod/stod-till-anhoriga>

Siv gav tips om att bjuda in Markus Ströbeck, drog- och brottsförebyggande samordnare. Per tipsade om att Individ- och familjesporten har en egen Facebooksida.

§ 8 Kommande möten

Beslut

Beslutade att flytta septembremötet till den 29 augusti och fastställde följande mötesdatum: torsdagarna den 11 april, 29 augusti och 7 november. Klockan 10-12. Möteslokal: Senioren, Stora konferensrummet.

Organ: Ange organ

Justering

Utdraget bestyrkes

Beskrivning av ärendet

Datomet för mötet i september behövde ändras.

§ 9

Övriga anmälda ärenden

Beslut

Beskrivning av ärendet

Inga övriga ärenden diskuterades.

§ 10

Mötets avslutande

Ordförande tackade samtliga och förklarade mötet avslutat.

Organ: Ange organ

Justering

Utdraget bestyrkes

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:

Fakta om sammanträdet

Sammanträdet:	Anhörigråd
Tid och plats:	2024-02-01, Kl. 10.00-11.30, Senioren
Närvarande:	Christer Welinder (S), ordförande omsorgsnämnden Lena Nilsson (S), ordförande socialnämnden Siv Nilsson, Anhörigföreningen i Hässleholms kommun Lisen Ekdahl, Demensföreningen Hässleholm Niklas Ivarsson, Epilepsiföreningen Norra Skåne Lisbeth Johansson, FUB Hässleholm Agneta Petersson, Riksförbundet HjärtLung Hässleholm Lena Mattsson, Hörselskadades förening i Hässleholm Amelie Hedberg, Neuro Nordöstra Skåne Per Ljungman, behandlare, socialförvaltningen Stina Lindén, anhörigkonsulent, omsorgsförvaltningen Nilla Cronquist, anhörigkonsulent, omsorgsförvaltningen
Frånvarande:	Hässleholms Diabetesförening Kristina Kjellqvist, handledare/samordnare, barn- och utbildningsförvaltningen Stefan Larsson (M), ordförande barn- och utbildningsnämnden
Utses att justera:	Lena Nilsson (S)
Justeringens plats, tid:	Digital justering
Justerade paragrafer:	§1-§10
Sekreterare:	Nilla Cronquist
Ordförande:	Christer Welinder (S)
Justerare:	Lena Nilsson (S)

§ 1

Välkomna

Ordförande Christer Welinder hälsade välkomna och förklarade mötet öppnat.

§ 2

Godkännande av dagordning

Beslut

Dagordningen godkändes.

§ 3

Val av justerare

Beslut

Lena Nilsson valdes till justerare.

§ 4

Protokoll från föregående möte, 9 november 2023

Beslut

Föregående protokoll godkändes och lades till handlingarna.

§ 5

Kontaktlista – eventuella uppdateringar

Beslut

Kontaktlistan godkändes.

Beskrivning av ärendet

Genomgång av kontaktlistan.

Organ: Ange organ

Justering

Utdraget bestyrkes

§ 6 Anhöringen 2024

Beslut

Tackade för informationen.

Beskrivning av ärendet

Stina informerade om tidningen Anhöringen. Den kommer i år att handla om de stödformer som finns för anhöriga. Det finns även utrymme för föreningar att kort presentera sitt stöd.

§ 7 Planerade aktiviteter för anhöriga under 2024

Beslut

Tackade för informationen.

Beskrivning av ärendet

Vi gick laget runt. Föreningarna anordnar bland annat kaféer, studiecirkelar och föredrag som är av intresse för anhöriga. Flera föreningsrepresentanter berättade att det är svårt att tillsätta styrelseplatser.

Aktiviteter som arrangeras i kommunens regi finns presenterade på hemsidan och där finns även länkar till föreningarna samlade: <https://www.hasselholm.se/omsorg-och-stod/stod-till-anhoriga>

Siv gav tips om att bjuda in Markus Ströbeck, drog- och brottsförebyggande samordnare. Per tipsade om att Individ- och familjesporten har en egen Facebooksida.

§ 8 Kommande möten

Beslut

Beslutade att flytta septembremötet till den 29 augusti och fastställde följande mötesdatum: torsdagarna den 11 april, 29 augusti och 7 november. Klockan 10-12. Möteslokal: Senioren, Stora konferensrummet.

Organ: Ange organ

Justering

Utdraget bestyrkes

Beskrivning av ärendet

Datomet för mötet i september behövde ändras.

§ 9

Övriga anmälda ärenden

Beslut

Beskrivning av ärendet

Inga övriga ärenden diskuterades.

§ 10

Mötets avslutande

Ordförande tackade samtliga och förklarade mötet avslutat.

Organ: Ange organ

Justering

Utdraget bestyrkes

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:

Sekreterare
Ulrika Olsson

Mötesdatum
2023-11-03

Klockslag
13.00-14.40 (Teams)

Närvarande:

Lena Nilsson (S)(ordf.), Jörgen Nilsson (M), Sven Lundh (SD),
Christer Welinder (S), Susanne Lottsfeldt (SD), Joachim Fors (S),
Stefan Larsson (M), Ann Persson (M) och Hanna Sjöstrand (SD)

Tjänstepersoner:

Åsa Ollerstam Lundh (OF), Sus Lantz (SF), Petter Hector (SF),
Ulrika Olsson (processledare), Roger Svanberg (BUF)

Frånvarande:

Godkänner uppropet

	Rubrik	Anteckning	Åtgärd/Beslut
§ 29	Godkännande av dagordning		Tillägg av ärende kring Jacobskolan 14.00.
§ 30	Godkännande av protokoll från 2023-09-15		Protokollet godkänns. Fortfarande kan inte protokollen läsas på Atea trots att SF:s nämndsekreterare lagt dem där, processledare undersöker vidare.
§ 31	Förslag på mötestider 2024	Fredag 9/2, 13.00-16.30 Fredag 12/4, 08.30-12.00 Fredag 13/9, 13.00-16.30 Fredag 8/11, 08.30-12.00	Datum fastställs. Alla datum ska ske fysiskt.
§ 32	Presentation av underlag inför revidering av överenskommelse	Förslag till överenskommelse samt tjänsteskrivelse gicks igenom.	Beslut att dessa, med några förändringar, ska lyftas för beslut i respektive nämnd senast i januari. Ärendet skickas sedan tillbaka till styrgruppen som skickar ett gemensamt underlag till kommunstyrelsen. Processledare skickar ut reviderade underlag i början av vecka 45. Processledare kontaktar KFF för att sammanställa hur deras del i samverkan kan se ut, och bifogar detta snarast till respektive nämnd. Samtliga underlag skickas till KFN för behandling i deras nämnd. Beslut att byta namn från Tre förvaltningar till Barns bästa.
§ 33	Ärenden från förvaltningschefer		Åsa Lundh (OF) informerar om att det utifrån lagändring fattas fler beslut om personlig assistans.
§ 34	Övriga frågor	Roger Svanberg, gymnasiechef, informerar utifrån händelse på Jacobskolan	Behov av samverkan mellan förvaltningarna lyfts som centralt i ärendet.
§ 35	Avslutning		

Arbetsmarknadsnämnden

§ 18

Överenskommelse om samarbete mellan Socialnämnden, Omsorgsnämnden och Arbetsmarknadsnämnden

Dnr: AMF 2024/23

Beslut

Arbetsmarknadsnämnden godkänner överenskommelsen mellan socialnämnden, omsorgsnämnden och arbetsmarknadsnämnden.

Beskrivning av ärendet

Denna överenskommelse bygger på den gemensamma intentionen att de ingående tre förvaltningarna aktivt ska samarbeta för att hitta lösningar. Behovet är särskilt stort i förhållande till de mest utsatta som riskerar att hamna mellan stolarna genom att socialnämndens uppdrag organiserats i olika förvaltningar.

I Hässleholms kommun är ansvaret för det som enligt lag åligger socialnämnden, uppdelat på tre nämnder: Socialnämnden, Omsorgsnämnden och Arbetsmarknadsnämnden. Enligt socialtjänstlagen (SoL) är alla dessa socialnämnder som kan fatta beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen.

Samarbetsavtalet startade i begränsad omfattning 2012 och har sedan dess reviderats två gånger för att följa förvaltningarnas utveckling och tillkommande lagstiftning. Samarbetsavtalet har startat i överenskommelser kring barn och unga (2012) och sedan vuxenvården (2016) och breddas i och med denna uppdatering (2023) till gruppen vuxna biståndsmottagare i ny nämnd och områdena daglig verksamhet och vissa arbetsmarknadsinsatser.

För specifika lagrum kan en nämnd vara ensam ansvarig, för andra kan ansvaret delas på olika sätt, vilket regleras av kommunfullmäktige. Den enskilde kan ha rätt till insatser enligt samtliga lagrum (SoL, LSS, LVU, LVM) samtidigt, och man kan ha rätt till flera insatser inom samma lagrum men från olika nämnders utförare.

Enligt gällande lagstiftning är det kommunen som har ansvar att ge det bistånd som sökande har rätt till oavsett hur kommunen har valt att organisera sin socialtjänst. För att veta vilken nämnd som ansvarar för vad och hur nämnderna ska samarbeta har denna överenskommelse om gränsdragning och samarbete mellan nämnderna utarbetats.

Arbetsmarknadsnämnden

Justering

Utdraget bestyrkes

Arbetsmarknadsnämnden

En kommunalrättslig utgångspunkt för samarbetsavtalet är att avtalet måste vara förenligt med den ansvarsfördelning för insatser och även kostnader för dessa som följer av reglementena för de berörda nämnderna. Insats som beviljas avgör i vilken av nämnderna kostnad uppstår.

Styrande dokument utöver lagstiftning är exempelvis kommunala reglementen, delegeringsregler och överenskommelser eller avtal internt eller externt med andra myndigheter. Samarbete ska kunna ske vid ansökan, bedömning och beslut, insatsens utförande och samordning av dokumentation. Utgångspunkten är att de som behöver vårt stöd ska uppfatta den juridiska socialnämnden som en förvaltning.

Ärendets tidigare behandling

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott beslutade 2024-02-06, § 8, följande:

Arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott föreslår arbetsmarknadsnämnden att godkänna överenskommelsen mellan socialnämnden, omsorgsnämnden och arbetsmarknadsnämnden.

Sänt till:

Arbetsmarknadsförvaltningen/Förvaltningschef

Socialförvaltningen/Förvaltningschef

Omsorgsförvaltningen/Förvaltningschef

Arbetsmarknadsnämnden

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässleholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-28

Kommunstyrelsen

§ 25

Återrapportering gällande granskningsrapport om samverkan kring barn som far illa

Dnr: KLF 2024/117

Beslut

Kommunstyrelsen godkänner redovisningen och lägger den till handlingarna

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 25 september 2023, § 141, att socialnämnden inom sex månader från beslutsdatumet skulle inkomma till kommunstyrelsen med rapportering om hur arbetet fortskrider med att efterkomma de rekommendationer som kommunens revisorer föreslagit i sin granskningsrapport om samverkan kring barn som far illa.

Socialnämnden har vid sammanträde den 13 februari 2024, § 15, beslutat om ett svar gällande hur arbetet fortskrider.

Sänt till:
Socialnämnden

Kommunstyrelsen

Justering

Utdraget bestyrkes

Kommunstyrelsen

§ 27

Överenskommelse om samverkan för barns bästa i Hässleholms kommun

Dnr: KLF 2023/995

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige följande beslut:

1. Kommunfullmäktige fastställer överenskommelsen ”Samverkan för barns bästa” om samarbete mellan barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, omsorgsnämnden samt socialnämnden.
2. Den tidigare överenskommelsen om samarbete mellan barn- och utbildningsnämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden upphör därmed att gälla.

Beskrivning av ärendet

Socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden respektive omsorgsnämnden har tagit beslut om att föreslå kommunfullmäktige att fastställa en ny överenskommelse gällande reglering för samverkan mellan nämnderna.

Barn- och utbildningsförvaltningen, omsorgsförvaltningen och socialförvaltningen samverkar redan i dagsläget genom ”Tre förvaltningar”. Det samarbetet reglerades genom en gemensam överenskommelse som antogs i respektive nämnd 2013, och som godkändes av kommunfullmäktige 2014-03-31, § 46. Överenskommelsen har sedan reviderats 2015 och 2019.

Av nämndernas skrivelser framgår sammanfattningsvis följande.

Under 2023 har en analys av samarbetet genomförts. Slutsatsen blev att överenskommelsen behöver förtydligas och kompletteras, både utifrån organisation och innehåll. Genom att anpassa arbetet efter kommunens övergripande ledningsmodell skapas en tydligare struktur för beslutsunderlag och uppföljning. Överenskommelsen kopplas tydligare mot det av kommunfullmäktige beslutade strategiska målet ”I Hässleholms kommun ska alla barn få bli sitt bästa och lägga grunden till ett självständigt liv”.

Det är viktigt att all personal har ett gemensamt förhållningssätt och att arbetet präglas av en helhetssyn kring barnets situation. Genom att införa en strukturerad

Kommunstyrelsen

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2024-02-28

Kommunstyrelsen

samverkansmodell som genomsyrar alla verksamheter ges förutsättningar för detta. Modellen bygger på ett helhetstänkande med barnet i fokus, där arbetet genomförs över professions- och organisationsgränser, och består av vägledande principer, arbetssätt, roller och verktyg. När de kommunala verksamheterna har en tydlig struktur att arbeta efter skapas också bättre förutsättningar för en utvecklad samverkan med region, polis, föreningsliv och fristående aktörer.

I den nya överenskommelsen ingår även kultur- och fritidsförvaltningen.

Det anges i överenskommelsen att den inte fråntar respektive nämnd något av de ansvar som framgår av lag, förordning, kommunala reglementen etc. En referensgrupp, bestående av berörda nämndspresidier och förvaltningschefer, ska ansvara för att arbetet svarar mot kommunens strategiska mål. Presidiernas uppgifter i referensgruppen anses vara en del av deras presidieuppgifter i respektive nämnd.

Sänt till:
Berörda nämnder

Kommunstyrelsen

Justering

Utdraget bestyrkes

---

§ 11

Tolkning av bestämmelserna om ersättning till förtroendevalda

Dnr: KLF 2024/90

Beslut

Personalutskottet beslutar följande.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst enligt punkt 5.1 jämförd med punkt 2.6.1 a) i ”Bestämmelser om ekonomisk ersättning till förtroendevalda” ska medges även avseende sammanträden i presidier som ägt rum innan den 20 december 2023.

Begäran om ersättning medges tidigast 12 månader tillbaka från detta protokolls justeringsdatum.

Yrkande

Stefan Larsson (M) lämnar följande tilläggsyrkande:

”Begäran om ersättning medges tidigast 12 månader tillbaka från detta protokolls justeringsdatum”.

Omröstning

Ordföranden ställer först liggande förslag till beslut under proposition och finner det bifallet.

Ordföranden ställer därefter Stefan Larssons (M) tilläggsyrkande under proposition och finner det bifallet.

Beskrivning av ärendet

Av punkt 5.1 i ”Bestämmelser om ekonomisk ersättning till förtroendevalda” framgår att förtroendevald har rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst för uppdrag enligt punkt 2.5.1 och 2.6.1.

I punkt 2.6.1 a) i ”Bestämmelser om ekonomisk ersättning till förtroendevalda” stadgas, i den lydelse som trädde i kraft den 20 december 2023, följande.

Tjänstgörande ledamöter, närvarande ersättare och andra förtroendevalda som medgetts närvarorätt har rätt till förrättningsersättning för:

a) sammanträden med utredningskommittéer, projektgrupper, styrgrupper, presidier och arbetsgrupper utsedda av fullmäktige, nämnd, utskott eller bolag där protokoll eller anteckningar förs av sekreterare och där den förtroendevalde genom protokollfört beslut utsetts att representera fullmäktige/nämnd/utskott/bolag.

I den lydelse som punkten har innan den 20 december 2023 fanns inte ordet ”presidier” med.

Av sammanträdesprotokoll från personalutskottets sammanträde den 18 november 2022, § 46, framgår vidare bland annat följande.

Lotta Carlsson informerade om frågor som inkommit från enskilda förtroendevalda och nämndsekreterare. Fråga: Utgår förlorad arbetsinkomst för beredningsmöte inför styrelse- / nämndsmöten? Svar: Nej, arvode-/förrättningsersättning utgår ej och därmed ej heller förlorad arbetsinkomst.

Personalutskottet beslutade ”om tillämpningen avseende specifika frågor”.

Bedömning

Tillägget av ordet ”presidier” vid ändringen av ovannämnda bestämmelser kan enligt kommunledningsförvaltningens uppfattning inte rimligen tolkas på något annat sätt än att ersättning tidigare inte medgavs vid sammanträden med presidier. Beslutet från personalutskottets sammanträde i november 2022 stöder denna tolkning. Någon retroaktiv ersättning ska därför inte medges.

---

§ 10

Tolkning av bestämmelserna om ersättning till förtroendevalda

Dnr: KLF 2024/89

Beslut

Personalutskottet beslutar följande.

Punkt 5.3 d) i ”Bestämmelser om ekonomisk ersättning till förtroendevalda” ska tolkas på så sätt att om sammanträde pågår del av timme ska ersättning för förlorad arbetsinkomst avrundas till närmaste högre hel timme.

Beskrivning av ärendet

Fråga har uppkommit om hur punkt 5.3 d) första meningen i ”Bestämmelser om ekonomisk ersättning till förtroendevalda” ska tolkas. I meningen stadgas följande.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst betalas ut för så många timmar som sammanträdet varade plus maximalt två timmar, dock totalt maximalt åtta timmar per dygn.

Bedömning

Ledning i hur ovannämnda bestämmelse bör tolkas kan sökas i punkt 2.6.2 andra stycket om förrättningsersättning. Där stadgas att för förrättningar (enligt punkt a) – g)) utgår grundarvode för första timmen motsvarande 2 timmar. För varje därefter påbörjad timme utgår ersättning för hel timme.

Någon motsvarande skrivning vad gäller påbörjad timme finns inte i punkt 5.3 d). Mot den bakgrunden saknas enligt kommunledningsförvaltningens uppfattning anledning att tolka bestämmelsen på något annat sätt än att ersättning ska medges för den faktiska tiden mötet pågått. Exempelvis ska således ett möte som pågått 2 timmar och 20 minuter berättiga till ersättning motsvarande 2,33 timmar plus maximalt 2 timmar.

5.2.4. Egenföretagare

Med egenföretagare menas en person som har F-skattsedel. Annan bedömning görs i varje enskilt fall av kommunstyrelsen. Egenföretagare som kan visa att arbetsinkomst har förlorats men inte till vilket belopp har rätt till en schablonersättning per timme som är 35 % av grundbeloppet dividerat med 165. Begärt belopp ska styrkas, till exempel genom att använda anställningskontrakt, intyg från arbetsgivare, registreringsbevis för aktiv näringsverksamhet tillsammans med intyg avseende sjukpenninggrundande inkomst eller taxerad inkomst eller liknande.

För ersättning över schablonnivå krävs att den förtroendevalde lämnar särskilt underlag som styrker förlusten.

5.3. Begränsningar

- a) Ersättning utgår inte för inkomst från kapital eller av passiv näringsverksamhet.
- b) Förtroendevald har inte rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst om schablonersättning tidigare utbetalats för den förlorade inkomsten.
- c) Högst timersättning för förlorad arbetsinkomst motsvarar grundbeloppet dividerat med 165.
- d) Ersättning för förlorad arbetsinkomst betalas ut för så många timmar som sammanträdet varade plus maximalt två timmar, dock totalt maximalt åtta timmar per dygn. Förtroendevald med speciella arbetstider (till exempel skiftarbete) eller särskilda arbetsförhållanden i övrigt där det inte kan anses skäligt att den förtroendevalda fullgör sina arbetsuppgifter i direkt anslutning till sammanträde/förrättning och kan få ersättning för mer än vad som framgår av första meningen. Det förutsätter att den förtroendevalda kan visa förlust av arbetsinkomst. Intyg från arbetsgivaren ska lämnas vid uppmaning.
- e) Har den förtroendevalde ett uppdrag på ledig tid har man ingen rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst. Av detta följer också att en förtroendevald som byter arbetspass för att få ledig tid, inte har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst. En förtroendevald som är anställd och själv kan reglera sin arbetstid/arbetsschema så att uppdraget utförs på ledig tid och därför inte ger något löneavdrag har inte heller rätt till ersättning för förlorad inkomst.

---

§ 26

Nämndens kvalitetsberättelse 2023

Dnr: SF 2024/106

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:
Socialnämnden godkänner framlagt förslag till kvalitetsberättelse 2023.

Beskrivning av ärendet

Socialstyrelsen föreskriver i SOSFS 2011:9 att nämnden ska dokumentera sitt systematiska kvalitetsarbete samt att nämnden ska sammanställa arbetet årligen i en kvalitetsberättelse. 2023 års kvalitetsberättelse sammanfattar egenkontrollen, avvikelser, utredningar enligt lex Sarah samt utvecklingsinitiativ kopplat till digitala lösningar som bland annat har för avsikt att underlätta administrativt arbete.

Sänt till kvalitetsutvecklare, socialförvaltningen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-02-14

Diarienummer
SF 2024/106

Handläggare
Kvalitetsutvecklare Ricard Agegård
Socialförvaltningen
Förvaltningsstab
Ricard.agegard@hassleholm.se

Ange mottagaradress

Förslag till beslut

Socialnämndens arbetsutskott föreslår socialnämnden att godkänna framlagt förslag till kvalitetsberättelse 2023.

Sammanfattning

Socialtjänstlagen anger att den som bedriver socialtjänst ska bedriva en verksamhet med god kvalitet. Socialnämnden ska tillse att verksamheten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Socialstyrelsens föreskriver i SOSFS 2011:9 att nämnden ska dokumentera i sitt systematiska kvalitetsarbete. Föreskriften rekommenderar vidare att nämnden ska sammanställa arbetet årligen i en kvalitetsberättelse.

Syftet med en kvalitetsberättelse är att den är öppen och visar uppdragsgivare samt andra intresserade parter hur verksamheten har arbetat med att utveckla och säkra kvalitén i verksamheten under året som gått.

I övrigt presenteras statistik och kontrollmoment i bilagor till kvalitetsberättelsen.

Beskrivning av ärendet:

2023 års kvalitetsberättelse sammanfattar egenkontrollen, avvikelser, utredningar enligt lex Sarah samt utvecklingsinitiativ kopplat till digitala lösningar som bland annat har för avsikt att underlätta administrativt arbete.

Bilagor i ärendet

Bilaga 1 Bilder utifrån egenkontroll 2023

Bilaga 2 sammanställning av svar från egenkontroll

I tjänsten

Ricard Agegård
Kvalitetsutvecklare

Socialförvaltningen / Förvaltningsstab

Socialförvaltningen / Förvaltningsstab

Postadress: , 281 80 Hässleholm **Besöksadress:** Tingshusgatan 1 **Telefon:** 0451-26 70 00
E-post: kontaktcenter@hassleholm.se **Organisationsnummer:** **Webb:** www.hassleholm.se

KVALITETSBERÄTTELSE

Datum
2023-12-11

Diarienummer
SF 2024/106

Handläggare
Kvalitetsutvecklare Ricard Agegård
Socialförvaltningen
Förvaltningsstab
Ricard.agegard@hassleholm.se

Ange mottagaradress

Socialnämndens kvalitetsberättelse verksamhetsår 2023

Av socialtjänstlagen framkommer att socialtjänsten ska bedriva en verksamhet med god kvalitet. Socialnämnden har ansvar att tillse kvaliteten i verksamheten löpande och systematiskt säkerställs och utvecklas. Till hjälp för att möjliggöra arbetet har socialnämnden sitt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Ledningssystemet ska bland annat innehålla nämndens processer, rutiner, avvikelshantering och en tydlig ansvarsfördelning med vem som ansvarar för vad i förhållande till systemet och verksamheternas dagliga arbete.

Verksamhetens kvalitet är en följd av hur arbetsinsatserna i socialnämndens verksamheter arbetar mot de lagar, förordningar & föreskrifter som socialnämnden är ålagda att följa samt att arbetet och insatserna

- Bygger på respekt för den enskildes självbestämmande och integritet
- Utgår från helhetssyn på den enskildes situation, är samordnade och präglas av kontinuitet
- Präglas av rättssäkerhet
- Är kunskapsbaserade och effektivt utförda i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Är tillgängliga och anpassade utefter olika gruppers behov samt är präglad av ömsesidighet och dialog.
- Är effektiva och att resurser nyttjas på bästa sätt för att nå uppsatta mål.

För mer information om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete se SOSFS 2011:9.

För mer information kring hur socialnämnden hanterar avvikelser se socialnämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Under 2023 har förvaltningen i enlighet med lag och föreskrifter följt upp och utvärderat verksamheten som bedrivs. Det görs bland annat genom egenkontroller, intern kontroll samt hantering av avvikelser och lex Sarah. Nedan följer en redovisning av årets utvecklings och - kvalitetsarbete.

Socialförvaltningen / Förvaltningsstab

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har förvaltningen särskilt starka resultat inom områden placeringar

Egenkontroll Placeringar

Av 5 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår det att den som bedriver socialtjänst ska utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. Av 3 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) finns allmänna råd för socialtjänsts Egenkontrollen av den verksamhet som gäller barn och unga i familjehem eller hem för vård eller boende. Förvaltningens egenkontroll för 2023 har inkorporerat de allmänna råd som finns i föreskrifterna och har utgått från dem i egenkontrollen.

Familjehemsplaceringar

Period för urval; 22.11.15-23.11.14. Totalt antal familjehemsplacerade barn under perioden; 109.

Under 2023 har färre omplaceringar skett för barn som redan är familjehemsplacerade jämfört med 2022 vilket är positivt. År 2022 omplacerades 53% av barnen som var familjehemsplacerade mot 40% under 2023. I egenkontrollen för 2023 har man inte valt att gå djupare i anledningen till att omplacering har skett däremot är förbättringen mot föregående år ett styrkebesked.

Antalet gånger en socialsekreterare/barnsekreterare under året besök den unge där den är placerad färre än 2 gånger under sin placering (under 2023) har minskat till 24% från föregående års 46% vilket är en mycket stark positiv utveckling. Det är ett särskilt starkt resultat mot bakgrund av att verksamheten har haft en hög personalomsättning.

I svaren på egenkontrollen uppges olika anledningar till att man träffat barnet färre än 2 gånger under barnets placering (2023), till exempel; Att kommande besök är inbokade, att individen är myndig, att man velat träffas på socialförvaltningen istället, att barnen trivs bra, samt att ungdomen inte vill träffa socialsekreterare.

90 av 109 barn svarar att de trivs bra i sitt familjehem varav 2 av 109 barn svarar att de inte trivs bra, ett fåtal, 9 barn, ställer sig ambivalent till om de trivs eller inte.

Hälften av barnen som är familjehemsplacerade har en uppdaterad umgängesplan. Nästan alla familjehemsplacerade barn har genomgått en hälsoundersökning.

63 placeringar som granskats i egenkontrollen har varit placerade i mer än 2 år där vårdnadsöverflytt inte initierats här presenteras de bakomliggande orsakerna för det;

Socialförvaltningen / Förvaltningsstab

- I 10 placeringar vill inte familjehemmet bli särskilt förordnad vårdnadshavare.
- I 5 placeringar ska dialogen inledas med familjehemmet.
- I 27 placeringar är socialtjänstens bedömning att inte inleda vårdnadsöverflytt.
- I 21 placeringar anges övriga skäl så som;
Att familjehemmet nyligen tagit ställning.
Att samtal är påbörjade och att utredning pågår.
Att barnet ev ska flytta hem till vårdnadshavare.
I 6 fall av ovanstående är utredning inledd / vårdnadsöverflytt aktualiserad.

Interna placeringar i HVB-familjebasen

11 barn perioden 22.11.15-23.11.14.

5 barn omplacerats – inga omplaceringar har skett på grund av sammanbrott.

I majoriteten av placeringarna (7)har barnet fått besök av sin sekreterare två gånger eller fler. I de fall där det har skett färre besök har det berott på att placeringen varit kort, att barnet avvikit eller man träffats på socialförvaltningen istället. 5 barn trivs bra, 4 barn ställer sig ambivalent till hur dem trivs i sin placering och 2 barn trivs inte bra. Att en majoritet av de placerade barnen på HVB-familjebasen har fått besök av sin socialsekreterare två eller fler gånger under 2023 är också ett styrkebesked och ett särskilt bra resultat mot bakgrund av att verksamheten haft en hög personalomsättning. Verksamheten har kunnat generera stabilitet och kontinuitet för barnets bästa trots den höga personalomsättningen.

Externa placeringar HVB

Period 2022.11.15-23.11.14 Antal barn placerade i externa HVB; 10 st.

En majoritet (6) har inte omplacerats under året.

3 barn har omplacerats på grund av sammanbrott.

Hälften (5) av barnen som är placerade i externt HVB har fått besök av sin socialsekreterare 2 gånger eller fler. Den andra hälften av barnen (5) har fått besök av sin socialsekreterare 1 gång. Det har bland annat berott på att barnen avvikit eller att placeringen har varit kort.

Undersökning samarbete HVB & SiS

Under 2023 gjordes en undersökning kring hur HVB och SiShem som förvaltningen har placeringar hos upplever samarbetet med socialförvaltningen. Gemensamt är både HVB och SiShemmen är mycket nöjda med samarbetet med socialförvaltningen. Deltagarna i undersökningen har fått svara på en skala mellan 1-10 där snittresultatet är 8,14. Gemensamma nämnare för fritextsvaren är att samarbetet fungerar mycket bra med våra handläggare. Något annat som nämns är att det kan vara svårt att få kontakt med våra handläggare. En bakomliggande förklaring till det kan vara den höga personalomsättning som varit under förvaltningsåret som sedan lett till arbetsanhopning.

Avvikelse och klagomålshantering

I september 2023 bytte förvaltningen avvikelshanteringssystem. Det har inneburit att förvaltningen under del av 2023 har hanterat avvikelser och rapporter om lex Sarah i förvaltningens verksamhetssystem Viva. Bytet av system innebär att dessvärre att vi inte har data kring de avvikelser som inträffat under en större del av 2023.

Från 1a september till den sista december 2023 hanterade förvaltningen 7 avvikelser och 1 klagomål. En majoritet av avvikelserna (5 st) kategoriseras som avvikelser som rör handlägningsprocessen på olika vis. Avvikelserna rör bland annat att det framkommit vid en genomgång av en akt att det saknats två placeringsbeslut enligt SoL och LVU. En annan gör gällande att ett ärendes handläggning hamnat mellan stolarna mellan vård och -omsorg, socialförvaltning och regionen. En tredje avvikelse inom kategorin handläggning gör gällande att verksamheten lämnat fyra förhandsbedömningar gällande fyra syskon utan beslut. Förhandsbedömningarna var fullständiga och saknade endast beslut om att ej inleda utredning.

Avvikelser kring handlägningsprocessen är vanligt och behöver oftast inte innebära allvarliga konsekvenser för den enskilde. Däremot är denna typ av avvikelser mer vanligt förekommande i verksamheter där arbetsbelastningen under en tid varit förhöjd och / eller i samband med en hög personalomsättning.

I övrigt har förvaltningen under samma period hanterat två personuppgiftsincidenter varav en handlat om att vi skickat en förhandsbedömning till fel vårdnadshavare samt en annan där det förelåg oklarheter kring vilket barn en anmälan från en skola gällde där det förelåg en risk för en personuppgiftsincident som aldrig inträffade

Lex Sarah

Under förvaltningsåret utreddes 6 st rapporter om lex Sarah. Ett rapporterat missförhållande anmäldes till inspektionen för vård och omsorg (IVO) under 2023. Ett rapporterat missförhållande bedöms inte omfattas av bestämmelserna enligt lex Sarah och resterande utredningar konstaterar att det rapporterade omfattas av lex Sarah men inte inneburit en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande eller ett missförhållande som fått allvarliga konsekvenser för den enskilde.

Fyra av utredningarna har gemensamt att de pekat ut brister i ledning och styrning som bakomliggande orsaker till det inträffade. Ledning och styrning är en av de mest centrala funktionerna för att nå mål och syften från socialnämnd & lagstiftare. Till hjälp för ledning och styrning finns bland annat verksamhetsplan och ledningssystemet för det systematiska kvalitetsarbetet. Under 2024 inleds ett arbete som i sin tur kan innebära att socialnämndens ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet ses över och därefter revideras. I vanligt förekommande styrmodeller finns ekonomi & personal som återkommande teman att diskutera, följa och styra på. Lika självklart bör kvalitet vara som tema för styrning av verksamheterna.

En av grundprinciperna framöver behöver vara ”Det ska vara lätt att göra rätt”. Verksamheten behöver få stöd i att definiera vad kvalitet är samt när och hur den uppstår. Funktioner i styrning och ledning av verksamheterna ska under våren intervjuas för att bland annat kartlägga behov.

Utredningar som går över lagstadgad tid

Enligt Socialtjänstlagens 11kap 2 § 2 st så ska utredningen bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Finns det särskilda skäl får socialnämnden besluta att förlänga utredningen en viss tid. Fyra månader ska ses som en bortre tidsgräns och utredningarna ska sammanställas skyndsamt. Ur förvaltningslagen framkommer det att ett ”ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.” Vad som menas med ”så snabbt som möjligt” anges inte utan blir en bedömning i varje ärende. Arbetsbelastning/arbetsanhopning anses inte som ett giltigt skäl för att förlänga en utredning. Däremot kan nämnden förlänga en utredning om det framkommer nya uppgifter om barnets situation eller om förhållandena förändras under utredningstiden.

Förvaltningen följer hur många utredningar som går över den lagstadgade utredningstiden samt vilken anledning som anges för det. Förvaltningens starkaste resultat var under augusti månad då 91% av utredningarna avslutades i tid. I mars månad avslutades 65% av utredningarna i tid. I en majoritet av anledningarna till att utredningarna gått över tiden anges vara arbetsanhopning/arbetsbelastning. Att utredningstiden hålls är en av våra mest centrala mått på kvalitet. Bland annat ska inte en familj behöva utredas längre än nödvändigt för att socialnämnden ska kunna fullgöra sitt ansvar.

Utveckling av systemstöd & digitala lösningar 2023

Under hösten 2023 installerades en webbaserad version av Viva – Viva webb. Viva webb ska användas av medarbetare i sociala jouren i Kristianstad. Syftet med införandet av Viva webb till sociala jouren är primärt att medarbetarna ska ha åtkomst till Viva från en egen tjänstedator utan att behöva använda en dator från Hässleholms kommun.

Det finns vissa begränsningar i Viva webb, inloggade har endast åtkomst till journalföring, utredningar och överrapporteringar. Sociala Jouren ska testa

Socialförvaltningen / Förvaltningsstab

---

systemet och återkomma med en återkoppling om informationen via Viva webb är tillräcklig.

Viva bokningar

Under våren 2023 implementerades ytterligare en funktionalitet; att göra bokningar av klienter i Viva. Det finns fördelar med bokningsfunktionen i Viva, handläggaren har möjlighet att låta systemet skicka i väg en sms-påminnelse till klienten 24 timmar innan besöket. Avbokningsfunktionen i Viva web möjliggör även att klienten får ett sms att besöket är avbokat och medarbetare kan enkelt gå in i bokningen för att boka om. Medarbetare och reception kan lätt få fram kommande bokningar per handläggare i systemet. Bokningar i Viva överförs till Outlook för att boka upp samtalsrum och medhandläggare.

Syftet med införandet är åtkomst till handläggarens bokningar, sms-påminnelse till klient, avbokning med sms till klient.

Bankbyte

Under 2023 bytte vi bank från Nordea till Swedbank med anledning av att Nordea inte kan leverera SUS-koppling. När vi hade Nordea var handläggaren tvungna att begära kontouppgifter från klient, registrera kontot i verksamhetssystemet (Viva) och kontot skulle även verifieras och godkännas av registerpersonal.

Bytet till Swedbank innebär att vi kan använda SUS-kopplingen, dvs att vi inte behöver lägga administrativ tid på att registrera bankkonto – klientens personnummer skickas iväg med betalflen och sedan tar banken över för att hitta ett knutet bankkonto till personnumret.

Digital signering

Under våren 2023 tecknade IT-avdelningen avtal med leverantören Comfact Signatur som erbjuder oss tjänsten digital signering.

Tjänsten är webbaserad och Socialförvaltningen använder tjänsten för digitala underskrifter till politiker som har ordförandejouren. Tjänsten är tillgänglig för nämndsekreterare och enhetschefer med myndighetsutövning samt medarbetare på Sociala Jouren.

Tjänsten används även av nämndsekreterare när politiker ska skriva under nämndsprotokoll. Syftet var primärt att politiker och beslutsfattare ska kunna få åtkomst till beslutsunderlaget digitalt och kunna göra en digital signering på distans.

Avvikelsehantering

Under 2023 började Socialförvaltningen använda Viva avvikelse i stället för att avvikelser registreras i IT-stödet C2. Syftet var att samla all information i ett system och avveckla C2.

Socialförvaltningen / Förvaltningsstab

Säker överföring av digitala handlingar till medborgare

Under hösten 2023 tecknade Socialförvaltningen avtal för tjänsten digitala brev med leverantören IDATA.

Tjänsten är ett webbaserat system utan krav på integrationer och möjliggör att medarbetare kan överföra dokument (word och pdf) till klientens digitala brevlåda (som bland annat Kivra). Om klienten inte är ansluten till en digital brevlåda skickas överförda dokument via den vanliga postgången (postnord) genom leverantören (IDATA)

Socialförvaltningen har påbörjat en pilot där utsedda medarbetare testar funktionen.

Syftet med funktionen är att:

- Spara tid för handläggaren, minimera administrativ tid.
- Förkorta leverans av dokument - överföring av dokument till en digital brevlåda sker på några sekunder och den vanliga postgången via postnord tar 3-5 dagar.
- Miljöaspekten, digital överföring gör mindre miljöpåverkan (utskrift av papper, transporter).
- Säkerhetsaspekten – klient som har en digital brevlåda loggar in med BankID.

Guideportalen

Guideportalen används för att skapa inspelade manualer vid förändringar/införandet av rutiner, system mm.

Vi har börjat lägga in länkar till guider från verksamhetssystemet Viva för att medarbetare lättare ska hitta guiderna och få hjälp.

IT-avdelningen har köpt in ett utbildningspaket som möjliggör medarbetare att förkovra sig i Office 365.

Utvecklingsplaner inför 2024

Säker överföring av digitala handlingar från sociala jouren Kristianstad ha möjlighet att överföra handlingar från ett system som heter SEFOS vilket innebär att registerpersonalen på Socialförvaltningen kan ta emot handlingarna genom att logga in sig via Sithskort.

En e-tjänst för inrapportering av uppdragstagare

Det finns planer att bygga en e-tjänst till uppdragstagare (Familjehem, kontaktpersoner) så att digitala inrapporteringar kan skickas in via en e-tjänst.

Inrapporteringen skickas direkt till Viva utan mellanlagring.
Syftet är att minska den administrativa belastningen.

I tjänsten

Ricard Agegård

Kvalitetsutvecklare

Socialförvaltningen / Förvaltningsstab

Postadress: , 281 80 Hässleholm **Besöksadress:** Tingshusgatan 1 **Telefon:** 0451-26 70 00
E-post: kontaktcenter@hassleholm.se **Organisationsnummer:** **Webb:** www.hassleholm.se

**Hässelholms
kommun**

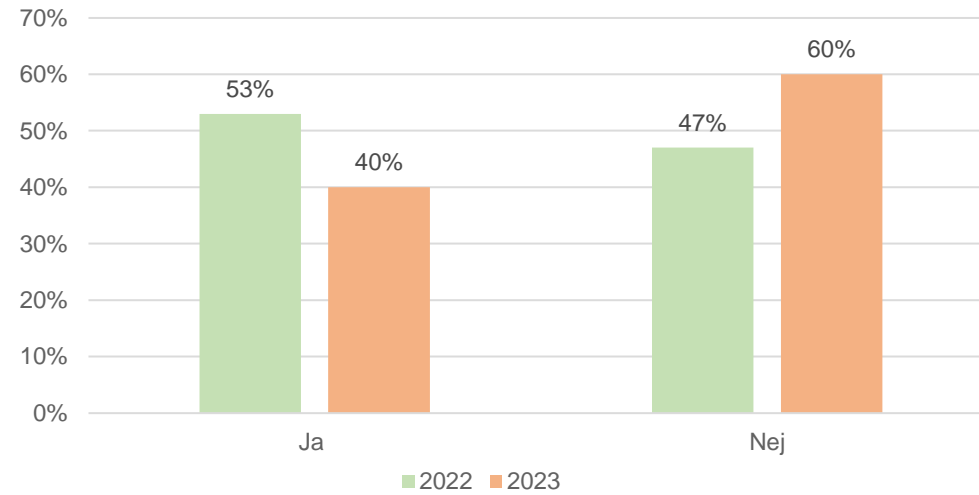
Egenkontroller 2023

Familjehem

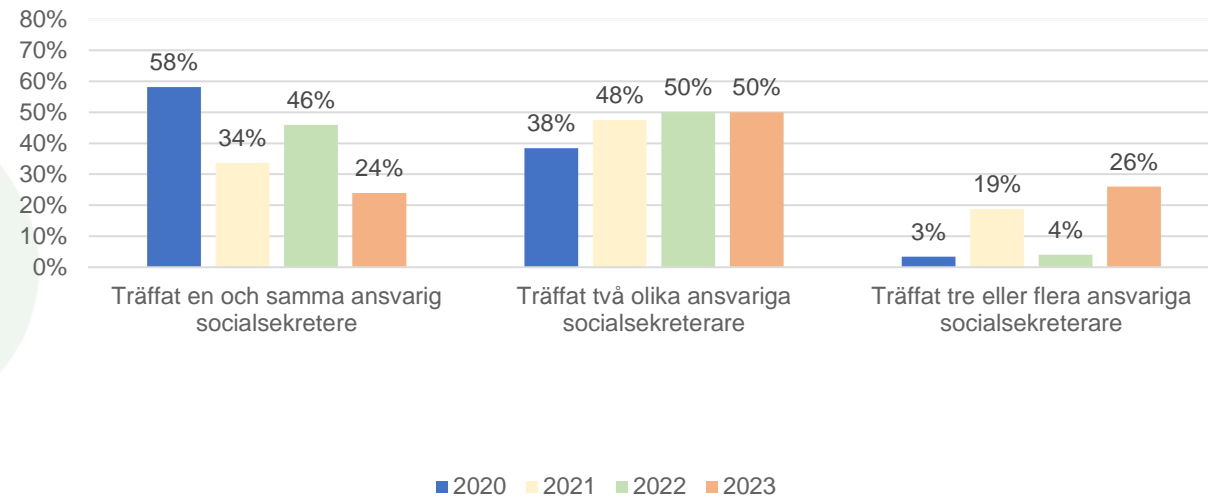
Familjehem

Har omplacering skett under året?
2022: Har omplaceringar/ sammanbrott skett under året?

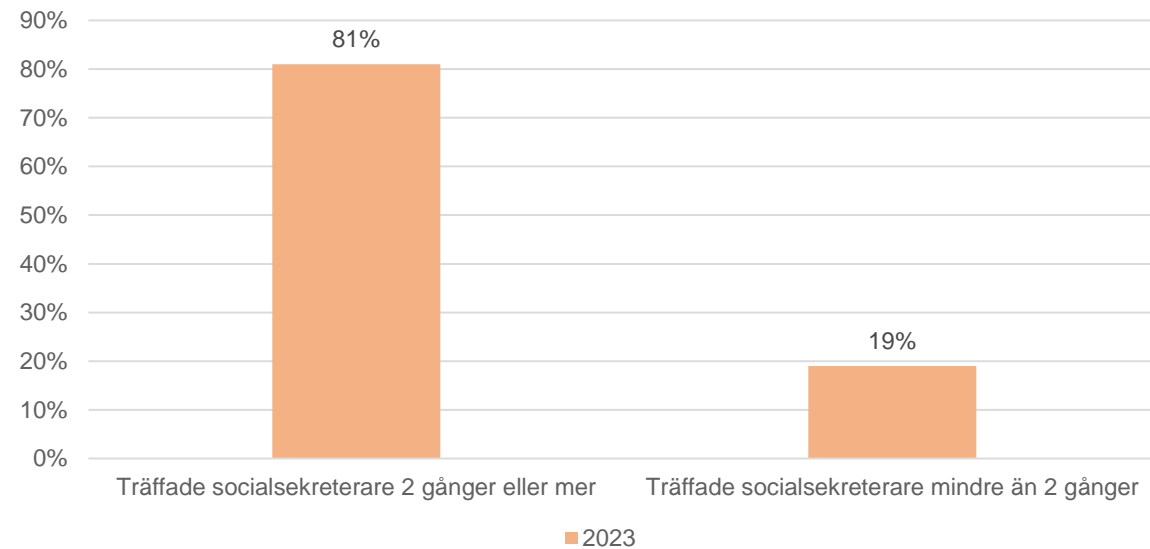
Familjehem

Hur många socialsekreterare/barnsekreterare har den unge haft under året?

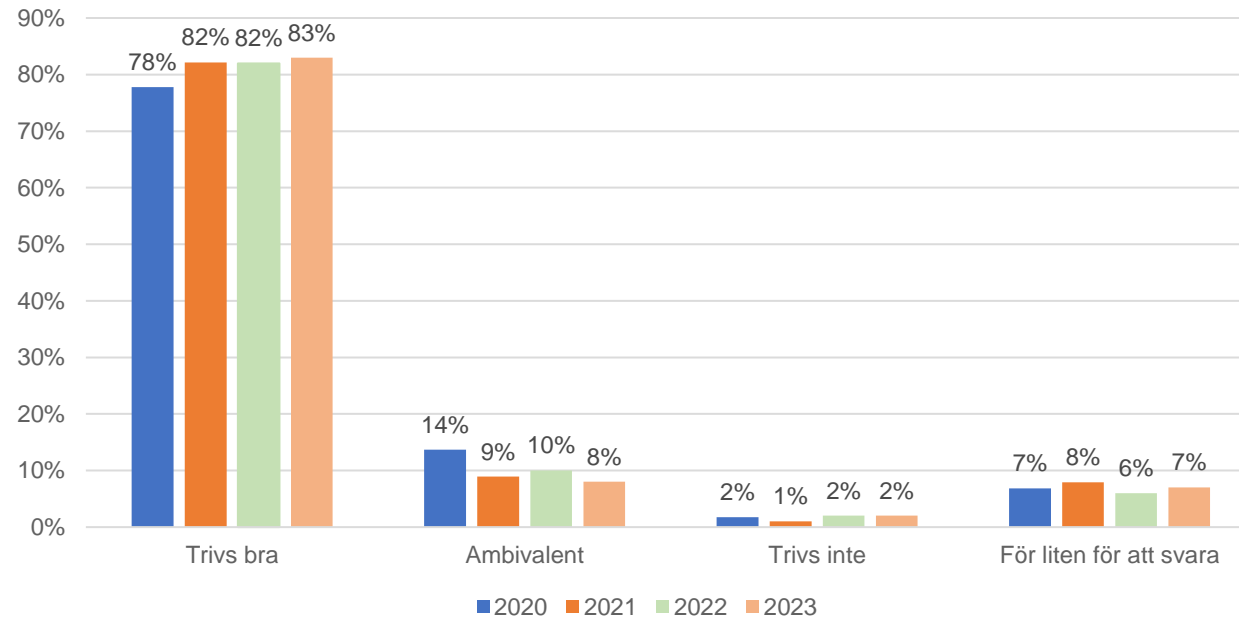
Familjehem

Hur många gånger under året har
socialsekreterare/barnsekreterare besökt barnet/ den
unge där den är placerad?

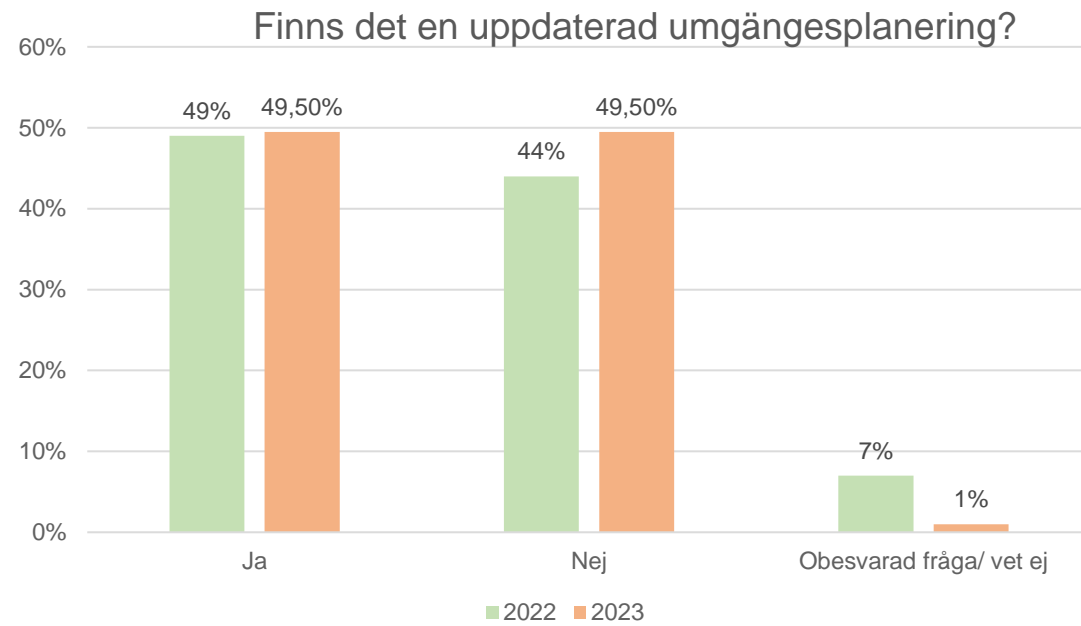

Familjehem

Vad är den unges upplevelse av placeringen?

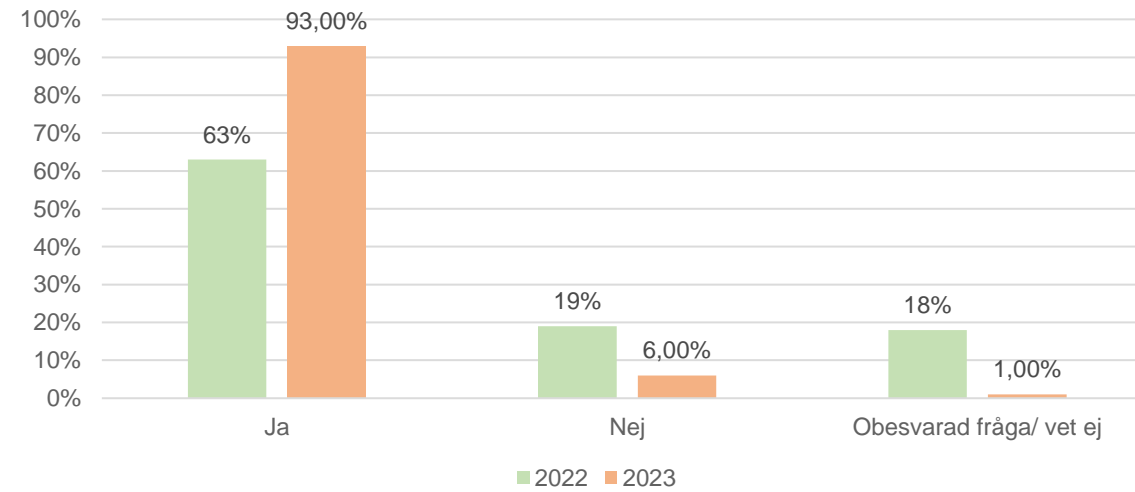
Familjehem

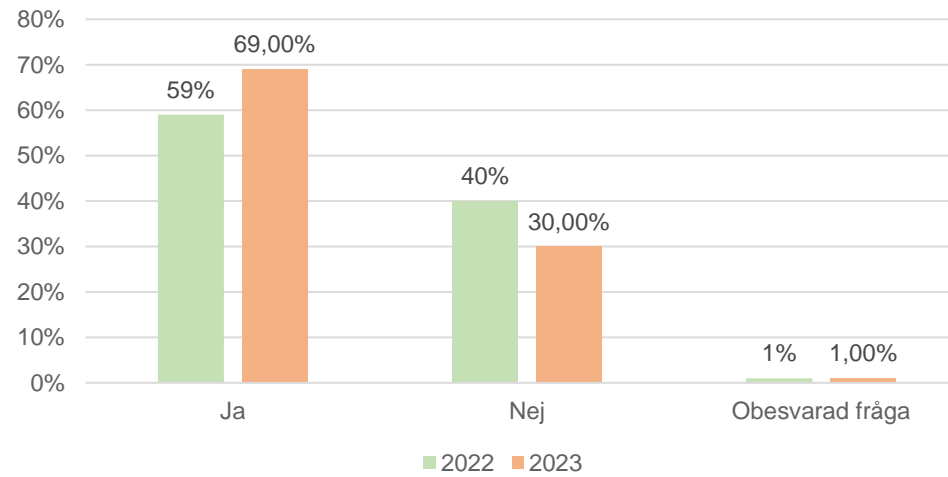
Familjehem

Genomgick barnet/den unge en hälsoundersökning i samband med första placeringen?

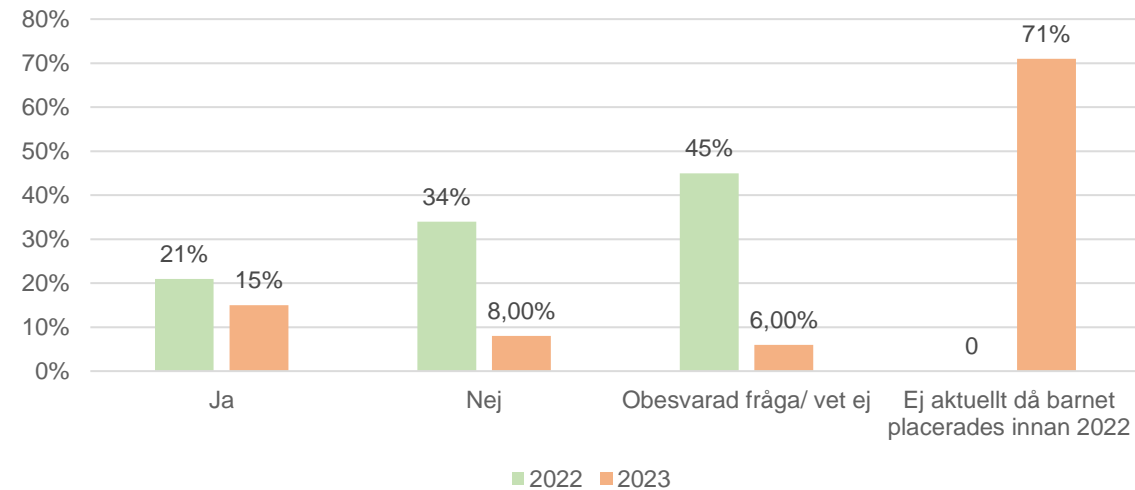
Familjehem

Har information om barnet inhämtats från skolan?

Familjehem

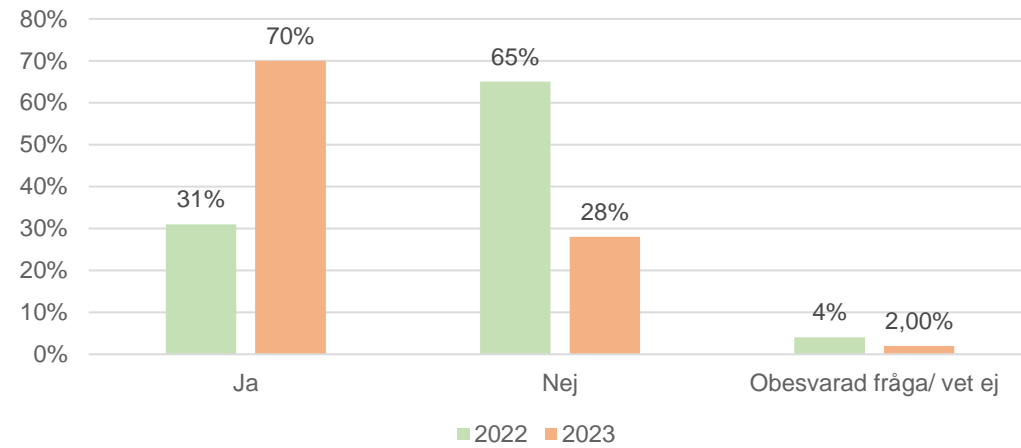
Har den unge som placerats för första gången fått en placeringspåse?

Förvaltning/avdelning/enhet

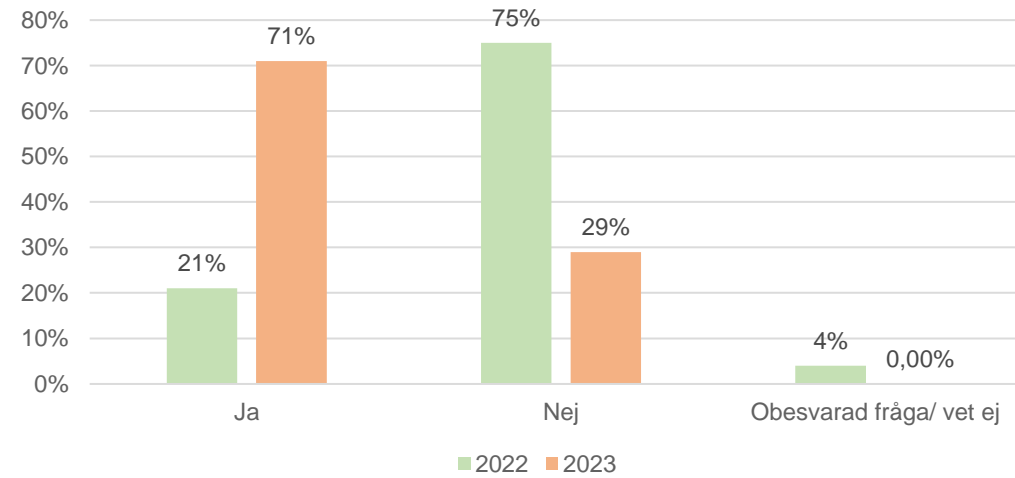
Familjehem

Har den unge en livsbok?

Familjehem

Har vårdnadshavare en uppdaterad handlingsplan?

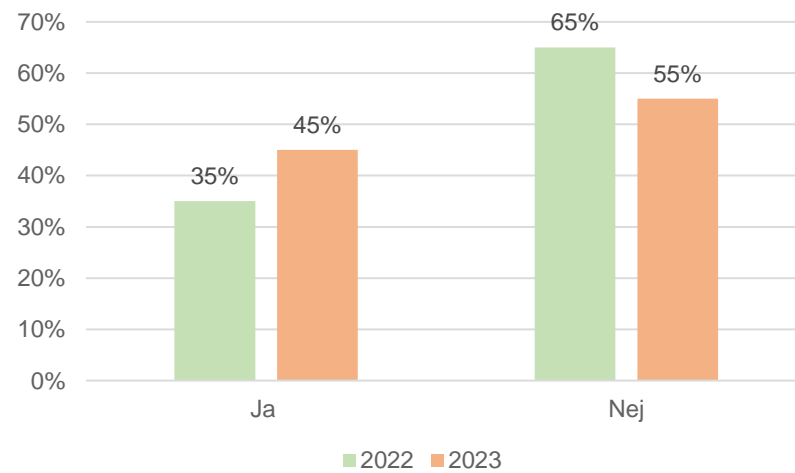

Jourhem

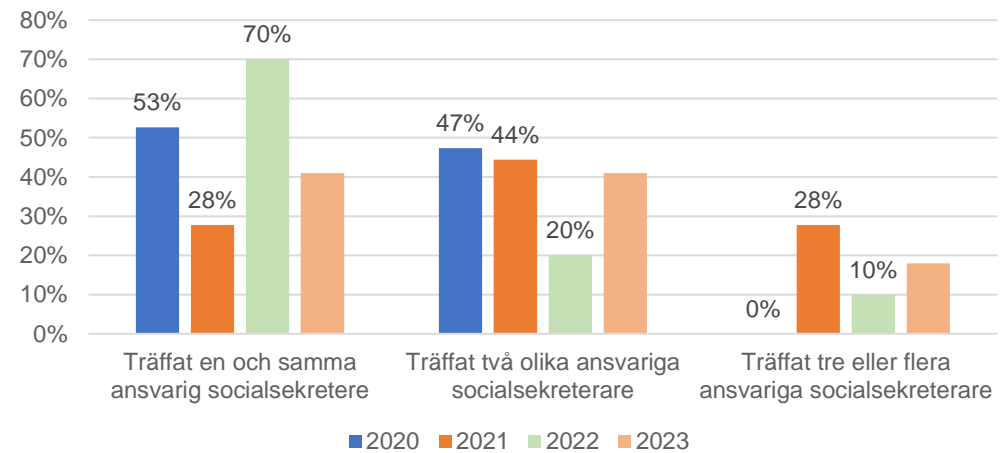
Jourhem

Har omplacering skett under året?

Jourhem

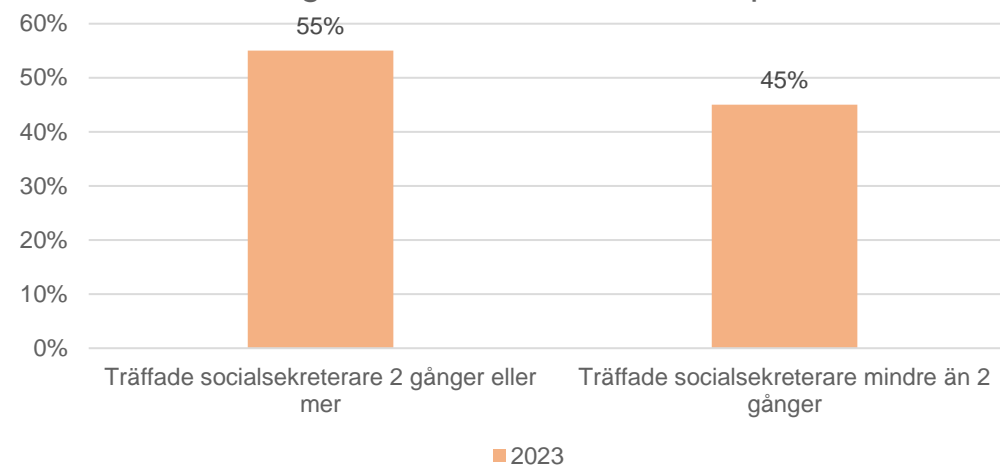
Hur många socialsekreterare/barnsekreterare har den unge haft under året?

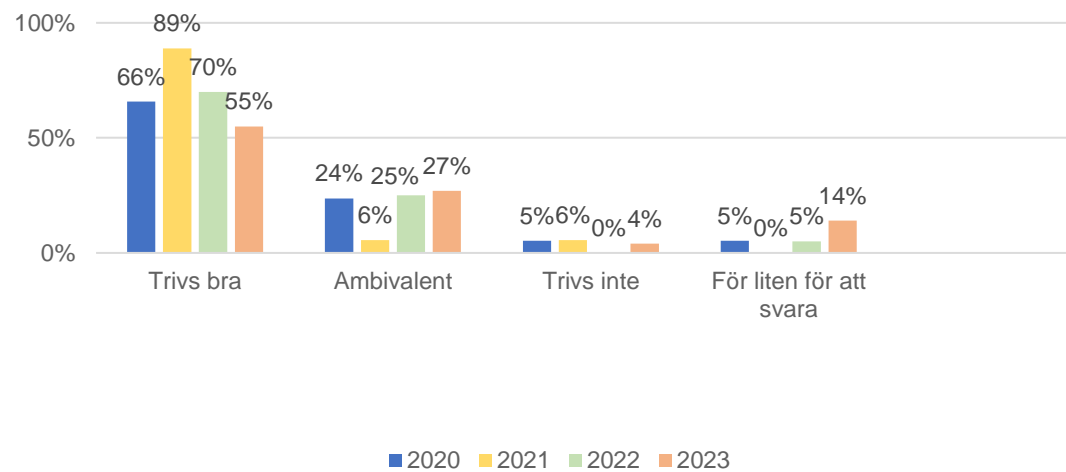
Jourhem

Hur många gånger har socialsekreteraren besökt den unge under året där den varit placerad?

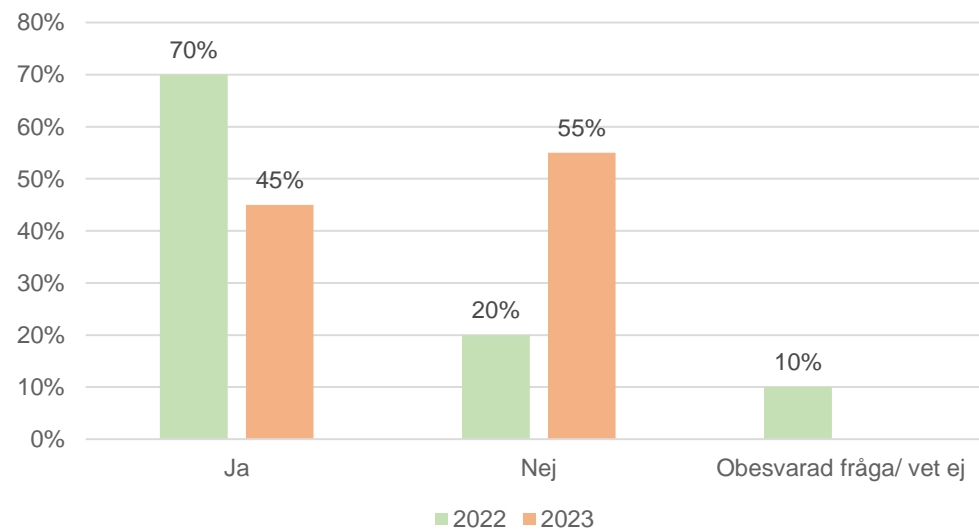
Jourhem

Vad är den unges upplevelse av placeringen?

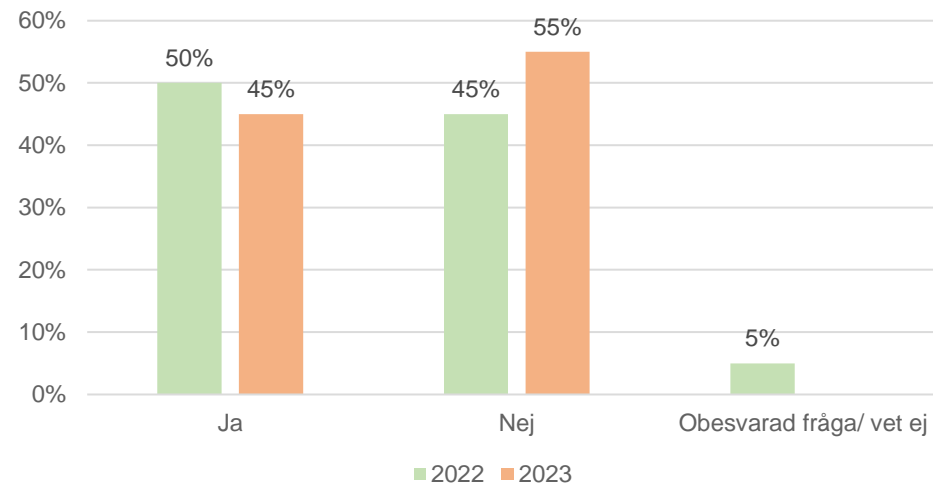
Jourhem

Har den unge en uppdaterad umgängesplan?

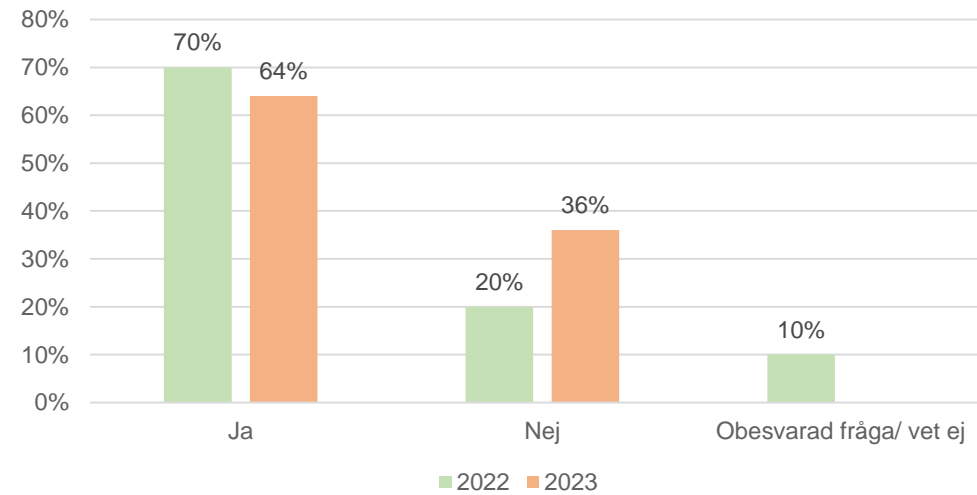
Jourhem

Har den unga som placerats för första gången genomgått en hälsoundersökning?

Jourhem

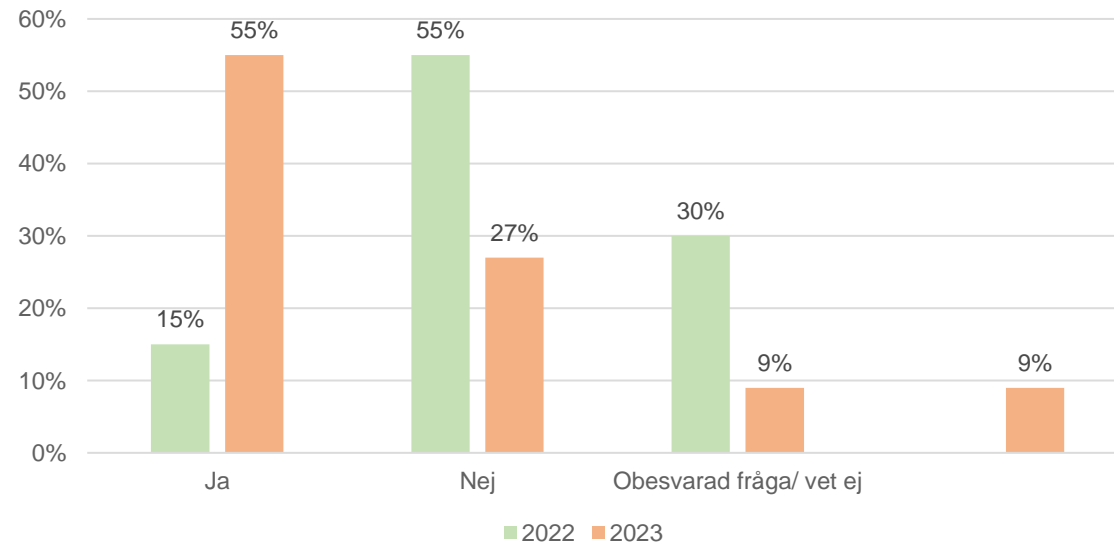
Har information om barnet inhämtats från skolan?

Förvaltning/avdelning/enhet

Jourhem

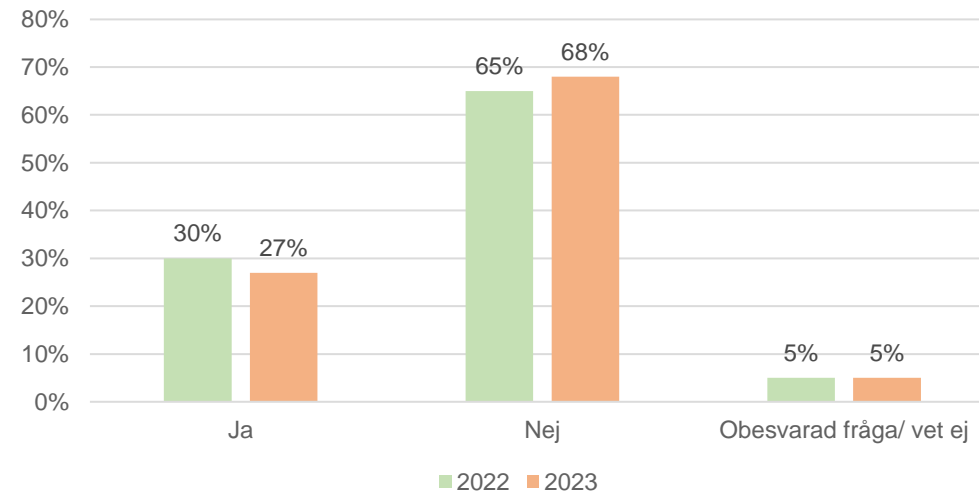
Har den unge som placerats för första gången fått en
placeringspåse?

Förvaltning/avdelning/enhet

Jourhem

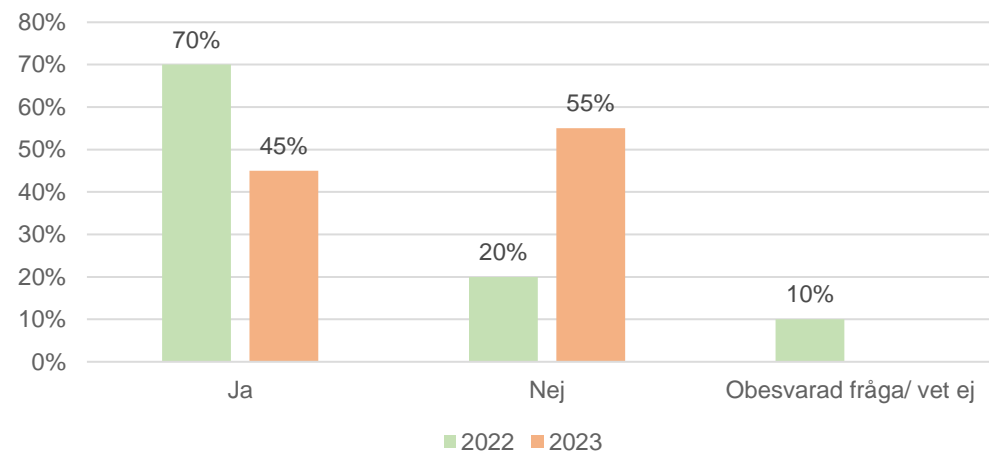
Har den unge en livsbok (barn över 5 år)?

Förvaltning/avdelning/enhet

Jourhem

Har vårdnadshavare en uppdaterad handlingsplan?

Förvaltning/avdelning/enhet

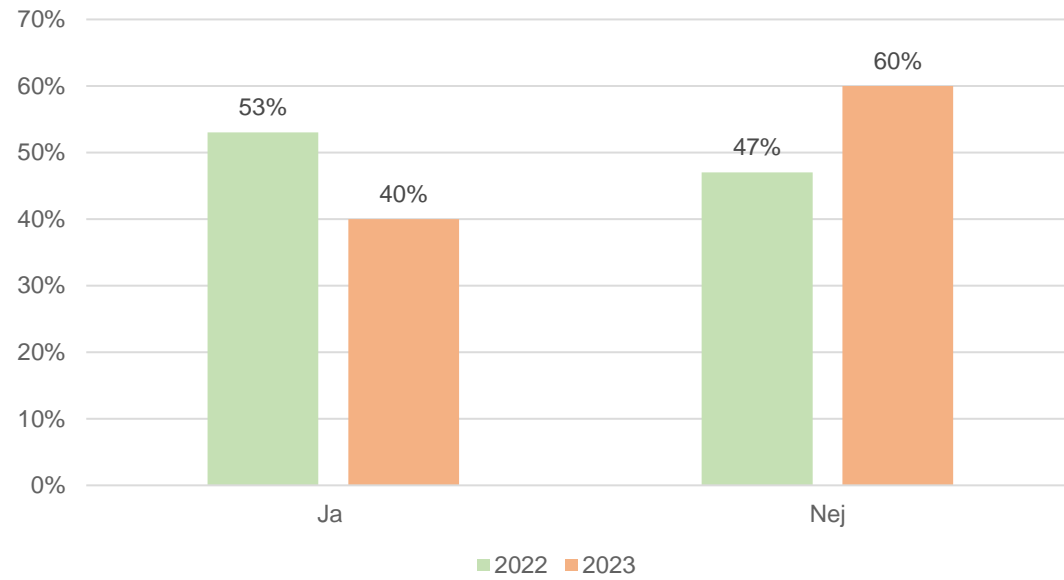

HVB/ SIS

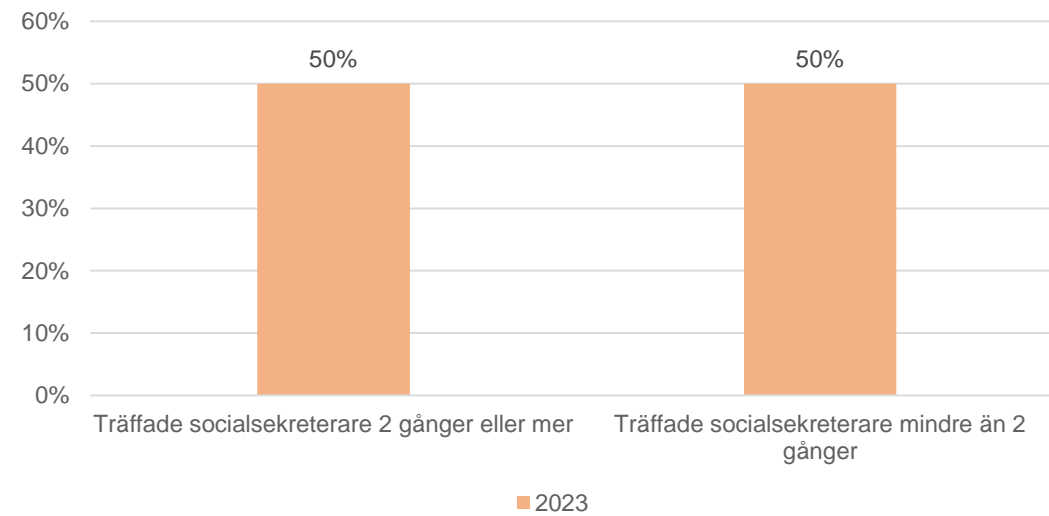
HVB/ SIS

Har omplacering skett under året?

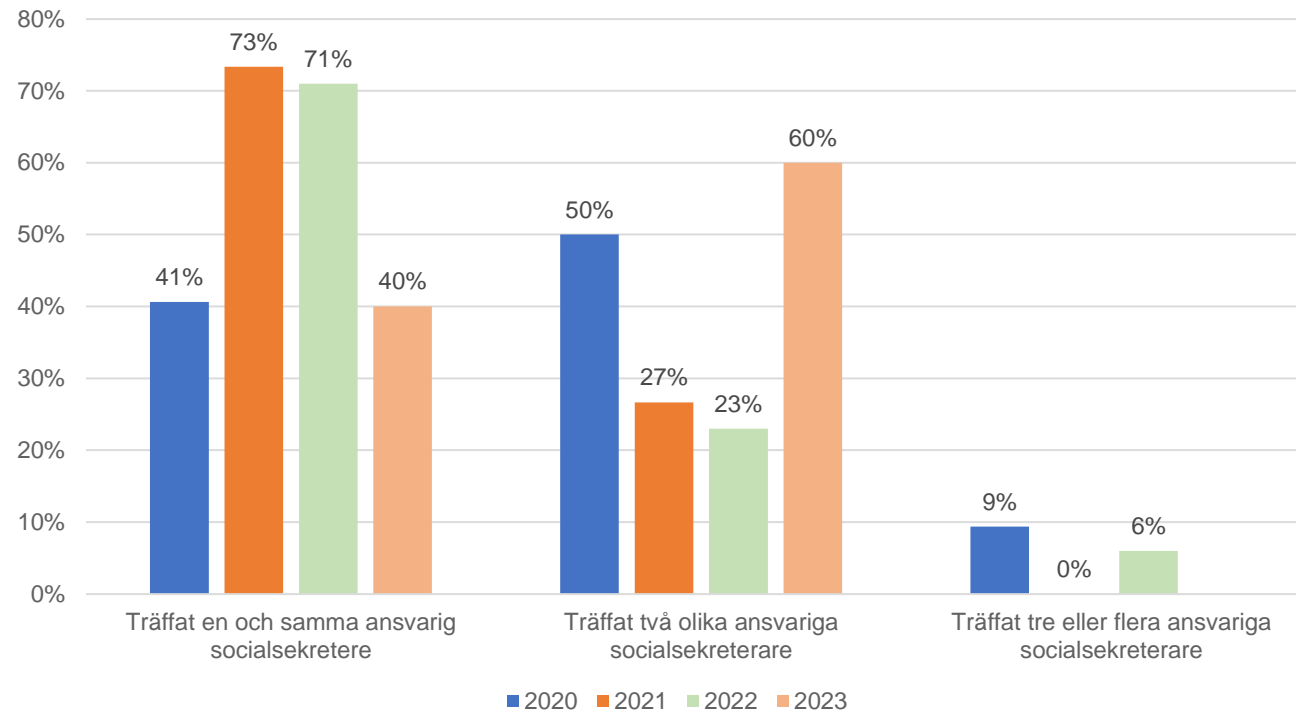
HVB/ SIS

Hur många gånger har socialsekreteraren besökt den unge under året där den varit placerad?

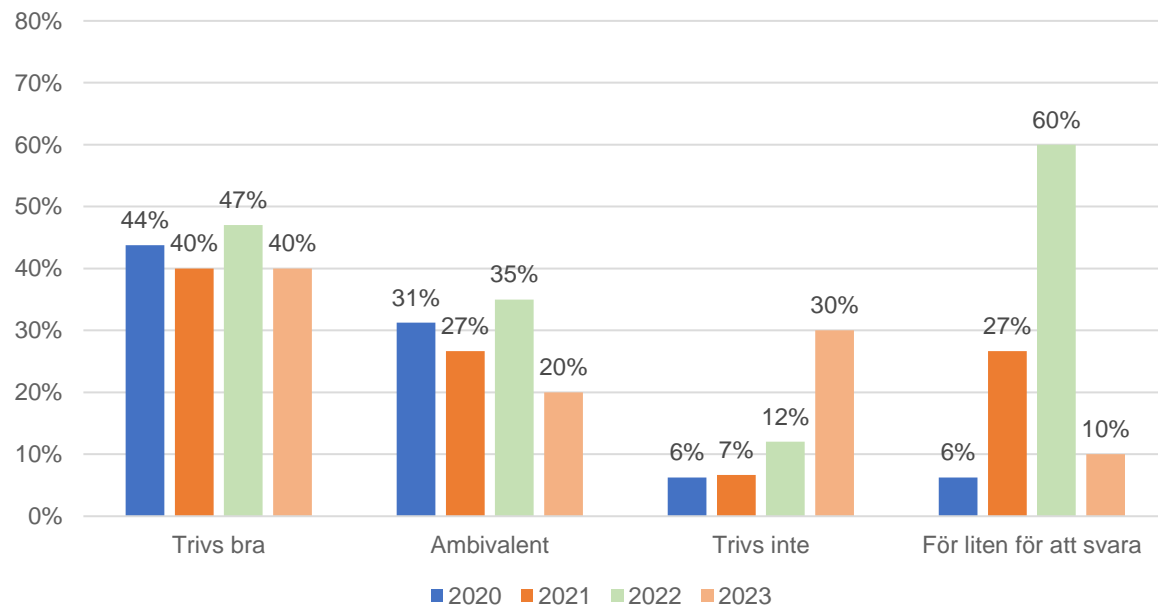
HVB/ SIS

Hur många socialsekreterare/barnsekreterare har den unge haft under året?

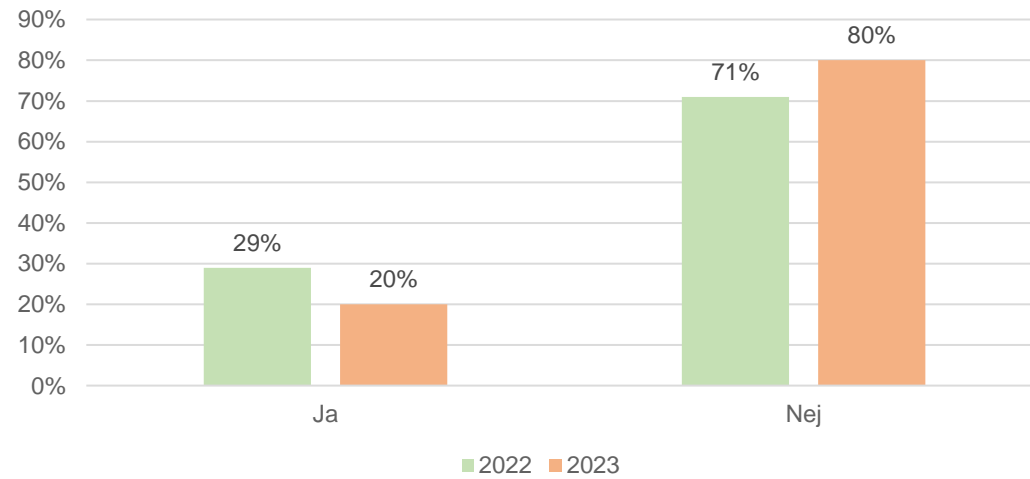
HVB/ SIS

Vad är den unges upplevelse av placeringen?

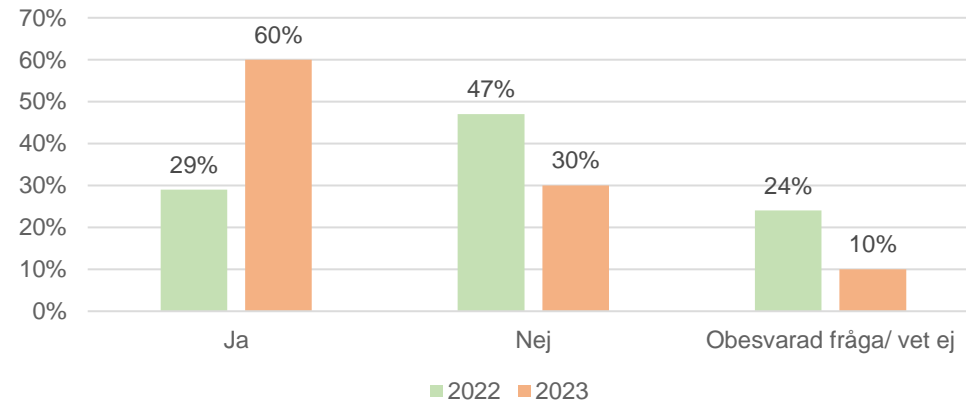
HVB/ SIS

Har den unge en uppdaterad umgängesplan?

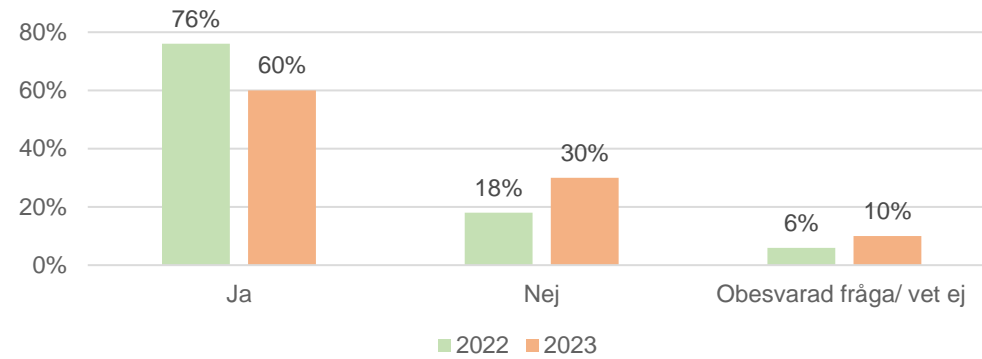
HVB/ SIS

Har den unge som placerats för första gången genomgått en hälsoundersökning?

HVB/ SIS

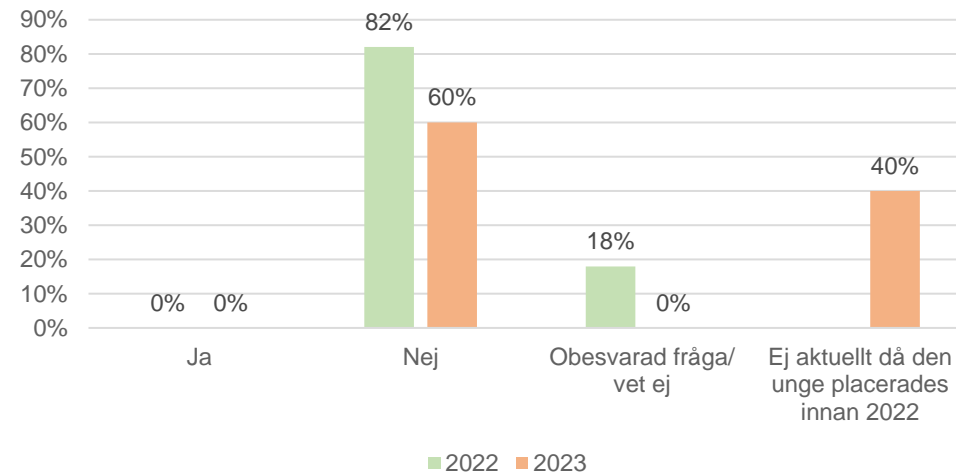
Har information om den unge inhämtats från skolan?

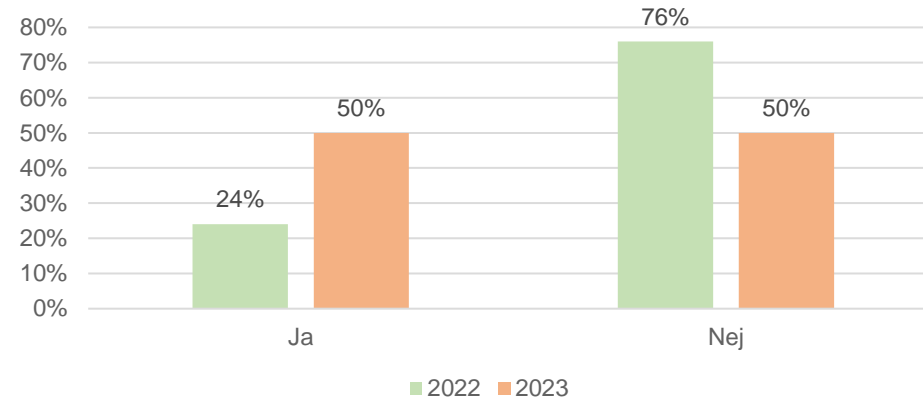
HVB/ SIS

Har den unge som placerats för första gången fått en placeringspåse?

HVB/ SIS

Har vårdnadshavare en uppdaterad handlingsplan?

Veronica Bitzekis
Kvalitetsutvecklare
0451-26 64 57
veronica.bitzekis@hassleholm.se
www.hassleholm.se

Rapport gällande egenkontroll 2023 gällande barn och unga i familjehem inom verksamhetsområdet Barn 0-20 år.

Av 5 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår det att den som bedriver socialtjänst ska utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. Av 3 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) finns allmänna råd för socialtjänsts Egenkontrollen av den verksamhet som gäller barn och unga i familjehem eller hem för vård eller boende.

Egenkontrollen omfattar 109 barn av 111 barn som barn som har/har haft beslut om placeringar i familjehem under **perioden 2022-11-15 – 2023-11-14**. De två barnen som inte omfattas hade placeringar som avslutades innan årsskiftet 22/23.

Har omplacering/sammanbrott skett under året.

- 16 barn har omplacerats
- 93 barn har inte omplacerats

Antalet gånger en socialsekreterare/barnsekreterare under året besökt den unge där den är placerad

- 88 barn har fått besök av sin socialsekreterare/barnsekreterare 2 gånger eller fler under året.
- 21 barn har fått besök av sin socialsekreterare/barnsekreterare färre än 2 gånger under gällande placering.

Angående barnen som fått färre än 2 besök:

- I fyra fall är ytterligare hembesök inbokat varav en placering är ny, i fyra fall avslutades placeringen efter halva året, i fyra fall träffats på socialförvaltningen istället (ofta då ungdomen velat det), i ett fall framgår att det är en mångårig placering som är välfungerande, i ett fall står det att ungdomen är myndig, i ett fall är ungdomen myndig och finns ej behov, i ett fall ville ungdomen inte träffa handläggare, i ett fall träffats hos kontaktfamilj och haft barnsamtal, i ett fall står det att ungdomen ej önskar kontakt. I ett fall har man haft telefonuppföljning utöver ett besök där barnet är placerat. Resterande två barn bor i samma familjehem och framgår att de trivs bra.

Antalet socialsekreterare / barnsekreterare den unge haft under året.

- 26 barn har under gällande placering träffat en och samma ansvarig socialsekreterare.

Socialförvaltningen / Verksamhetsområde Barn och Unga 0-20 år

- 54 barn har under gällande placering träffat två olika ansvariga socialsekreterare/ barnsekreterare
- 17 barn under gällande placering träffat tre ansvariga socialsekreterare/ barnsekreterare
- 4 barn har träffat fyra ansvariga socialsekreterare/ barnsekreterare
- 6 barn har träffat fem ansvariga socialsekreterare/ barnsekreterare
- 1 barn har träffat sex ansvariga socialsekreterare/ barnsekreterare
- Saknas svar i 1 fall

Den unges upplevelse av placeringen

Trivs bra:	90	
Ambivalent:	9	
Trivs inte bra:		2
För liten för att svara:	7	

1 svarar vet ej då personen sitter häktad.

Om den unge har en uppdaterad umgängesplan

54 unga har uppdaterad umgängesplan

54 unga har inte en uppdaterad umgängesplan och skälen som anges är: den unge är myndig, ordnar umgänget på egen hand, besök är bokad för umgängesplanering, den unge är ensamkommande, vårdnadshavare ej anträffbara, vårdnadshavare avlidna, barnet vill ej träffa sina föräldrar.

6 stycken har ej angett skäl till varför det inte finns umgängesplan. 1 har ej besvarat frågan.

Om den unge genomgått en hälsoundersökning

1 fall har handläggaren ej besvarat frågan eller svarat vet ej.

101 unga har genomgått hälsoundersökning

7 unga har inte genomgått hälsoundersökning.

Kommentarer då den unge inte har genomgått hälsoundersökning: Nej (framgår ej), Nej - planerad att genomföras, Nej- fanns en pågående sjukvårdskontakt, Nej – remiss skickad, Nej- gjordes under placering, Nej - bedömning att hon genomgått likvärdiga undersökningar som hälsoundersökning enligt BBIC och den var u.a.

Om information inhämtats från skolan.

75 fall har information inhämtats från skolan

34 fall har information inte inhämtats från skolan.

1 fall har angett vet ej.

Kommentarer då information inte inhämtats:

I 11 fall angavs att det kommer att inhämtas (t.ex. vid nästa övervägande), i fem fall angavs att personen är myndig, i tre fall angavs att personen är för liten/ ej börjat skolan ännu, i fyra fall angavs att ungdomen eller familjehemmet själv berättar, i ett fall önskade inte den unge att skolan kontaktas.

[Om den unge som placerats för första gången fått en placeringspåse.](#)

16 fall har fått placeringspåse.

78 fall ej aktuellt då barnet placerades innan år 2022.

9 fall har den unge inte fått en placeringspåse.

6 fall svarar vet ej.

Kommentar då den unge inte fått placeringspåse: Finns inte anpassat material- för gammal för placeringspåse. I tre fall framkommer att det är oklart varför. I ett fall framkommer att hon fick de saker hon behövde av sin förälder.

[Om den unge fått en Livsbok](#)

2 fall har handläggaren svarat vet ej.

76 fall har den unge fått en placeringspåse.

31 fall har den unge inte fått en placeringspåse.

Kommentar då den unge inte fått placeringspåse:

Kommer att ges/ ska beställas.

[Om vårdnadshavare har en uppdaterad handlingsplan](#)

77 fall har vårdnadshavaren fått en uppdaterad handlingsplan.

32 fall har vårdnadshavare inte fått en uppdaterad handlingsplan.

Kommentar då vårdnadshavare inte fått en handlingsplan: i tre fall är den unge över 18 år, i två fall avser det ensakommande, i två fall går det ej att nå vårdnadshavare, i fem fall anges att det ej är aktuellt, i ett fall framkommer att vårdnadshavare är avliden, i ett fall är det en frivillig placering.

Om placeringen avslutats under året. Vart tog barnet vägen?

1 till eget boende

3 hem till vårdnadshavare

1 vuxen- fortsatt vårdbehov
3 Vårdnadsöverflytt

Om barnet varit placerade mer än två år och vårdnadsöverflyttning ej initierats. Vad beror det på?

63 fall har gått över 2 år.

10 st – familjehemmet vill ej bli särskilt förordnad vårdnadshavare

5 st – frågan kommer diskuteras med familjehemmet

27 st – socialtjänstens bedömning att ej inleda vårdnadsöverflytt

21 st – övriga skäl så som att familjehemmet nyligen valt att samtycke, samtal är påbörjade, utredning pågår, ska ev. flytta hem till vårdnadshavare osv. I 6 fall av dessa är utredning inledd/ vårdnadsöverflytt aktualiserat.

2023 - 11- 27

Veronica Bitzekis
Kvalitetsutvecklare

Rapport gällande egenkontroll 2023 gällande barn och unga i jourhem inom verksamhetsområdet Barn 0-20 år.

Av 5 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår det att den som bedriver socialtjänst ska utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. Av 3 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) finns allmänna råd för socialtjänsts Egenkontrollen av den verksamhet som gäller barn och unga i familjehem eller hem för vård eller boende.

Egenkontrollen omfattar 22 barn av 27 barn som har/har haft beslut om placeringar i jourhem under **perioden 2022-11-15 – 2023-11-14**. 5 barn hade väldigt korta placeringar och är inte med i underlaget.

Har omplacering/sammanbrott skett under året.

- 10 barn har omplacerats
- 12 barn har inte omplacerats

Hur många omplaceringar har skett på grund av sammanbrott?

4 barn har varit med om sammanbrott varav 2 barn berörs av 1 sammanbrott och 2 barn berörs av 2 sammanbrott.

Antalet gånger en socialsekreterare/barnsekreterare besökt den unge under året den varit placerad.

- 12 barn har fått besök av sin socialsekreterare/barnsekreterare 2 gånger eller fler under året.
- 10 barn har fått besök av sin socialsekreterare/barnsekreterare färre än 2 gånger. Vad gäller de barn/ unga som fått besök färre än 2 gånger rör det sig om kortare placeringar på 1-3 månader och i alla fall utom 1 har man haft kontakt på annat sätt.

Antalet socialsekreterare / barnsekreterare den unge haft under året.

- 9 barn har under gällande placering träffat en och samma socialsekreterare/barnsekreterare
- 9 barn har under gällande placering träffat två socialsekreterare/barnsekreterare.
- 2 barn har träffat 3 socialsekreterare/ barnsekreterare.
- 2 barn under gällande placering träffat 8 socialsekreterare/barnsekreterare.

Den unges upplevelse av placeringen

Trivs bra: 12
 Ambivalent: 6
 Trivs inte bra: 1 (vill hem till föräldrar)
 För liten för att svara: 3

Barnen som ansetts varit för liten att besvara frågan var 0-2 år.

Om den unge har en uppdaterad umgängesplan

10 unga har uppdaterad umgängesplan

12 unga har inte en uppdaterad umgängesplan

Kommentarer då det inte funnit en umgängesplan: 1 barn avser ensamkommande. I andra fall uppges att placeringen är med förälder, att de sköter det på egen hand eller att det ska göras.

Om den unge genomgått en hälsoundersökning

10 unga har genomgått hälsoundersökning

12 unga har inte genomgått hälsoundersökning.

Kommentarer då den unge inte har genomgått hälsundersökning: av de 12 som ej genomgått framkommer att 7 inväntar läkartid/ begäran är skickad. I ett fall hade ungdomen precis varit inlagd på BUP. I tre fall har man bara svarat nej och i ett fall avsåg det en mycket kort placering (mindre än 2 veckor).

Om information inhämtats från skolan.

14 fall har information inhämtats från skolan

8 fall har information inte inhämtats från skolan.

Kommentarer då information inte inhämtats: framkommer att något barn ej gått i skolan, att det var sommarlov eller fått information från familjehem.

Om den unge som placerats för första gången fått en placeringspåse.

I 12 fall har den unge fått en placeringspåse.

I 6 fall har den unge inte fått en placeringspåse.

I 2 fall har handläggaren svarat vet ej.

I 2 fall har handläggaren svarat att det ej är aktuellt då placering skedde innan 2022.

Kommentar då den unge inte fått placeringspåse: Finns inte anpassat material. För gammal för placeringspåse.

Om den unge fått en Livsbok

1 fall har handläggaren ej besvarat frågan eller svarat vet ej.

6 fall har den unge fått en livsbok.

15 fall har den unge inte fått en livsbok

Kommentar då den unge inte fått livsbok: kort placering, kommer att få en bok, inväntar dom.

Om vårdnadshavare har en uppdaterad handlingsplan

10 fall har vårdnadshavaren fått en uppdaterad handlingsplan

12 fall har vårdnadshavare inte fått en uppdaterad handlingsplan.

Kommentar då vårdnadshavare inte fått en handlingsplan: ensamkommande, närmar sig myndig, vårdnadshavare ej kontaktbar, ingen handlingsplan ännu (kommer upprättas). I de fall svaret endast är Nej (utan kommentar) har placeringen avslutats antingen genom flytt till vårdnadshavare eller att personen är vuxen.

Om placeringen avslutats under året. Vart tog barnet vägen?

8 placering har avslutats.

- 7 har flyttat hem till vårdnadshavare
- 1 är vuxen (ej fortsatt vårdbehov)

Rapport - Egenkontroll 2023 gällande barn och unga som har externa placeringar på HVB/SIS inom verksamhetsområde Barn 0-20 år.

Av 5 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår det att den som bedriver socialtjänst ska utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. Av 3 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) finns allmänna råd för socialtjänsts Egenkontrollen av den verksamhet som gäller barn och unga i familjehem eller hem för vård eller boende.

Egenkontrollen omfattar 10 barn, av totalt 10 barn som haft externa placeringar på HVB/SIS (ett barn avser placering i skyddat boende) under **perioden 2022-11-15 – 2023-11-14.**

Har omplacering skett under året.

- 4 barn har omplacerats
- 6 barn har inte omplacerats

Hur många omplaceringar har skett på grund av sammanbrott?

3 barn har omplacerats på grund av sammanbrott.

En ungdom har omplacerats 3 gånger med kommentaren att det beror på svår problematik.

En ungdom har omplacerats 2 gånger (från familjebasen till externt HVB och sedan SiS).

En ungdom har omplacerats 1 gång från hvb till stödboende.

Antalet gånger en socialsekreterare/barnsekreterare besökt den unge under året den varit placerade (snitt 1 besök per 3 månader).

- 5 barn har fått besök av sin socialsekreterare/barnsekreterare 2 gånger eller fler under året.
- 5 ungdom har fått besök av sin socialsekreterare/barnsekreterare mindre än 2 gånger under året. Kommentarer: två ungdomar har varit avvikna, två avser kort placering och en ungdom har handläggaren besök 1 gång men haft kontakt med via telefon 10 gånger.

Antalet socialsekreterare / barnsekreterare den unge haft under året.

- 4 barn träffat en och samma socialsekreterare.

- 6 barn har träffat två socialsekreterare pga att ordinarie handläggare slutat sin tjänst.

Den unges upplevelse av placeringen

Trivs bra: 4
 Ambivalent: 2
 Trivs inte bra: 3

För liten för att svara: 1

Barnet som ansetts varit för liten att besvara frågan bodde i skyddat boende.

Om den unge har en uppdaterad umgängesplan

2 unga har uppdaterad umgängesplan

8 unga har inte en uppdaterad umgängesplan

Kommentarer då det inte funnit en umgängesplan: Ofta framkommer att ungdomen sköter själv (finns ej behov).

Om den unge genomgått en hälsoundersökning

6 unga har genomgått hälsoundersökning

3 unga har inte genomgått hälsoundersökning men den ena kommer genomgå hälsoundersökning i januari. I de andra två fallen avsåg det korta placeringar (några dagar och 3 veckor)

1 fall har handläggaren svarat vet ej.

Om information inhämtats från skolan.

1 fall har handläggaren ej besvarat frågan.

6 fall har information inhämtats från skolan

3 fall har information inte inhämtats från skolan.

Kommentarer då information inte inhämtats: *I ett fall anges att barnet går i förskola (skyddat boende) och i ett fall framgår att HVB inhämtar information.*

Om den unge som placerats för första gången fått en placeringspåse.

4 fall har handläggaren svarat ej aktuellt.

6 fall har den unge inte fått en placeringspåse.

Kommentar då den unge inte fått placeringspåse: I tre fall har placering verkställt innan 2022 när placeringspåse infördes. I kommentarer framgår att det ej finns anpassat material för den ålderskategorin.

Om vårdnadshavare har en uppdaterad handlingsplan

5 fall har vårdnadshavaren fått en uppdaterad handlingsplan

5 fall har vårdnadshavare inte fått en uppdaterad vårdnadsplan.

Kommentar då vårdnadshavare inte fått en handlingsplan: ej aktuellt med anledning av åldern. I tre fall är ungdomen 18 år, i ett fall 17 år och i ett fall rör det som ett om barn (skyddat boende).

Om placeringen har avslutats under året- vart tog barnet vägen?

1 avviken

2 hem till vårdnadshavare

1 Vuxen – hem till föräldern

2 till HVB

1 till Institution

Om barnet varit placerat i mer än två år och vårdnadsöverflytt ej initierats. Vad beror det på?

I två fall anges Övrigt- ej aktuellt.

Veronica Bitzekis

Kvalitetsutvecklare

Rapport - Egenkontroll 2023 gällande barn och unga som har intern placering, HVB-familjebasen, inom verksamhetsområde Barn 0-20 år.

Av 5 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår det att den som bedriver socialtjänst ska utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. Av 3 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) finns allmänna råd för socialtjänsts Egenkontrollen av den verksamhet som gäller barn och unga i familjehem eller hem för vård eller boende.

Egenkontrollen omfattar 11 barn, av totalt 11 barn som haft intern placering på HVB - Familjebasen under perioden **2022-11-15 – 2023-11-14**.

Har omplacering/sammanbrott skett under året.

- 5 barn har omplacerats
- 6 barn har inte omplacerats

Inga omplaceringar har skett på grund av sammanbrott.

Antalet gånger en socialsekreterare/barnsekreterare besökt den unge under året den varit placerad.

- 7 barn har fått besök av sin socialsekreterare/barnsekreterare 2 gånger eller fler under året.
- 4 barn har fått besök av sin socialsekreterare/barnsekreterare mindre än 2 gånger under året de varit placerade. Anledningen till att dessa fyra barn träffat sin socialsekreterare mindre än 2 gånger beror på korta placeringar, att de avslutades tidigt under året eller att ungdomen avvek. Träffar har skett på socialförvaltningen istället i två fall.

Antalet socialsekreterare / barnsekreterare den unge haft under året.

- 4 barn träffat en och samma socialsekreterare/barnsekreterare.
- 4 barn har träffat två socialsekreterare/barnsekreterare
- 1 barn har träffat tre socialsekreterare/ barnsekreterare
- 2 barn har träffat fyra socialsekreterare/barnsekreterare

Den unges upplevelse av placeringen

Trivs bra: 5

Ambivalent: 4

Trivs inte bra: 2

Om den unge har en uppdaterad umgängesplan

3 unga har uppdaterad umgängesplan

8 unga har inte en uppdaterad umgängesplan

Kommentarer då det inte funnit en umgängesplan: Finns ej behov eller att ungdomen är myndig.

Om den unge genomgått en hälsoundersökning

fall har handläggaren ej besvarat frågan eller svarat vet ej.

7 unga har genomgått hälsoundersökning

4 unga har inte genomgått hälsoundersökning.

Kommentarer då den unge inte har genomgått hälsoundersökning: i tre fall anges hälsoundersökning inte hann genomföras då det var en kort placering. I ett fall finns ingen kommentar och vid kontakt med enhetschef framkommer att det har missats. Ungdomen var placerad på Familjebasen 230502-230918. Läkareundersökning är nu gjord meddelar socialsekreterare- dock ingen BBIC-läkareundersökning men ett läkarbesök som inte påvisade något behov av ytterligare läkarundersökning.

Om information inhämtats från skolan.

7 fall har information inhämtats från skolan

4 fall har information inte inhämtats från skolan.

Kommentarer då information inte inhämtats: Inte funnits något behov, att det varit sommarlov.

[Om den unge som placerats för första gången fått en placeringspåse.](#)

1 fall har den unge fått en placeringspåse

9 fall har den unge inte fått en placeringspåse.

1 fall ej aktuellt då den unge placerades innan år 2022.

Kommentar då den unge inte fått placeringspåse: finns inte anpassat material till den åldern, vill ej ha placeringspåse.

[Om vårdnadshavare har en uppdaterad handlingsplan](#)

4 fall har vårdnadshavaren fått en uppdaterad handlingsplan

7 fall har vårdnadshavare inte fått en uppdaterad vårdnadsplan.

Kommentar då vårdnadshavare inte fått en handlingsplan: i ett fall var barnet ensamkommande och i ett annat fall framkommer att det ej var aktuellt.

[Om placeringen har avslutats under året- vart tog barnet vägen?](#)

2 barn/unga hem till vårdnadshavare

1 "Annat" – placering avslutades då ungdomen var avviken.

Veronica Bitzekis
Kvalitetsutvecklare

---

§ 21

Svar på uppdrag om Bostad först

Dnr: SF 2023/358

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämnden lämnar följande svar till kommunstyrelsen:

Socialnämnden föreslår att Bostad Först-program ska införas i Hässleholms kommun under förutsättning att:

- De premisser som beskrivs i utredningen Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30, uppfylls.
- Nödvändiga resurser tillgängliggörs.

Ledamöter som avstår från att delta i beslutet

Sven Lundh (SD) avstår från att delta i beslutet.

Beskrivning av ärendet

Jakob Johansson och Björn Widmark, båda Folkets Väl, har väckt en motion (KLF 2022/937) i kommunfullmäktige, rubricerad Bostad Först - En evidensbaserad metod mot hemlöshet. Motionen remitterades till socialnämnden som vid sammanträde 2023-03-21, § 32, lämnade svar på motionen.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-06-12, § 111, att Socialnämnden ska, under förutsättningar att de beviljas medel från Socialstyrelsen, senast under första kvartalet 2024 till kommunstyrelsen inkomma med utredning av om nämnden anser att Bostad Först ska införas. Motionen ska därmed anses besvarad.

Socialförvaltningen har sammanställt utredning Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30.

Sänt till:

VO Vuxna, Socialförvaltningen

Kommunstyrelsen

**Hässleholms
kommun**

Handläggare
Maria Johansson
Socialförvaltningen

maria.johansson@hassleholm.se

Tjänsteskrivelse svar på uppdrag om Bostad först

Förslag till beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämnden lämnar följande svar till kommunstyrelsen

Socialnämnden föreslår att Bostad Först-program ska införas i Hässleholms kommun under förutsättning att:

- De premisser som beskrivs i utredningen Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30, uppfylls.
- Nödvändiga resurser tillgängliggörs.

Sammanfattning

Jakob Johansson och Björn Widmark, båda Folkets Väl, har väckt en motion (KLF 2022/937) i kommunfullmäktige, rubricerad Bostad Först - En evidensbaserad metod mot hemlöshet. Motionen remitterades till socialnämnden som vid sammanträde 2023-03-21, § 32, lämnade svar på motionen.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-06-12, § 111, att Socialnämnden ska, under förutsättningar att de beviljas medel från Socialstyrelsen, senast under första kvartalet 2024 till kommunstyrelsen inkomma med utredning av om nämnden anser att Bostad Först ska införas. Motionen ska därmed anses besvarad.

Socialförvaltningen har sammanställt utredning Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30.

Hässleholms kommun / Socialförvaltningen

Bilagor

Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30

Sändlista:

VO Vuxna, Socialförvaltningen

Kommunstyrelsen

Socialförvaltningen

Maria Johansson

---

§ 21

Svar på uppdrag om Bostad först

Dnr: SF 2023/358

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämnden lämnar följande svar till kommunstyrelsen:

Socialnämnden föreslår att Bostad Först-program ska införas i Hässleholms kommun under förutsättning att:

- De premisser som beskrivs i utredningen Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30, uppfylls.
- Nödvändiga resurser tillgängliggörs.

Ledamöter som avstår från att delta i beslutet

Sven Lundh (SD) avstår från att delta i beslutet.

Beskrivning av ärendet

Jakob Johansson och Björn Widmark, båda Folkets Väl, har väckt en motion (KLF 2022/937) i kommunfullmäktige, rubricerad Bostad Först - En evidensbaserad metod mot hemlöshet. Motionen remitterades till socialnämnden som vid sammanträde 2023-03-21, § 32, lämnade svar på motionen.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-06-12, § 111, att Socialnämnden ska, under förutsättningar att de beviljas medel från Socialstyrelsen, senast under första kvartalet 2024 till kommunstyrelsen inkomma med utredning av om nämnden anser att Bostad Först ska införas. Motionen ska därmed anses besvarad.

Socialförvaltningen har sammanställt utredning Bostad först - En förberedande utredning om Hässleholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod, daterad 2023-11-30.

Sänt till:

VO Vuxna, Socialförvaltningen

Kommunstyrelsen

**Hässelholms
kommun**

UTREDNING

Datum
2023-11-30

Diarienummer

Utredare
Socialsekreterare Markus Ströbeck
Socialförvaltningen
Verksamhetsområde vuxna
0451-26 70 79
markus.strobeck@hasselholm.se

Socialnämnden

Bostad först

En förberedande utredning om Hässelholms kommuns förutsättningar till att införa Bostad först som metod

Socialförvaltningen / Verksamhetsområde vuxna

Postadress: , 281 80 Hässelholm **Besöksadress:** Tingshusgatan 1 **Telefon:** 0451-26 70 00
E-post: kontaktcenter@hasselholm.se **Organisationsnummer:** **Webb:** www.hasselholm.se

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Syfte	3
Frågor	3
Utförande och avsnitt	3
1. Bakgrundsfakta – Varför Bostad först?	4
- <i>Regeringens strategi för att motverka hemlöshet 2022-2026</i>	4
- <i>Hemlöshetskartläggningen 2017</i>	4
- <i>Socialtjänstens ansvar för bostadsanskaffning</i>	5
- <i>Samsjuklighetsutredningen</i>	6
- <i>Rekommendation: Bostad först</i>	6
2. Om modellen Bostad först	7
- <i>Grundprinciperna</i>	7
- <i>Bostad först i Helsingborg</i>	9
3. Hässleholms kommuns arbete för att motverka hemlöshet	10
- <i>Team Bosättning – vräkningsförebyggande, bostadsvägledning och andrahandsuthyrning</i>	10
- <i>Befintliga verksamheter och resurser i kommunen med inriktning skadligt bruk</i>	12
- <i>Slutsatser av Björn Wästs genomlysning 2021</i>	13
- <i>Psykisk ohälsa</i>	14
4. Statistik från verksamheterna	15
- <i>Andrahandshyreskontrakt genom socialförvaltningen 2021-2023</i>	15
- <i>Tid från bostadssocial utredning till bostadserbudande</i>	16
- <i>Tid från inflyttning till övertagande</i>	17
- <i>Nattjouren</i>	17
- <i>Hemlöshet hos försörjningsstödstagare och personer med skadligt bruk</i>	18
- <i>Kostnader</i>	20
5. Sammanfattande diskussioner och analys	20
- <i>Hur breder den lokala hemlösheten ut sig generellt i Hässleholm samt inom berörda kommunala förvaltningar, som på något sätt arbetar med psykosocial utsatthet, skadligt bruk och ekonomiskt bistånd?</i>	20
- <i>Hur arbetar socialförvaltningen idag för att motverka hemlöshet och vilka andra kompletterande verksamheter finns i kommunen?</i>	21
- <i>Hur ser tillgången på bostäder ut för kommunens bostadssociala arbete i allmänhet och Bostad först i synnerhet?</i>	22
- <i>Hur kan Bostad först införas som ett väsentligt komplement till det befintliga bostadssociala arbetet i kommunen?</i>	24
- <i>Vad krävs för en långsiktig implementering av modellen?</i>	26
6. Förslag till socialnämnden	28
<i>Barnrättsanalys</i>	31
Referenser	32

Bakgrund

Socialnämnden har gett socialförvaltningen i uppdrag att utreda huruvida Hässleholms kommun kan införa och implementera Bostad först, enligt en motion som lagts fram i socialnämndens arbetsutskott 2023-03-14. I motionen konstateras att frågan har utretts tidigare, senast 2018. I den skrivelsen bedöms tillgången på bostäder inte innebära tillräckliga garantier i kombination med att målgruppen varit förhållandevis liten för att Bostad först ska kunna vara en kostnadseffektiv åtgärd. Nu har Socialstyrelsen enligt regeringens hemlöshetsstrategi 2022-2026 utlyst medel till att underlätta för kommuner att införa Bostad först, varför det blivit relevant att utreda frågan på nytt.

Utredaren är Markus Ströbeck (vidare benämnd utredaren), som sedan den 7 december 2020 varit anställd som socialsekreterare på socialförvaltningen med ansvar för bostadssocial utredning och uppföljning samt bostadsvägledning ut till kommunens invånare. Utredarens förförståelse om Bostad först baseras på framlagd motion, webbutbildning om modellen under våren 2023 samt berättelser från andra kommuner. I sin förförståelse definierar utredaren Bostad först som en evidensbaserad metod som utgår från att bostad behöver finnas i början på en individs livsförändring och inte vara ett mål längre bort. Metodens målgrupp är personer som levt i långvarig hemlöshet och har någon form av skadligt bruk eller allvarlig psykisk ohälsa, som försvårar för dessa att ta sig vidare i livet.

Syfte

Utredningen ämnar kartlägga den tilltänkta målgruppen i Hässleholms kommun, för vilken Bostad först kan vara en adekvat åtgärd, samt förutsättningarna hos det kommunala bostadsbolaget och andra privata fastighetsägare till att kunna garantera en tillgång på bostäder inom ramen för de grundprinciper som Bostad först utgår från.

Frågor

- Hur breder hemlösheten ut sig inom de kommunala förvaltningar, som på något sätt arbetar med psykosocial utsatthet, skadligt bruk och ekonomiskt bistånd?
- Hur arbetar socialförvaltningen idag för att motverka hemlöshet och vilka andra kompletterande verksamheter finns i kommunen?
- Hur ser tillgången på bostäder ut för kommunens bostadssociala arbete i allmänhet och Bostad först i synnerhet?
- Hur kan Bostad först införas som ett väsentligt komplement till det befintliga bostadssociala arbetet i kommunen?
- Vad krävs för en långsiktig implementering av modellen?

Utförande och avsnitt

Utredningen är genomförd bland annat med hjälp av insamling och analys av regeringens strategi för att motverka hemlöshet 2022-2026, Socialstyrelsens kunskapsstöd, samsjuklighetsutredningen, kommunexempel med Bostad först och referenssamtal. Samtliga referenser presenteras längst bak. Utredningen är uppdelad i följande avsnitt:

1. Bakgrundsfakta gällande regeringens hemlöshetsstrategi 2022-2026, Socialstyrelsens ansvar och gällande bestämmelser om bostadsanskaffning utifrån befintlig praxis; lagrum som kommer att diskuteras är huvudsakligen socialtjänstlagen, SoL, (SFS 2001:453),
2. fakta om Bostad först med exempel från Helsingborg,
3. information om Hässleholms kommuns bostadssociala arbete och kompletterande verksamheter,
4. relevant statistik och kostnader,
5. sammanfattande diskussion där frågorna ovan besvaras, och

6. förslag på åtgärder som redovisas mot bakgrund av Socialstyrelsens rekommendationer och andra erfarenheter. Slutligen görs en barnrättsanalys.

1. Bakgrundsfakta – Varför Bostad först?

Regeringens strategi för att motverka hemlöshet 2022-2026

I regeringens strategi för att motverka hemlöshet 2022-2026 uttalas fyra mål:

1. Hemlöshet ska förebyggas
2. Ingen ska bo eller leva på gatan
3. Metoden Bostad först bör införas nationellt
4. Det sociala perspektivet i samhällsplaneringen ska stärkas

Strategin utgår från Socialstyrelsens rapport Förebygga och motverka hemlöshet (2021). En viktig slutsats som dras i rapporten är att det förebyggande arbetet mot hemlöshet kräver långsiktighet och behöver bedrivas aktivt inom hela samhällspolitiska spektrumet; arbetsmarknad och utbildning samt bosättning och de sociala arenorna. Boverket deklarerar att 63 400 bostäder behöver tillkomma årligen under åren 2022-2030 för att möta befolkningsutvecklingen i Sverige. Enligt Boverkets beräkningar är 56 000 hushåll trångbebodda och på grund av ökade inkomstskillnader och ökade bopriser under 2000-talet, så bedöms allt fler hushåll inte ha råd med att köpa en bostad. Detta ökar därför efterfrågan på fler hyresrätter, samtidigt som antalet hyresrätter generellt sett har minskat i det totala bostadsbeståndet (Promemoria 2022-07-07 nr 1:19, s. 3f). Socialstyrelsen konstaterar vidare att hemlöshet och osäkra boendeförhållanden skapar otrygghet, sociala problem och ohälsa för grupper och individer, inte minst barn och unga. Bostadsbristen och den låga tillgången till hyreslägenheter till de som saknar eller har låga inkomster har lett till att fler vänder sig till socialtjänsten för att få hjälp med sin bostadssituation (Socialstyrelsen 2021, s. 20ff).

Hemlöshet definieras av Socialstyrelsen (ibid., s. 15) i fyra olika situationer:

1. **Akut hemlöshet:** personer som sover i offentliga lokaler, utomhus eller i trappuppgångar eller på akutboenden, härbärgen, jourboenden, skyddade boenden, vandrarhem eller motsvarande
2. **Institutionsvistelse och stödboende:** personer som är på anstalt/institutionsvistelse eller på stödboende och är utan bostad inför planerad utflytt
3. **Långsiktiga boendelösningar:** boenden ordnade av socialtjänsten
4. **Eget ordnat kortsiktigt boende:** inneboende hos bekanta/släkt/familj eller boende i andrahand utan kontrakt eller med tillfälligt kontrakt

Hemlöshetskartläggningen 2017

Enligt Socialstyrelsens senaste hemlöshetskartläggning från 2017 lever cirka 33 000 personer i någon form av hemlöshet under aktuell mätvecka, varav 18 procent (5900 personer) är akut hemlösa. 62 procent av dem är män och 38 procent är kvinnor, varav totalt 43 procent är utrikesfödda. Ekonomiskt bistånd är den enskilt vanligaste inkomstkällan för dessa personer och knappt 10 procent har lön från regelbundet eller tillfälligt arbete. Mer än 20 procent av personerna uppges inte ha några behov som föranleder stöd, insatser eller behandling, utöver boende. Cirka 11 400 personer är föräldrar till ett eller flera barn, varav majoriteten har någon form av långsiktig boendelösning. Barn som lever i hemlöshet eller osäkra boendeförhållanden hos en eller båda av föräldrarna är särskilt utsatta och motsvarar i kartläggningen cirka 24 000 individer (ibid., s. 24; Promemoria 2022-07-07 nr 1:19, s. 5f).

Lokalt i Hässleholms kommun så uppmäts hemlösheten under mätveckan 2017 till totalt 233 individer, varav 66 personer är akut hemlösa och 68 personer befinner sig i långsiktiga boendelösningar genom kommunen. Resterande, 39 respektive 56 individer, är inom situation 2 och 4. I jämförelse med till exempel Helsingborg och Kristianstad, där totala hemlöshetsknoten är 29,4 respektive 20,2 personer per 10 000 invånare, så har Hässleholm 45,1 hemlösa individer per 10 000 invånare. Snittet för Skåne är 41,2 hemlösa individer per 10 000 invånare (Socialstyrelsen 2017). Resultatet från den nya hemlöshetskartläggningen som har gjorts våren 2023 har i skrivande stund inte presenterats.

I regeringens hemlöshetsstrategi identifieras olika orsaker bakom rådande hemlöshet i termer av arbetslöshet, hyresvärdars uthyrningspolicy och kriterier i förhållande till denna samt skadligt bruk eller psykisk ohälsa. Att inte godkännas som hyresgäst beror ofta på att hyresvärdar anser att inkomsten är för låg eller inte godkänns samt hyresskulder eller betalningsanmärkningar. Det konstateras i hemlöshetskartläggningen 2017 också att antalet avhysningar har ökat och berör fler barn än tidigare. Avhysning leder inte sällan till akut hemlöshet och långvarig utestängning från den reguljära bostadsmarknaden (Promemoria 2022-07-07 nr l:19, s. 8f).

Socialtjänstens ansvar för bostadsanskaffning

I 2 kap. 1 § SoL anges att varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Vidare ska socialnämnden, enligt 3 kap. 2 § SoL, i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning. Rätten till bistånd i form av bostad och vad denna innebär tillämpas i första hand inom 4 kap. 1 § SoL, det vill säga att den sökande inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå och stödet ska utformas så att denne får möjligheter att leva ett självständigt liv.

Bostad i allmänhet och i särskilda fall

Generellt regleras kommunens bostadsanskaffning enligt lagen (SFS 2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, varför det ur lagstiftarens perspektiv inte kan antas att socialnämnden ska ordna bostad till invånare i allmänhet. I praxis från Högsta förvaltningsdomstolen, HFD, (RÅ 1990 ref. 119) konstateras att när den enskilde har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad, helt saknar tak över huvudet och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt så är nämnden skyldig att tillhandahålla en bostad som uppfyller krav om skälig levnadsnivå (Socialstyrelsen 2021, s. 12). Bostadsbrist och generella svårigheter att få ett hyreskontrakt på grund av skulder eller betalningsanmärkningar utgör enskilt ingen grund till att beviljas bistånd. I akuta situationer har HFD emellertid ansett att socialtjänstens yttersta ansvar gäller att till exempel ordna logi eller bistå med kostnaden till tak över huvudet. Bistånd till mer permanent boendelösning kan också ta sig olika uttryck, samtidigt som HFD anser att till exempel en husvagn inte uppfyller kravet på skälig levnadsnivå.

Övriga brottsoffer

Enligt 5 kap. 11 § SoL ska socialnämnden särskilt beakta att kvinnor som är eller varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående får stöd och hjälp för att förändra sin situation. Detta specificeras i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (se 7 kap. 2 § SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer. Socialtjänsten bör också kunna erbjuda våldsutsatta personer stöd och hjälp att ordna stadigvarande boende (7 kap. 1 § *ibid.*; se Socialstyrelsen 2021, s. 53).

Vissa nyanlända invandrare

En kommun är skyldig att efter anvisning ta emot en nyanländ för bosättning i kommunen enligt lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Nyanlända som omfattas av en anvisning till en kommun erbjuds i vissa kommuner tidsbegränsade hyreskontrakt. De nyanlända hänvisas därefter till den ordinarie bostadsmarknaden (Boverkets bostadsmarknadsenkät 2022, se Promemoria 2022-07-07 nr 1:19, s. 7).

Samsjuklighetsutredningen

Bakgrunden till samsjuklighetsutredningen är ett regeringsbeslut från den 17 juni 2020, enligt vilket en särskild utredare uppdras att föreslå hur samordnade insatser om vård, behandling och stöd kan säkerställas för barn, unga och vuxna personer med samsjuklighet i form av skadligt bruk och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd. I huvudsak föreslås en ny ansvarsfördelning mellan region och kommun införas, där hälso- och sjukvården får huvudansvaret för all behandling av skadligt bruk och beroende, att denna behandling ska samordnas med behandling av andra psykiatriska tillstånd samt att socialtjänstens ska få som huvuduppdrag att stärka den enskildes resurser och funktionsförmåga genom sociala stödinsatser. Detta ska skapas en personcentrerad och sammanhållen vårdkedja. Samsjuklighetsreformen föreslås enligt slutbetänkande träda ikraft tidigast 2026-01-01 (SOU 2023:5).

I samsjuklighetsutredningen föreslås till exempel omformuleringar i SoL så att det på ett tydligare sätt framgår att socialnämnden ska medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och kan bo på ett sätt som är anpassat efter personens behov av särskilt stöd. Insatser ska väljas och utformas utifrån den enskildes behov och baseras på evidens, inte begränsas av det lokala utbudet och hur samarbetet mellan regionen och kommunen fungerar. Utgångspunkten ska vara att den som skrivs ut från tvångsvård eller vårdas i den öppna psykiatriska tvångsvården inte ska behöva återvända till en miljö och livssituation där personen har små utsikter att upprätta sin fysiska och psykiska hälsa. Det kan handla om insatser i det egna hemmet, till exempel boendestöd, eller insatser för att få ett hem. Här rekommenderar den särskilda utredaren Bostad först och vårdkedja, där Bostad först enligt befintlig forskning har något starkare effekt när det gäller stabilitet på bostadsmarknaden (SOU 2023:5, s. 177ff).

Rekommendation: Bostad först

Gällande regeringens fyra mål så betonas vikten av att kommunerna arbetar mer med avhysningsförebyggande, förvaltnings- och kommunövergripande samverkan i samhällsbyggande och sociala frågor, förstärkt uppsökande arbete, bättre kunskap om akuta boendelösningar samt bättre kännedom om hemlöshetens utbredning och karaktär (Promemoria 2022-07-07 nr 1:19).

I det tredje målet belyses specifikt modellen Bostad först som en beprövad metod för att motverka hemlöshet för personer med social problematik, främst akut hemlösa individer. Socialstyrelsen rekommenderar Bostad först i de nationella riktlinjerna för skadligt bruk och beroendevård samt som en del i de psykosociala insatserna vid schizofreni och hemlöshet. Bland förekommande hinder till modellens spridning bland Sveriges kommuner nämner Socialstyrelsen till exempel avsaknad av politiskt stöd och tillräckligt avsatta resurser för att kunna arbeta med modellen fullt ut samt bristande intresse hos hyresvärdar och bristande kunskaper om metoden hos socialtjänsten. Socialstyrelsen nämner också brist på bostäder med en hyra som är hanterbar för målgruppen som en bidragande faktor (ibid., s. 14ff; Socialstyrelsen 2021, s. 48f).

För att metoden Bostad först ska fungera och leda till kvarboende behövs planering, kunskap om metoden, samverkan och ett långsiktigt arbete samt utbyte av erfarenheter. Bostad först vänder sig till personer med komplexa behov av stöd. Fortbildning och kontinuerlig kompetensutveckling för de som arbetar med metoden är viktigt, inte minst för att säkerställa att modellens grundprinciper bibehålls, något som visat sig vara en framgångsfaktor enligt de utvärderingar som Socialstyrelsen tagit del av. I hemlöshetsstrategin föreslås lämpligt metodstöd till kommunerna till exempel i termer av vidareutveckling av arbetssätt, utbildning i metoden och spridning av goda exempel på lokala överenskommelser mellan bostadsbolag och socialtjänst respektive hälso- och sjukvård och psykiatri (Promemoria 2022-07-07 nr 1:19, s. 17).

2. Om modellen Bostad först

Målet med Bostad först är att hyresgästen ska kunna bo kvar i sin lägenhet på samma villkor som alla andra hyresgäster. Upp till 80 procent har kvar sina boenden, vilket visats i både svensk och internationell forskning. I till exempel Finland används Bostad först som en nationell strategi för hemlöshetsarbetet och där har även hemlösheten minskat de senaste åren (Bostad först 2023).

Modellen erbjuder ett anpassat stöd till den enskilde och förutsätter att denne själv deltar i att skapa mål, framtidsplaner och eventuell behandling för skadligt bruk eller psykisk ohälsa. Det krävs därför inte att personen till exempel ska avhålla sig från alkohol och droger för att få behålla sitt hyreskontrakt; hyresgästen är som alla andra hyresgäster och följer de krav som står i hyreskontraktet. Vidare beskrivs Bostad först-metodiken i termer av åtta grundprinciper, utifrån vilka ett tvärprofessionellt team arbetar troget.

Grundprinciperna beskrivs på Bostad först's webbplats (2023) på följande sätt:

1. Bostad är en mänsklig rättighet och ska uppfylla krav om:

- rättsligt skydd mot vräkningar och annat som kan innebära att hyresgästen förlorar sin bostad,
- överkomlig kostnad för hyra, så att hyresgästen har råd med andra grundläggande behov så som mat, sjukvård och utbildning,
- godtagbart skick med tillräckligt stor yta,
- fungerande el, uppvärmning, belysning, vatten så att hyresgästen kan sköta sin hygien, tvätta, laga mat och förvara sina tillhörigheter,
- tillgänglig och anpassad för den som har behov av det, till exempel för någon med funktionsnedsättning,
- närhet till nödvändig samhällsservice, exempelvis kommunikation, butiker och sjukvård, och
- att varje individ ska kunna uttrycka sin kulturella identitet i sin bostad.

2. Rätten till val och självbestämmande

I Bostad först utgår stöd och behandling från varje persons egna behov, önskemål och livssituation. Genom att kunna göra verkliga val blir människor motiverade att aktivt påverka sin livssituation. Detta förutsätter:

- att personalen ser de starka sidor som varje enskild individ redan har eller utvecklar med tiden,
- medkänsla, respekt, värme och förståelse hos Bostad först-personalen,
- flexibelt, kreativt och anpassningsbart stöd,
- balansen mellan individens behov av valfrihet och verksamhetens behov av kontroll och utveckling, samt
- uppmuntran till att delta i behandling och ta emot stöd som erbjuds under processen för att öka den enskildes möjligheter att kunna bo kvar.

3. Bostad och behandling ska separeras från varandra

I Bostad först är rätten till egen lägenhet inte kopplad till krav på att förändra vanor, beteende eller samtycka till behandling. Människor uppmuntras däremot att begränsa negativa effekter av skadligt bruk och leva ett mer hälsosamt liv.

- Om en person inte längre behöver stöd genom Bostad först, ska personen kunna bo kvar i sin lägenhet och inte behöva söka någon ny.
- Om en person förlorar sin bostad, hjälper verksamheten till att hitta en ny. Detsamma gäller i det fall en person behöver vårdas tillfälligt på sjukhus eller till exempel hamnar i fängelse. Stödet finns kvar för att personen ändå ska kunna behålla sin bostad.
- Inom Bostad först kan bostäder också hyras ut i andra hand, för att hyresvärdar, privata och allmännyttiga, ska kunna uppfatta det som tryggare att det hyresrättsliga ansvaret för bostäderna ligger hos Bostad först-programmet samt för att det ska gå snabbare att förflytta en deltagare från en bostad till en annan vid behov.

4. Stöd riktas till återhämtning

Återhämtning är enligt Bostad först mer än att gå en behandling eller reglera sitt skadliga bruk av alkohol- eller droger. Återhämtning innebär också att ha en bostad där den enskilde kan vila och stänga dörren om sig, ha god psykisk och fysisk hälsa, ha ett socialt sammanhang, hitta sysselsättning och fritidsaktiviteter. Stöd i återhämtning kan till exempel utgå från motiverande samtal (MI) i syfte att hjälpa individen till att utveckla personliga relationer, öka känslomässig kompetens och bygga upp tillitsfulla relationer. Vissa före detta hemlösa kan bli mentorer eller ombud till andra hemlösa.

5. Stöd baseras på skademinskning

Skademinskning innebär att erbjuda stöd, hjälp och behandling, men kräver inte total avhållsamhet från till exempel alkohol och droger. Skademinskning har visat sig vara ett mer effektivt tillvägagångssätt för människor med omfattande och komplexa behov än insatser med fokus på nykterhet och avgiftning, då skademinskning fokuserar på samtliga orsaker och konsekvenser till ett visst skadligt beteende.

6. Aktivt engagemang utan tvång och fostran

Personalen ska arbeta bestämt, men inte aggressivt eller hotfullt. Personalen arbetar utifrån ett empatiskt, icke-fördömande och stödjande förhållningssätt; stöd, behandling och rådgivning är något som den boende alltid har tillgång till. Personalen ska också genom diskussion, rådgivning, information och stöd försöka hjälpa den boende att lita på att det är möjligt att påverka sin hälsa, sitt välbefinnande och sociala liv.

7. Deltagarstyrt stöd utifrån individens styrkor, behov och egna mål

Planering med individen i fokus kan innebära att individen gör prioriteringar som inte överensstämmer med vad Bostad först-personalen anser vara det bästa alternativt. Personalen kan uppmuntra, men inte kräva att en person ska välja en specifik väg. Vid planering med individen i fokus inom Bostad först är det viktigt att:

- varje individ står i centrum för alla beslut som kan förändra dennes liv,
- personalen förstår vad personen vill ha ut av livet och vad de vill lägga sin tid på, samt
- sådant som skadar hälsa och minskar chanserna att bo kvar ska hanteras snabbt.

8. Flexibelt stöd under så lång tid som personen själv vill och behöver

Stödet i Bostad först är anpassningsbart och flexibelt. Det finns utrymme för kreativitet genom att stödet kan anpassas till den enskildes unika behov. Stödet kan intensifieras eller minskas beroende på behovet just nu. Om en person får sitt förstahandshyreskontrakt

kan verksamheten fortsätta hålla kontakten på den nivå som personen önskar. Det kan räcka med ett telefonsamtal då och då eller att ses på ett café. I det fall en person blir av med sin lägenhet, håller verksamheten även då fortsatt kontakt för att hitta ny bostad och fortsätta resan mot ett permanent boende.

Bostad först i Helsingborg

Helsingborg har haft Bostad först som ett permanent komplement i hemlöshetsarbetet sedan hösten 2013. Åren 2010-2013 har 19 personer fått en lägenhet inom Bostad först och efter den här tiden har 15 personer fortfarande bott kvar. Av de fyra som inte bott kvar har en avlidit på grund av sjukdom och tre har tvingats bryta sitt kontrakt. I Helsingborg är målet att 80 procent av de som flyttar in i sin lägenhet ska klara av att bo kvar. Bostad först beskrivs på Helsingborgs stads webbplats (2023) i termer av att *"...erbjuda hemlösa personer en permanent bostad med ett eget förstahandskontrakt".* Vidare skrivs: *"Bostaden ska ligga ute i sambället bland andra hyresgäster. Och det ska finnas ett mobilt team tillhands dygnet runt. Teamet fungerar som ett stöd till både den boende och till fastighetsägaren."*

För att delta i Bostad först måste personen vara:

- hemlös,
- i behov av stort stöd från socialtjänsten på grund av missbruk och/eller psykisk ohälsa,
- folkbokförd i Helsingborg sedan två år tillbaka,
- inskriven hos arbetsmarknadsförvaltningen eller socialförvaltningen,
- motiverad till att ta tag i sitt liv och ha en genuin vilja till att behålla sitt boende, och
- villig att ha löpande kontakt med stödteamet under två år.

Remiss lämnas av socialsekreterare, varefter den utvalde intervjuas av Bostad först-teamet. Under remitteringen tar också teamet kontakt med olika människor som har någon relation till den bostadssökande.

Under boendetiden tas en handlingsplan fram tillsammans och Bostad först-teamet kommer att samverka med personer i hyresgästens närhet, till exempel föreningar, personligt ombud, psykiatri, beroendemottagningen, socialsekreterare samt familj och vänner. I handlingsplanen ska det framgå hur stödet för hyresgästen ska utformas i det egna boendet, vem som gör vad, när och hur. I handlingsplanen ingår också vad som händer vid avbrott eller om någon misslyckas att följa de krav och skyldigheter som gäller alla hyresgäster.

Utredaren har haft ett telefonsamtal med nuvarande sektionschef Sara Hjert 2023-10-06 för att få veta mer om hur dygnet runt-stödet är uppbyggt i Helsingborg. Sara Hjert berättar att boendestöd finns tillgängligt dagtid månad till fredag och att stödboendepersonal finns dygnet runt. Det finns också en jourtelefon dit hyresgästen och hyresvärderna kan ringa vid behov. Utöver dessa funktioner finns det även möjlighet att i det individuella ärendet tillsätta vanligt boendestöd.

Vidare står det på webbplatsen (Helsingborg 2023) att i händelse av till exempel allvarligt återfall i missbruk som påverkar boendet finns ett antal sviktplatser där den enskilde kan vistas en tid för att sedan flytta hem igen. Helsingborg erbjuder också en mötesplats för att förebygga ensamhet, dit hyresgäster inom Bostad först kan mötas och delta i olika aktiviteter och få mer kontakt med samhället genom olika föreläsningar och organisationer.

Bostäder i Bostad först samlas in genom hyresvärdars intressen att bidra från sina egna bestånd och hänvisas att kontakta en specifik hemlöshetsstrateg i staden. Samtliga bostäder och hyresrättsliga frågor sköts av stadens fastighetsförvaltning.

Slutsatser från utvärdering av Bostad först-projektet i Helsingborg

Arne Kristiansen har i juni 2013 presenterat en slutrapport av den processutvärdering som följt Bostad först-projektet under åren 2010-2013, innan det permanentas i Helsingborg. I rapporten konstateras att projektet med dess måluppfyllelse varit framgångsrikt samt att Bostad först kan fungera under de samhälleliga förutsättningar som gäller i en svensk kommun (Kristiansen 2013, s. 26). Jämfört med metodens grundprinciper i "Housing First" har projektet i Helsingborg uppfyllt de väsentliga delarna gällande målgrupp, villkor för utformning av socialt stöd, syn på alkohol- och droganvändning, organisering av stödinsatser och lägenheternas placering i förhållande till varandra.

Målgruppen har utgjorts av individer som är akut hemlösa och har en långvarig utstötning från bostads- och arbetsmarknaden bakom sig med inslag av skadligt bruk eller psykisk ohälsa. Stöd ska enligt Housing First's grundprinciper erbjudas dygnet runt av ett mobilt team eller motsvarande, med rekommendationen att teamet har tvärprofessionella kompetenser inom socialt arbete, psykiatri och övrig hälso- och sjukvård. Utgångspunkten är att deltagaren ska få adekvat och snabb hjälp vid behov samt möjlighet till akut beroende- och psykiatrisk vård. I Helsingborg har ett tvärvetenskapligt team inte funnits, utan personal har efter bästa förmåga försökt ta hand om och lösa de problem som hyresgästerna upplevt, till exempel genom vägledning till samhällets resurser och andra myndigheter. Vid allvariga problem som äventyrat boendet har hyresgästerna fått tillgång till "sviktplatser" på ett korttidsboende tills situationen har stabiliserats. Vid behov av avgiftning eller psykiatrisk vård har ett samarbete funnits mellan socialförvaltningen och psykiatrin, vilket inte fungerat med önskat resultat och behöver fortsatt förbättras för att kunna ge hyresgästerna förutsättningar till långvarigt kvarboende och bättre livskvalitet (Kristiansen 2013, s. 14f, 27).

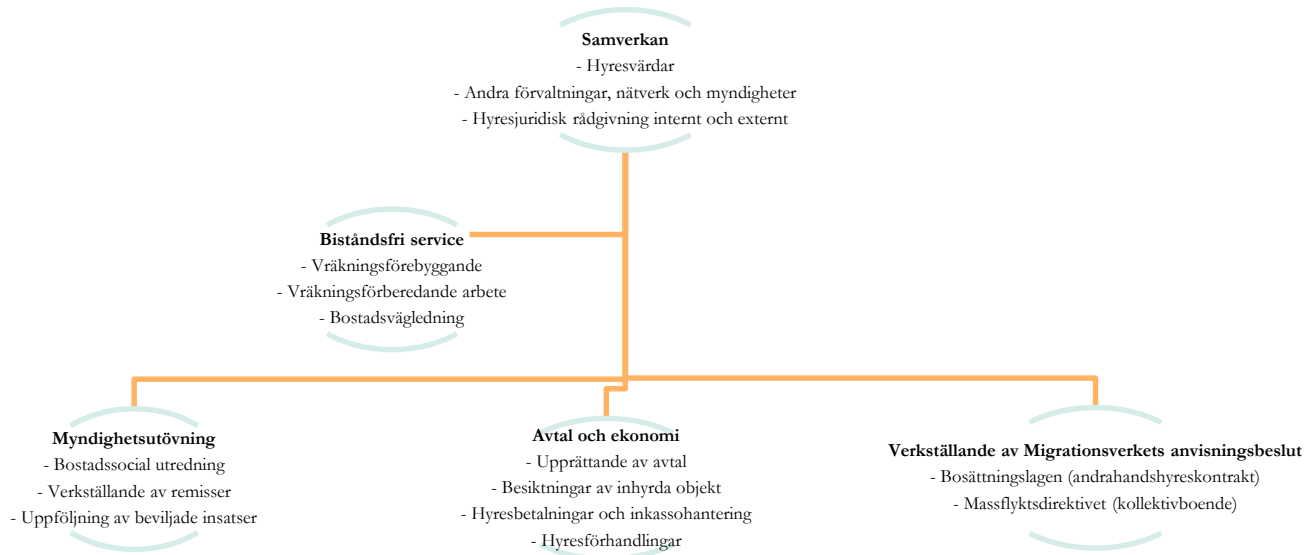
Arne Kristiansen betonar i rapporten betydelsen av att Bostad först förblir organisatoriskt och metodmässigt självständig och motiverar detta med att en integrering bland de mer konventionella hemlöshetsåtgärderna i kommunen kan försvåra upprätthållandet av grundprinciperna. I detta perspektiv är det inte minst viktigt att den personal som arbetar med Bostad först får koncentrera sig på de personer som har lägenheter inom Bostad först-programmet. I utvärderingen så har det nämligen visat sig att detta haft betydelse för flexibilitet, förutsägbarhet och kontinuitet i relationsskapandet med hyresgästerna (ibid., s. 26).

3. Hässleholms kommuns arbete för att motverka hemlöshet

Team Bosättning – vräkningsförebyggande, bostadsvägledning och andrahandsuthyrning

I Hässleholms kommun utövas det bostadssociala arbetet inom socialförvaltningens vuxenenheter från 18 år. På denna enhet finns, förutom Team Bosättning, också Team Våld i nära relationer och Team Skadligt bruk. Inom Team Bosättning heltidsarbetar i skrivande stund en bostadssamordnare och en socialsekreterare, vilket varit oförändrat under perioden 2021-2023. Dessförinnan har det funnits två heltidsarbetande bostadssamordnare och en socialsekreterare, men på grund av besparingskrav har en bostadssamordnare varslats i början av 2021. Perioden 2021-2023 kommer därför fortsättningsvis att utgöra underlag för den statistik som samlats in och presenteras, då den har producerats med befintliga arbetsresurser.

Det bostadssociala arbetet kan kortfattat delas upp i å ena sidan vräkningsförebyggande och -förberedande arbete och bostadsvägledning, å andra sidan biståndsbedömd anskaffning av andrahandsbostäder och mottagande av anvisningsuppdrag från Migrationsverket. Arbetsuppgifterna åskådliggörs med beskrivning i figuren nedan:

I första hand förväntas invånare som är eller riskerar att bli hemlösa ta del av service i form av råd och stöd för att kunna lösa sin boendesituation på egen hand. Bostadssamordnaren svarar här för vräkningsförebyggande och -förberedande arbete om det finns en bostad, medan socialsekreteraren ger bostadsvägledning med råd och stöd i bostadssökandet om personen behöver hitta en ny bostad.

Den kommuninvånare från 18 år som uppfyller en av Socialstyrelsens hemlöshetssituationer 1, 2 eller 4 kan efter ansökan om att socialförvaltningen ordnar bostad beviljas bistånd i form av insats med andrahandshyreskontrakt. Utredning inleds enligt 11 kap. 1 § SoL för att ta reda på om individen uppfyller kriterierna för insatsen. Biståndet prövas alltid enligt 4 kap. 1 § SoL och beviljas oftast enligt 4 kap. 2 § SoL. Kriterierna gäller i skrivande stund enligt äldre riktlinjer från 2015:

Målgruppen för insatsen är personer som omfattas av:

- missbruks- och beroendeproblematik,
- psykisk ohälsa,
- långvarig hemlöshet, eller
- allvarlig social problematik

Vidare ska personen:

- vara folkbokförd i Hässleholms kommun,
- vara hemlös enligt Socialstyrelsens definition,
- tagit ansvar för sin situation efter egen förmåga och utifrån situationens förutsättningar och uttömt alla möjligheter att ordna bostad själv, och
- klara av att sköta en egen bostad med eller utan stöd.

Inom den bostadssociala utredningen, inför inflyttning eller vidare under boendetiden får individen hjälp med att ansöka om kompletterande insatser, exempelvis god man och boendestöd eller annat återfallspreventivt/socialt stöd. Utgångspunkten är att den enskilde får bestämma själv vilket stöd som behövs, samtidigt som det kan bedömas som nödvändigt att till exempel invänta att ett visst stöd kommer igång innan personen erbjuds en bostad och får skriva hyreskontrakt. Vid händelse av inläggning inom psykiatri eller institutionsbehandling behåller hyresgästen bostaden för att kunna återgå under mer stabila former.

Insats med andrahandshyreskontrakt utgör i sig endast ett bostadserbjudande utan medföljande stöd. Erfarenheten under perioden 2021-2023, då utredningsarbetet har vidgats i tid och omfattning är att det kunnat göras mer adekvata bedömningar och bostadsmatchningar samt att vissa sökanden genom ett långvarigt bostadssökande kunnat ta sig direkt tillbaka till reguljära bostadsmarknaden. Här är det emellertid viktigt att understryka att vissa personer, specifikt med skadligt bruk-problematik, har blivit ganska isolerade i sina egna bostäder och senare kunnat bli uppsagda på grund av obetalda hyror eller störningar. I början av 2022 får till exempel två av dessa klienter egna förstahandshyreskontrakt och blir inte kvarboende där längre än ett antal månader. Detta har vidare påfört ytterligare hyresskuld och uppsägning/avhysning.

Andrahandshyreskontraktet gäller efter att den enskilde samtyckt till en separat överenskommelse om avstående från besittningsskydd samt tagit del av socialförvaltningens riktlinjer för boende i hyresrätt. Målet med insatsen är att den enskilde ska få ett förstahandshyreskontrakt på reguljära bostadsmarknaden, antingen genom övertagande av hyreskontraktet eller fortsatt bostadssökande. Efter ett år av fungerande boende kan socialförvaltningen skriva en boendereferens som kan vara den enskilde till hjälp i vidare bostadssökande. Biståndsbeslutet omprövas var sjätte månad och följs i samband med detta upp av socialsekreterare. Flera hyresgäster bor helt på egen hand, medan andra har mer återkommande kontakt med socialförvaltningen.

Inom socialförvaltningen finns, utöver andrahandshyreskontrakt, Nattjouren, Familjebasens stödboende och Novagårdens boende med stöd, som riktar sig till vuxna som tar sig vidare från behandling på HVB till marklägenhet. Inte sällan är det dessa instanser, främst Familjebasen för unga vuxna, från vilka enskilda med allvarlig social problematik kan ta sig vidare till ordinärt boende.

Befintliga verksamheter och resurser i kommunen med inriktning skadligt bruk

Nattjouren

Nattjouren har fem platser tillgängliga och erbjuder sovplats med tillgång till säng, toalett och dusch. Det finns även möjlighet att få hjälp med att tvätta kläder under tiden. Nattjouren har öppet alla dagar året runt från klockan 21:00 till 07:00. Personal finns från klockan 20:00 till 8:00, i dagsläget en personal åt gången. Totalt består personalstyrkan av tre skötare som är anställda på 80 procent med ett rullande schema. Två timanställda kan kontaktas vid behov och på semestrar används vikarier. Vid sjukdom kan Nattjouren behöva stänga tillfälligt. Nattjouren är beläget på Götagatan 8a i Hässleholm.

Novagården

Novagården är ett HVB i Stoby med behandling för män och kvinnor från 18 år med skadligt bruk-problematik. Behandlingen är biståndsbedömd av socialsekreterare inom Team Skadligt bruk på vuxenheten. Den huvudsakliga behandlingen sker i grupp, samtidigt som enskilda samtal erbjuds vid behov. Totalt finns 18 behandlingsplatser, varav 5 platser är utformade som boende med stöd i marklägenheter på området.

Gruppbehandlingen löper över fyra månader med möjlighet till förlängning med två månader. Personalstyrkan består av en samordnare på 100 procent dagtid och tio behandlingspedagoger på 90 procent på rullande schema. Två av dessa är huvudkontaktpersoner med ansvar för utformande och uppföljning av genomförandeplaner. Dagtid finns fyra till fem personal på plats och nattetid är det aldrig färre än två medarbetare. Den totala personalen har blandad utbildningsbakgrund som beteendevetare, socionom, socialpedagog, behandlingsassistent och skötare, där flera har mångårig erfarenhet av arbete med målgruppen.

Fenix

Fenix finns beläget på Järnväggsgatan i Hässleholm och erbjuder öppenvårdsbehandling med tolvstegsinriktning för personer över 18 år efter biståndsbeslut från socialsekreterare. Behandling sker huvudsakligen i grupp, men kan erbjudas i individuella samtal också. Behandlingstiden varar mellan tre och sex månader med möjlighet till förlängning vid behov. Efter avslutad behandling kan eftervårdsbehandling erbjudas i upp till ett år utifrån det egna behovet. Denna utspelas i form av grupp- eller enskilda samtal en gång per vecka. Fenix utgörs av två drog- och alkoholterapeuter som ansvarar för behandlingsprogrammet samt två tjänster av behandlare som också har ett boendestödande uppdrag. Fenix har också hand om mottagningstelefon och erbjuder fem biståndsfria samtal.

Slutsatser av Björn Wästs genomlysning 2021

Nattjouren, Novagården och Fenix har varit föremål för Björn Wästs genomlysning (2021) av verksamheternas uppdrag och resultat utifrån de specifika uppdragen och måluppfyllelse i allmänhet, till exempel kopplat till målgruppens fortsatta möjligheter att etablera sig i samhället med långvariga boendelösningar. Den aktuella beskrivningen av verksamheterna ovan tar därmed hänsyn till vissa förändringar som gjorts i enlighet med genomlysningen. I slutrapporten som presenteras hösten 2021 konstaterar Björn Wäst (2021) att de tre verksamheterna generellt utifrån sitt uppdrag är tillräckligt personalbesatta. Nattjouren saknar emellertid förutsättningar till socialt förändringsarbete, med hänsyn till att övernattarna ofta kommer dit för trötta och påverkade för att ta emot stöd och motiveras till förflyttning. På Novagården saknas det också en del kompetens gällande samsjuklighet som är ett ökat problem hos klientelet. Det uppstår också problem i samband med att fler klienter med allvarligt skadligt bruk och hemlöshetsproblematik placeras där och i sig saknar motivation och förmåga att tillgodogöra sig behandlingen (ibid., s. 10ff).

En väsentlig faktor till komplexiteten är avsaknad till långsiktiga boendelösningar med omfattande stöd. Insats med andrahandshyreskontrakt fungerar i sig som en långsiktig boendelösning, men för den specifika målgruppen blir insatsen mer svårpassad då den endast erbjuder en bostad utan medföljande samordning av stöd för att klara av ett eget boende i kombination med en allvarlig samsjuklighetsproblematik. Flera klienter, både med egen bostad och med andrahandshyreskontrakt genom socialförvaltningen, återkommer till Novagården efter avslutad behandling, då eftervårdsstödet brister i termer av samverkan, kontinuitet, och en intakt vårdkedja (ibid., s. 16ff). Det saknas 2021 på Fenix också en stödfunktion för klienter utanför behandlingen, som till exempel kan stödja i ADL (aktiviteter i det dagliga livet). Björn Wäst betonar (ibid., s. 17) betydelsen av en tydligare övergång mellan institutionsbehandling och öppenvården, som delvis kan kompenseras med inrättande av ett boendestödsteam och mer långsiktiga boendelösningar, där den enskilde kan få stöd och etablering i eget boende.

Kopplat till andrahandshyreskontrakt, som ofta blir ett bistånd till de klienter som genomgår behandling på Novagården och saknar permanent boende att återgå till, så problematiseras den långa utredning- och verkställighetstiden. Krav om bostadssökande

under behandlingstiden som en del i utredningen och avsaknaden av tillräckligt stöd kopplat till bostaden utgör de väsentliga problemen. Björn Wäst förklarar (ibid., s. 16) att en osäker boendesituation under pågående behandling försvårar för den enskilde att fullständigt tillgodogöra sig behandlingen på grund av att individen är orolig och sårbar inför den osäkra framtiden. Detsamma gäller osäkerheten om hur eftervården kommer att se ut och vilket stöd som kommer att erbjudas kopplat till en bostad; ett kvalificerat boendestödsteam utifrån målgruppen som arbetar som en integrerad del i boendebiståndet främjar inte endast den enskildes förutsättningar att ta sig framåt utan även förtroendet mellan socialförvaltningen och fastighetsägarna. Erfarenheten visar nämligen att ett aktivt och kvalificerat boendestöd minskar risken för allvarliga störningar och problem. Sammantaget kommer dessa förändringar att korta ned utredningstiden och innebära en säkrare övergång till eget boende, menar Björn Wäst.

Psykisk ohälsa

Stöttecenter

Stöttecenter finns på Första avenyn 9 i Hässleholm och riktar sig till den från 18 år som mår dåligt och behöver någon att prata med. Personal och telefon finns dygnet runt och lokalen är utrustad med dagrum och samtalsrum. Två sviktplatser finns för en till två natters övernattnings vid behov och i samråd med personal.

Enhetschef Malin Pahlsson berättar i referenssamtal 2023-11-20 att Stöttecenter är en icke budgeterad verksamhet som nyttjar den personal som finns på korttids- och LSS-boendet, som ligger på våningarna under. Personalen är skötare och utbildade undersköterskor med psykiatrikompetens. Det finns alltid två personal nattetid och det saknas möjligheter att arbeta utanför byggnaden. Arbetssättet handlar om att den enskilde behövande ska kunna söka sig till Stöttecenter för hjälp och stöd. Alla vuxna invånare i kommunen är välkomna att ta kontakt och söka sig dit anonymt. Personalen arbetar personfokuserat och därför är det väsentligt att det också är den enskilde som tar kontakt utifrån upplevt behov. Det förs ingen dokumentation, utan personer ska kunna söka sig dit utan att någon annan vet om det. Vid behov av sviktplats används ett frågeunderlag av personal. I samband med studiebesök 2023-11-29, där skötare Tefik Agusi tar emot, beskrivs sviktplatserna användas idag i samma skademinimerande syfte som idén är inom Bostad först. Enligt erfarenhet så har personalen alltid kunnat lösa så att ingen behövande tvingas gå hem igen; två sviktplatser bedöms med andra ord vara tillräckligt utifrån behovet.

Träffpunkten och case management

Enhetschef Maria Silversand informerar i referenssamtal 2023-11-06 om Träffpunkten och case manager: Träffpunkten finns på Viktoriagatan 10 i Hässleholm och riktar sig till personer över 18 år med psykisk ohälsa eller funktionsvariation och söker umgänge och samhörighet, stöd i återhämtning, stöd i kontakt med myndigheter och hjälp i att bli mer aktiv.

- Öppet med dagtidspersonal på plats alla vardagar förutom torsdag
- Gruppverksamhet Glimten (måndag, onsdag och fredag klockan 13-16) och Wemind (tisdag och torsdag)
- Gruppaktiviteter enligt önskemål
- Möjlighet att boka in egen tid för den som inte vill vara i grupp
- Tre personal som är utbildade skötare

Case manager kan beviljas den enskilde över 18 år med psykisk ohälsa eller funktionsnedsättning och som behöver hjälp med att samordna vård- och stödinsatser. Stödet är frivilligt och långsiktigt med målet att individen ska få en överblick på sitt nätverk och ökat inflytande över sin rehabilitering.

- Den enskilde får hjälp att frigöra de egna resurserna för att styra planering i önskad riktning
- Inga krav på drogfrihet
- Resursgruppsmöten sker utifrån individuell plan

Case manager upptas i skrivande stund av två heltidstjänster. Tjänsterna är fullbelagda med 10 ärenden per tjänst. Inom ramen för insats boendestöd kan också ett utökat kontaktuppdrag kompletteras med case management.

4. Statistik från verksamheterna

Nedanstående statistik baseras på punktkontroller som gjorts under mätperioden oktober till november 2023 samt sammanställda listor från föregående år. Resultaten som presenteras längre ned är till viss del uppskattningar utifrån utredarens och andra handläggares kännedom om individerna och kvalitativa bedömning av problematik. Det kan med andra ord finnas mörkertal i vissa avseenden.

Andrahandshyreskontrakt genom socialförvaltningen 2021-2023

I tabellen nedan presenteras statistik från de tre senaste åren till november 2023. Tabellen visar hur många hushåll som är aktuella vid varje mätpunkt, hur många biståndsbeslut som har fattats och avslutats under det gångna året.

	2021	2022	2023
Totalt antal beviljade bistånd vid årsslut (pågående)	49	43	39
Beviljade bistånd under året	8	9	6
- varav anvisning	2	5	0
Avslutade bistånd under året*	17	14	10
- varav dödsfall	0	1	1
Egna hyreskontrakt under året	13	11	7
- varav övertagande	6	5	1
Uppsägningar	4	3	3
- varav relaterade till skadligt bruk	4	2	2

*Antalet avslut mäts i termer av:

- hur många hushåll som tagit sig vidare till eget hyreskontrakt, antingen genom eget bostadssökande eller övertagande av befintligt hyreskontrakt, och
- hur många hushåll som blivit föremål för ofrivillig uppsägning eller avlidit.

Antalet personer med bistånd i form av insats med andrahandshyreskontrakt 2023-11-03: 39 hushåll, varav 8 hushåll har aktualiserats som anvisningar från Migrationsverket. I fortsättningen avräknas anvisningarna bort från statistiken, då dessa saknar relevans för utredningen.

Samtliga av de 31 hushåll som är aktuella utifrån att de tillhör en socialt utsatt grupp är ensamhushåll utan barn eller med umgängesbarn som har stadigvarande boende hos den andra föräldern. Gruppen består av 7 kvinnor och 24 män. Endast 2 personer är skuldfria, varav den ene blivit detta efter att ha fått god man. Resterande 29 personer har befintligt skuldsaldo hos Kronofogden eller inkasso, varav 4 personer har pågående skuldsanering. Av de 31 hushållen så utmärker 11 personer skuldproblematiken som enskild orsak till att de har svårt att ta sig vidare till ett eget hyreskontrakt. Samtliga av dessa 11 personer har bosatts som andrahandshyresgäster någon gång under perioden 2009-2021. Ingen av dem har ställföreträdare i skrivande stund.

För 20 personer så tillkommer aktuell problematik i form av skadligt bruk eller psykisk ohälsa, som kräver kompletterande insatser för att individerna ska kunna bo kvar utifrån

premisserna att de ska kunna betala hyran i tid, sköta bostaden och inte störa grannar. Dessa utgörs av 4 kvinnor och 16 män. För 5 av personerna är psykisk ohälsa primär orsak till hemlöshet, medan resterande 15 personer har skadligt bruk som primär orsak. Exempel på insatser som dessa individer har är god man eller förvaltare (8 personer), boendestöd, samtalskontakt, substitutionsbehandling via beroendemottagning eller LARO eller kontakt med vårdcentral, vuxenpsykiatri, rättspsykiatri eller psykosteamet. Av de 15 ärendena med skadligt bruk så har 12 personer befunnit sig i behandling på Novagården vid ansökningstillfället.

För 13 av de 20 ärendena med kombinerad problematik så har det i den bostadssociala utredningen eller senare efter en tids boende i bostaden bedömts som särskilt sårbart för personerna att bo själva utan ett mer samordnat stöd än vad enskilda insatser kunnat åstadkomma, med hänsyn till att insatserna tillhör olika förvaltningar och verksamheter. En av dessa personer är nyligen uppsagd på grund av försummade hyresinbetalningar och återkommande störningar. Samma person har också avböjt insatser som god man och boendestöd. 7 personer riskerar eller har riskerat uppsägning på grund av störningar eller hyresskuld, till följd av socioekonomiska konsekvenser av allvarligt skadligt bruk eller psykisk ohälsa. I skrivande stund bedöms 4 personer inte ha förutsättningar till att kunna bo kvar i närtid, om dessa inte får ett samordnat och omfattande stöd, med kombinerad hälso- och sjukvård, socialpsykiatri och beroendebehandling.

Av samtliga 20 personer, som bedöms kunna tillhöra målgruppen för Bostad först, så har 8 personer hyrt i andra hand genom socialförvaltningen under perioden 2010-2020. Resterande 12 individer har hyrt från 2021 och framåt, varav 2 ännu inte fått ett bostadserbudande. Från 2021-2023 har socialförvaltningen på så sätt haft ett snitt på 4,0 personer per år som beviljats bistånd i form av andrahandshyreskontrakt, samtidigt som dessa bör ha kunnat bli mer hjälpta av Bostad först för att på ett samordnat och tydligt sätt förebygga allvarliga problem i boendet, sätta in adekvata insatser snabbare och kontinuerligt motivera till att ta emot hjälp och stöd.

Antalet genomförda uppsägningar som skett på grund av hyresskulder eller störningar med koppling till skadligt bruk och/eller psykisk ohälsa är under samma period totalt 8 stycken, vilket ger ett snitt på cirka 2,7 individer per år. Individerna har generellt sett varit mer isolerade i sina boenden, varit svåra att nå och motivera till att ta emot stöd och hjälp. Det är åtminstone ett antagande utifrån erfarenheter av Bostad först att en del av eller alla uppsägningar har kunnat undvikas om personerna fått ett mer samlat stöd under boendetiden.

Tid från bostadssocial utredning till bostadserbudande

Nedanstående genomsnitt är beräknade mot bakgrund av 10 insatser som är pågående i skrivande stund och som har aktualiserats under perioden 2021-01-01 – 2023-11-03. Från den enskildes ansökan om att socialförvaltningen ska ordna bostad till fattat beslut om insats har den bostadssociala utredningen tagit cirka 154 dagar att genomföra. Under den här tiden har socialsekreterare kartlagt:

- boendehistorik utifrån samtal med personen och andra underlag som utredaren kommer överens med den enskilde om att inhämta,
- möjligheten att med eget bostadssökande och stöd få ett eget hyreskontrakt, och
- förmågan att med eller utan stöd klara av ett eget boende.

Den bostadssociala utredningen är långsiktig i bemärkelsen att den ska ta reda på huruvida individen har rätt till bistånd i form av permanent boende, där det egna bostadssökandet tar mest tidsåtgång. I de utredningar som tagit längst tid under

mätperioden, 283 respektive 245 dagar, har andra aspekter som tidsfristen för avtjänat fängelsestraff och handläggningstid gällande anmälan om god man bidragit.

När beslutet är fattat och remiss är lämnad till bostadssamordnaren så har verkställigheten fram till inflyttning tagit i snitt 121 dagar. Under denna process ska ett bostadserbjudande tas fram med hjälp av en matchning som görs utifrån utredningen. Målsättningen har varit verkställande inom 90 dagar, vilket emellertid inte kunnat uppnås helt under mätperioden med hänsyn till nedskärning från två till en bostadssamordnare på heltid i mars 2021, eftersatt administration och påförande av arbetsuppgifter exempelvis i samband med mottagande för bosättning av ukrainska flyktingar enligt massflyktsdirektivet under 2022 och framåt.

Tid från inflyttning till övertagande

Av de 20 ovannämnda ärendena så har en individ som flyttat in 2019 fått skriva över sitt andrahandshyreskontrakt till ett förstahandshyreskontrakt direkt med fastighetsägaren från och med 2023-12-01. En annan hyresgäst som flyttat in 2010 bor fortfarande kvar med andrahandshyreskontrakt. Båda har skulder, varav den sistnämnde har en pågående skuldsanering. När denna är avslutad finns möjlighet att återuppta dialog med bostadsbolaget om övertagande. En tredje person som flyttat in 2022 har med god mans hjälp blivit skuldfri och kan sannolikt få skriva förstahandshyreskontrakt i närtid. Av resterande 17 andrahandshyresgäster, som flyttat in från 2014 och framåt så är ingen i skrivande stund på tal för ett övertagande i närtid.

Historiskt så är erfarenheten att skulder utgör den enskilt största orsaken till långvarigt kvarboende hos socialförvaltningen. Budget- och skuldrådgivning, ställföreträdare och slutligen skuldsanering har genom åren uppfattats väsentligt förbättra individens förutsättningar till revansch på reguljära bostadsmarknaden, samtidigt som dessa är åtgärder som tar lång tid genomföra. Det är med andra ord generellt sett inte tillräckligt att endast med en god boenderefrens från socialförvaltningen efter flera års boende övertyga hyresvärden till att skriva förstahandshyreskontrakt med den enskilde. I detta perspektiv är den psykosociala problematiken sekundär, samtidigt som en förbisedd problematik där adekvat stöd saknas tenderar att vålla skadegörelse, störningar och andra klagomål som i sig kan innebära utebliven eller fördröjd boenderefrens och vidare skäl för uppsägning.

Under perioden 2021-2023 har totalt 31 hushåll fått egna hyreskontrakt, varav 12 hushåll har fått skriva om andrahandshyreskontraktet till ett förstahandshyreskontrakt med hyresvärden för befintlig bostad. Totalt har 6 hushåll, ensamstående vuxna med skadligt bruk eller psykisk ohälsa, tagit sig vidare under perioden. 2 av dessa har blivit inneboende hos anhörig/vän, 2 har fått ta över hyreskontraktet, 1 har fått eget förstahandshyreskontrakt och 1 har inställt sig till ett fängelsestraff längre än ett år. Av de 31 hushållen så har tiden från inflyttning till eget hyreskontrakt tagit mer än 2000 dagar för 5 hushåll. I dessa fall är Hässlehem fastighetsägare i fyra fall och Noréns i ett fall. Resterande 26 personer har fått eget hyreskontrakt efter 184-1951 dagar. För att ge ett rättvisande medelvärde så bortses de 5 övriga personerna och då beräknas genomsnittstiden till 944 dagar innan individen kommer vidare till eget hyreskontrakt (för samtliga 31 hushåll är genomsnittstiden 1502 dagar). Hässlehem har varit hyresvärd i majoriteten av ärenden, vilket speglar fördelningen av inhyrda objekt.

Nattjouren

I årets mätning har nattjouren till och med 2023-10-30 en genomsnittlig beläggning om 3,48 av 5,0 platser. Beläggningen har varierat under året från 2,2 individer i januari till 4,6 individer i september. Totalt uppskattar enhetschef Ulf Öhman (2023) att 12 individer är

återkommande nyttjare av nattjouren i skrivande stund, varav några av dem har kommit och gått sedan flera år tillbaka. Den vanligaste problematiken är skadligt bruk och samsjuklighet. Under året 2023 uppskattas 12-18 individer till och med 2023-10-30 ha hänvisats till socialförvaltningen för råd och stöd i bostadsfrågan.

Under perioden 2021-2023 har ingen som i första hand har hänvisats från Nattjouren beviljats bistånd med andrahandshyreskontrakt. Ett antal har under åren fått bostadsvägledning utifrån att det bedömts vara rimligt att anta att dessa kan ta sig vidare på egen hand till en ordinär bostad. En av dessa individer har varit akut hemlös sedan 2017 och beviljas vid årsslutet 2022 stöd i bostadssökandet genom Fenix i kombination med bostadsvägledning från socialsekreterare. I september 2023 avslutas insatsen, då personen fått ett eget förstahandshyreskontrakt genom privat hyresvärd. Personen har dessförinnan genomgått två bostadssociala utredningar under 2022 och 2023, båda med avslag utifrån motiveringen att personen bör kunna få en bostad med det stöd som erbjuds.

Nattjouren utgör i egenskap av akutboende en viktig knutpunkt i kommunens hemlöshetsarbete, då många akut hemlösa söker sig dit för tak över huvudet. Genom en ökad samverkan och förankring med socialförvaltningens bosättningsteam och skadligt bruk-team i kombination med fler kompletterande boendelösningar så kan fler personer upptäckas och följas upp, vilket utifrån aktuell målgrupp rimligen innebär en viss ökning av ansökningar om bostadsanskaffning. Det är emellertid svårt att utifrån befintlig statistik uppskatta ett årligt inflöde, då det inte förts statistik på hur många inom exempelvis bostadsvägledningen som primärt kommer från Nattjouren. Under 2022 aktualiseras emellertid 3 personer i direkt samverkan mellan socialsekreterare och personal på Nattjouren. Samtliga av dessa har erbjudits bostadsvägledning.

Hemlöshet hos försörjningsstödstagare och personer med skadligt bruk

Utredaren har också samlat in statistik från arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen avseende klienter som uppbär försörjningsstöd och/eller har aktuell problematik med skadligt bruk samt är hemlösa enligt Situation 1, 2 eller 4 enligt Socialstyrelsens definition. Insamlingen har pågått under perioden 2023-10-16 - 2023-11-30.

Aktuellt ekonomiskt bistånd

	Totalt	Män	Kvinnor	Barn
Akut hemlöshet	17	15	2	11
Institution/stödboende	4	1	3	2
Egna kortsiktiga lösningar	11	8	3	3
Totalt	32 (5,3 %)*	24	8	16

*Uppskattad andel av det totala antalet aktuella hushåll som uppbär försörjningsstöd under mätperioden

Aktuellt skadligt bruk

	Totalt	Män	Kvinnor	Barn
Akut hemlöshet	9	6	3	9
Institution/stödboende	13	9	4	7
Egna kortsiktiga lösningar	5	5	0	3
Totalt	27 (28 %)*	20	7	19

*Uppskattad andel av det totala antalet aktuella hushåll hos Team Skadligt bruk under mätperioden

Åldersintervallet är från 18 år till 68 år. Av de som har aktuell problematik i termer av att det finns ett pågående ärende inom Team Skadligt bruk så uppbär cirka 30 procent (8 personer) ekonomiskt bistånd vid mätpunkten. Övriga har egen försörjning, fickpengsnorm genom Team Skadligt bruk i samband med placering, eller okänd

försörjning. Några av personerna har för avsikt att ansöka om ekonomiskt, men har vid mätpunkten inte ett aktivt ärende där. Här är det viktigt att nämna att personer som är i pågående institutionsbehandling som regel får fickpengsnorm genom Team Skadligt bruk.

Av de som uppstår ekonomiskt bistånd oavsett problematik så har statistiken inte tagit hänsyn till om det finns personer som har någon allvarlig social problematik och inte är ett pågående ärende hos socialförvaltningen, vilket innebär att det sannolikt finns mörkertal. Generellt så blir personer från ekonomiskt bistånd utan aktuell social problematik hos socialförvaltningen hänvisade till bostadsvägledning och får med råd och stöd söka bostad på egen hand. Inte sällan har dessa individer också rätt till hyresintyg från handläggaren och i särskilda fall också hyresdeposition och hyresgaranti. Av de personer som beviljats insats med andrahandshyreskontrakt någon gång under åren 2021-2023 så har endast två personer inte varit aktuella hos socialförvaltningen. Övriga som blivit aktuella från arbetsmarknadsförvaltningen för bostadsvägledning har antingen löst sin boendesituation på egen hand, inte tillhört målgruppen och därför saknat biståndsrätt eller saknat tillräcklig motivation för att göra en positiv förändring.

Specifikt har det varit intressant utifrån frågeställningen Bostad först att kartlägga det årliga klientelet i behandlingsplaceringar utifrån social problematik, för att beräkna andelen hemlösa i förhållande till övriga klientgrupper. Nedan har statistik för perioden 2021-2023 samlats in över antalet verkställigheter och individer med någon form av hemlöshetsproblematik.

	2021	2022	2023
Antal verkställigheter	91	68	78
Antal verkställda dygn	6280	5093	5928
Antal individer i verkställighet	58	46	51
Totalt antal hemlösa individer under verkställighetstid, varav:	29 (50%)	26 (57%)	25 (49%)
- antal som har/har beviljats andrahandshyreskontrakt under verkställighet	10	7	10
- antal som får eget hyreskontrakt under verkställighetstiden	8	10	2
Antal som har bostad före och under verkställighet	20	14	18
Okänd boendestatus*	9	6	8

*Individer, där boendesituation under verkställighet inte kunnat fastställas

Hur många av ovanstående individer som kunnat bli aktuella beror i första hand på hur kriterierna för ett Bostad först-program kommer att se ut. Givet att kravet om bostadssökande tas bort och en kortare kartläggning görs av den sociala problematiken i relation till hemlösheten och inställningen till att förändra boendesituationen, så kan inflödet av deltagare öka, inte minst bland de som är akut hemlösa eller befinner sig inom institutionsbehandling och riskerar akut hemlöshet därefter. Det årliga snittet utifrån värdena i tabellen är 11 personer som saknar långsiktig boendelösning efter avslutad placering (observera att det finns mörkertal med okänd boendestatus) och heller inte har eller blir aktuella för bistånd med andrahandshyreskontrakt. Detta innebär att 55 procent av de placerade personerna saknar långsiktig boendelösning efter avslutad institutionsbehandling och därmed riskerar akut hemlöshet. I denna beräkning är det dock viktigt att beakta att flera av individerna i tabellen ovan är återkommande under de tre åren, vilket innebär en reell sänkning av antalet unika personer på institution. Det är svårt att i utredningen uppskatta hur många unika individer fler som kan tänkas vara aktuella för Bostad först årligen, samtidigt som det sannolikt går att anta att det är fler än de som under mätperioden beviljats bistånd med andrahandshyreskontrakt.

Kostnader

Brukarstyrda verksamhetskostnader beror utöver omkostnader för personal, utbildningar och lokaler mycket också på antalet verkställda dygn, det vill säga beläggningsgraden. Givet att en Bostad först-verksamhet har en tillräcklig och konstant personalresurs så kommer det generellt innebära att ju fler deltagare som ryms inom befintlig personalbudget, så kommer den totala dygnskostnaden att bli lägre. Detta innebär att en välbeprövad metod som Bostad först är kommer att tjäna som mest nytta av att ha ett jämnt inflöde av deltagare i proportion med tjänstgörande personal. Boverket beräknar utifrån insamlad statistik från flera kommuner i Sverige att kostnaden för att driva Bostad först är cirka 380 kronor per dygn (Socialstyrelsen 2021, s. 47). Detta kan ställas mot befintliga verksamhetskostnader i Hässleholms kommun enligt tabellen nedan:

	Beläggning (dygn)	Kostnad (kr/dygn)
Novagårdens HVB	2109 (44 %)*	3532
Novagårdens boende med stöd	1144 (63 %)*	1628
Familjebasens stödboende***	1540	1149
Nattjouren	-	1862
Andrahandshyreskontrakt	15233	133**

*Beläggningsgraden på Novagårdens HVB och boende med stöd har från januari-oktober 2023 varit 67 % respektive 72 %

** Snittkostnaden för andrahandshyreskontrakt för mätperioden 2021-2023 är cirka 140 kronor

***Familjebasens stödboende nyttjas uteslutande för unga vuxna med annan social problematik utöver skadligt bruk och bör därför inte reflekterat jämföras med de andra verksamhetskostnaderna.

5. Sammanfattande diskussioner och analys

Hur breder den lokala hemlösheten ut sig generellt i Hässleholm samt inom berörda kommunala förvaltningar, som på något sätt arbetar med psykosocial utsatthet, skadligt bruk och ekonomiskt bistånd?

Mot bakgrund av befintlig statistik från hemlöshetskartläggningen 2017 så har Hässleholm en total hemlöshet som knappt överstiger Skånes genomsnitt och överstiger betydligt den hemlöshet som vid tidpunkten finns i till exempel Kristianstad och Helsingborg. Av de 25 kommuner i Skåne som har svarat på enkäten så är det endast Burlöv, Höör, Landskrona, Malmö och Ystad som har högre hemlöshet. Av dessa kommuner så är det generellt billigare att bo i Hässleholm, där den beräknade genomsnittliga kvadratmeterhyran per månad hösten 2022 är 91 kronor (1092 kronor per kvadratmeter och år) jämfört med till exempel 94 kronor (1128 kronor per kvadratmeter och år) i Landskrona, enligt Statistiska Centralbyråns statistik (Hyresgästföreningen, 2022). Hyresgästföreningen beskriver vidare att medelhyran i kommunerna är en uppskattning utifrån uppgifter som allmännyttan och de privata fastighetsägarna redovisat. Medelhyran indikerar till exempel på förhållandet mellan nybyggnation och äldre fastigheter, efterfrågan på bostäder och intresset att flytta till kommunen; Hässleholm ligger i ett riksperspektiv strax under medelvärdet.

Den nya hemlöshetskartläggningen är genomförd under våren 2023, men då denna ännu inte presenterats så har nulägesstatistik fått hämtas in direkt från medarbetare inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen; specifikt har statistik från försörjningsstöd och skadligt bruk önskats. För dessa klienter är de mest förekommande hemlöshetsituationerna akut hemlöshet och institution eller stödboende. Den förstnämnda förekommer mest bland de som uppstår enbart försörjningsstöd, medan de med skadligt bruk ofta befinner sig i någon form av institutionsbehandling eller boende med stöd. Det som också kan konstateras av statistiken är att av de hemlösa som uppstår ekonomiskt bistånd så har knappt en tredjedel av individerna ett allvarligt skadligt bruk av

alkohol eller narkotika och har också ett pågående ärende inom socialförvaltningen. Hemlöshet förekommer på något sätt hos knappt en tredjedel av klienterna som är aktuella för skadligt bruk och är högre bland dem som är inom institutionsbehandling. Här finns det med säkerhet ett mörkertal, då exempelvis inte alla försörjningsstödstagare är hjälpsökande för sin beroendeproblematik.

En annan intressant aspekt från hemlöshetskartläggningen 2017 är att det vid tidpunkten är 68 hushåll som är inom kommunens boendelösningar, vilket i Hässleholms kommun utgörs av andrahandsuthyrningen. Under de gångna åren har detta bestånd minskat till 39 hushåll 2023-11-30. Minskningen beror på att andelen som tagit sig vidare till egna hyreskontrakt på reguljära bostadsmarknaden har varit högre än andelen som beviljats bistånd i kombination med att antalet hushåll som anvisats från Migrationsverket varit lägre under de senaste åren. Det kan också, dock i avsaknad av 2023 års hemlöshetsstatistik, antas att ett ihållande förebyggande arbete mot vräkningar och förstärkt bostadsvägledning generellt har inneburit att fler kunnat behålla sin befintliga bostad eller lyckats få en ny bostad genom ett brett och aktivt bostadssökande. Inte minst bostadsvägledningen har gjorts mer offentlig genom kontinuerlig samverkan och information ut till olika enheter, förvaltningar och externa aktörer, exempelvis psykiatri och hälso- och sjukvården, som möter hemlöshet i det dagliga arbetet. Utredaren behöver emellertid understryka att de individer som utgör målgrupp för Bostad först generellt har svårare att ta sig vidare till egna hyreskontrakt och har därför varit underrepresenterade bland den andel som fått möjlighet att ta över sitt hyreskontrakt eller sökt sig vidare. Denna grupp individer, inte minst med skadligt bruk, har ett fortsatt väsentligt behov av hjälp och stöd med boende. Detta återspeglas inte minst i statistik över antalet placeringar utav vilka minst två tredjedelar antingen saknar permanent boende att återgå till efter avslutad insats eller har bistånd i form av andrahandshyreskontrakt genom socialförvaltningen. Även här finns ett mörkertal då alla individers boendesituation inte kunnat kartläggas inom utredningen.

Hur arbetar socialförvaltningen idag för att motverka hemlöshet och vilka andra kompletterande verksamheter finns i kommunen?

Hässleholms kommun har i skrivande stund ett bostadssocialt arbete som verkar både förebyggande och motverkande mot hemlöshet. Det vräkningsförebyggande och -förberedande arbetet har varit väl förankrat under flera år och riktas till alla som behöver hjälp med att behålla sitt boende eller minimera skadorna till följd av en oåterkallelig uppsägning/avhysning. Från 2021 och framåt har till exempel bostadsvägledning belyst vikten av att hemlösa personer i ett så tidigt skede som möjligt börjar söka bostad och tar emot stöd och hjälp vid behov. I detta avseende har synliggörande av servicen, genom information och samverkan internt och externt, varit betydande.

Bostadsvägledningen är väl förankrad i socialförvaltningens olika verksamheter och även i externa förvaltningar, där arbetsmarknadsförvaltningen å försörjningsstödet vägnar nyttjar resursen flitigt. Detta innebär att fler hemlösa blir medvetna om vilken service som finns. Bostadsvägledningen har kunnat visa att flera individer som till en början känner sig helt eller delvis osäkra på sin förmåga att kunna få en bostad också får bostad på reguljära bostadsmarknaden, däribland en del individer med skadligt bruk i pågående behandling. Bostadsvägledningen har under perioden 2021-2023 till exempel getts regelbundet på Novagården en eftermiddag i månaden, dit inskrivna kunnat anmäla sitt intresse genom sin huvudkontaktperson. Under mätperioden har varken det vräkningsförebyggande arbetet eller bostadsvägledningen statistikförts systematiskt, vilket framåt kan vara en önskad rutin

Insats med andrahandshyreskontrakt vänder sig till ett brett klientel med social problematik i form av exempelvis skadligt bruk och långvarig hemlöshet. Dessa klienter har i något avseende redan gått igenom ett vråkningsförebyggande arbete eller bostadsvägledning. Andrahandshyreskontrakt används också i samband med mottagande av nyanlända invandrare för bosättning enligt bosättningslagen. Under mätperioden 2021-2023 visas på ett minskande bestånd av hyresgäster och objekt, vilket delvis kan förklaras med en hög andel övertaganden och framgångsrikt bostadssökande samt längre och mer kartläggande utredningar. Det fattas i sammanhanget få avslagsbeslut på grund av att de som har förutsättningar att i närtid få en egen bostad också lyckas med hjälp av kontinuerlig bostadsvägledning och stöd. Samtidigt råder en, över perioden, relativt jämn nivå av ofrivilliga uppsägningar/avhysningar. Personer med skadligt bruk är den målgrupp som blir mest aktuella för bostadssocial utredning och utgör i skrivande stund cirka halva beståndet, medan allvarlig psykisk ohälsa motsvarar över en tiondel. Det är också personer i dessa två grupper som under boendetiden står för flest allvarliga störningar och obetalda hyror samt vidare uppsägningar och i något fall avhysning som konsekvens.

Personer som sägs upp av socialförvaltningen på grund av störningar eller obetalda hyror har generellt getts möjlighet till att vidta rättelse i form av att olika samtal förts om adekvata insatser, däribland boendestöd och ställföreträdare. I vissa fall, där uppsägningen ändå verkstälts har det ofta berott på att den enskilde i sig tackat nej, av sagt sig stöd, eller inte varit nåbar av olika anledningar. Erfarenheten är att den enskilde, i synnerhet den med skadligt bruk i botten, under uppsägningstiden sökt sig vidare till någon tillfällig boendelösning. I enstaka fall har personer som hyrt av socialförvaltningen återaktualiserats, till exempel efter att ha tagit emot stöd och löst befintlig hyresskuld. Resterande individer hörs inte av eller fortsätter att leva i hemlöshet med eller utan alkohol- och narkotikapreventiva insatser.

Utöver ovannämnda instanser finns för akut hemlösa fem sovplatser på Nattjouren och för personer i återfallsprevention fem marklägenheter inom Novagårdens boende med stöd-insats. Den förstnämnda är biståndsfri och riktar sig till alla akut hemlösa personer över 18 år i Hässleholms kommun. Inom omsorgsförvaltningen finns också Stöttecenter, som har öppet dygnet runt, med personal och en telefonlinje, och riktar sig i första hand till personer som har ett boende. Stöttecenter erbjuder också sviktplatser när den enskilde behöver sova borta från sin bostad. Stöttecenter riktar sig till de som har psykisk ohälsa och inte mår bra. Dagtid erbjuder omsorgsförvaltningen också träffpunkter med kompetent personal, dit sökande med psykisk ohälsa kan söka sig för gemenskap, stöd och aktiviteter. Samtliga verksamheter är biståndsfria. Till sådana verksamheter som i utredningen betraktats som särskilt intressanta för ett införande av Bostad först hör också case management, som i skrivande stund består av två heltidstjänster med total kapacitet om 10 ärenden per tjänst. Denna kvot är fylld idag. Ärenden för case management blir aktuella genom egen förfrågan.

Hur ser tillgången på bostäder ut för kommunens bostadssociala arbete i allmänhet och Bostad först i synnerhet?

Socialförvaltningen hyr in bostäder från den lokala bostadsmarknaden. 2023-11-08 finns totalt 48 inhyrda objekt, varav 26 av dessa är genom det kommunala bostadsbolaget Hässlehem och resterande från privata fastighetsägare. Av de 48 objekten är två bostäder märkta som stödlägenheter till Familjebasen och två jourlägenheter för våldsutsatta. Två av objekten är bostadsrätter. Samtliga av de objekt som används i det bostadssociala arbetet hyrs ut i andra hand med överenskommelse om avstående från besittningsskydd, vilket innebär att hyresgästen behöver följa särskilda riktlinjer för boende i hyresrätt. Efter

en tids boende kan hyresgästen få ta över hyreskontraktet, om fastighetsägaren godkänner hyresgästen utifrån befintlig policy.

Skulder och betalningsanmärkningar utgör enskilt den största anledningen till att hyresvärdarna inte är medgörliga till att skriva förstahandshyreskontrakt med den enskilde, samtidigt som en garanti från socialförvaltningen att täcka samtliga hyres- och övriga omkostnader under uthyrningstiden skapar ett ökat intresse hos hyresvärderna. Baserat på befintlig uthyrningspolicy och bostadssamordnarens långåriga dialog med det kommunala bostadsbolaget, så är det i skrivande stund problematiskt för Hässlehem att skriva förstahandshyreskontrakt direkt med den enskilde. Här identifierar bostadssamordnaren (2023) ett problem med gällande ägardirektiv, vilka kan behöva ses över för att Hässlehem ska kunna anpassa sin policy vid uthyrning för särskilda ändamål. I ägardirektiven, som fastställts i kommunfullmäktige 2020-02-24 så står det att bostadsbolaget Hässlehem AB är ett viktigt verktyg i kommunens bostadsförsörjande arbete och ska *"främja inflyttning och integration"* samt *"förebygga segregation och utanförskap"*. Hässlehem ska vidare *"ha huvudansvaret för kommunens sociala bostadsbehov och tillhandahålla bostäder för grupper som har svårt att ta sig in på den ordinarie bostadsmarknaden"* (Kommunfullmäktige, 2020-02-24 § 21).

Bostadssamordnaren har hand om socialförvaltningens bostadsanskaffning och hyr idag in bostäder genom väletablerade relationer med flera olika fastighetsägare samt nya kontakter. Hyresvärdar som är intresserade av att hyra ut får kontakt med bostadssamordnaren. Målsättningen är att hyra in bostäder efter verksamhetens behov och undvika tomhyror. Hyrorerna behöver motsvara de riktmärken som exempelvis ekonomiskt bistånd har fastställt för godtagbar hyra, vilket enligt bostadssamordnarens erfarenhet (2023) blir svårare i takt med hyreshöjningar på bostadsmarknaden. Nybyggnation är oftast inte ett inhyrningsalternativ på grund av hyrorerna. Det är med hänsyn till målgruppen mest mindre lägenheter upp till två rum och kök. Vid behov förs individualspecifika samtal med handläggare på ekonomiskt bistånd och med hänsyn till de särskilda fall som andrahandsuthyrningen innebär så är det sällan problem att få godkänt en högre hyra.

Det finns, enligt bostadssamordnaren (ibid.), inte något skriftligt avtal med Hässlehem att erbjuda en viss kvot av lägenheter till socialförvaltningen. Bostadssamordnaren tar vanligtvis kontakt med ansvarig för uthyrningen när det behövs enskilda objekt och tar vid prognos av ett större behov samråd med Hässlehems VD. Relationen med Hässlehem beskrivs av bostadssamordnaren som god och Hässlehem upplevs ha goda intentioner till att samarbetet ska fungera väl. Bostadssamordnaren har fyra avsatta möten per år med Hässlehem utifrån ett skriftligt samarbetsavtal, där ansvarig för Bobutiken, uthyrare, förvaltare och VD deltar. På dessa möten görs nulägesbeskrivningar, berättelser om särskilda behov och utmaningar samt specifika ärendedragningar med fokus på lösningar. Utöver de regelbundna mötena finns kontinuerlig kontakt, till exempel vid övertagande, störningar och vägledning i ärenden.

Utifrån ägardirektiven har Hässlehem en uthyrningspolicy som å ena sidan godkänner låga inkomster som ekonomiskt bistånd och etableringsersättning, å andra sidan utan undantag nekar skulder och allvarliga betalningsanmärkningar. Bostadssamordnaren beskriver (ibid.) att Hässlehem till skillnad från en del allmännyttiga företag i vissa andra kommuner visar på hjälpsamhet och samarbetsvillighet gentemot socialt utsatta grupper med dessa lättnader, samtidigt som skulder oftast är ett permanent inslag hos de individer som har allra svårast att närma sig bostadsmarknaden. Här medger bostadssamordnaren (ibid.) att till exempel en konkretisering av ägardirektiven kan underlätta för de mest socialt utsatta grupperna. Som kommunalt bostadsbolag finns det förmåner som bör

nyttjas bättre än vad som är fallet idag, exempelvis närheten till politiken och möjligheten till kommunal samverkan och överenskommelser.

Med flerårig erfarenhet av inhyrning från Hässlehem så påtalar bostadssamordnaren (ibid.) att det kommer att ges bostäder till Bostad först, om förutsättningen är andrahandshyreskontrakt med avstående från besittningsskydd. Övertagande utgör inte heller ett problem, så länge hyresgästen är utan skulder och betalningsanmärkningar. Här behöver Hässlehem och övriga fastighetsägare ges information och kunskap om metoden och ges ett fortsatt samarbete med ömsesidigt goda intentioner mellan socialförvaltningen och den enskilde hyresvärderna. Utifrån den geografiska spridningen av bostäder identifierar bostadssamordnaren (ibid.) också ett problem med att endast använda Hässlehem, då det kan bli svårt att få ett sådant utbud som främjar den spridning av de enskilda bostäderna som Bostad först kräver.

Bostadssamordnaren identifierar (ibid.) resursbrist som en faktor till att övertagandetiden varit lång i de fall där hyresgästen uppfyller fastighetsägarens uthyrningspolicy, samtidigt som ökad dialog och kommunikation med hyresvärdarna även kan underlätta för de som inte helt uppfyller kriterierna. Resursbristen har delvis påverkats av ett tidigare höjt inflöde av nyanlända, vilket inneburit att de sociala kontrakten fått prioriteras bort till förmån för anvisningar från Migrationsverket. Befintligt mottagande under perioden 2021-2023 har emellertid varit förhållandevis lågt och då bostadsbeståndet minskat har just denna situation, enligt bostadssamordnaren, varit hanterbar. Mottagandekvoten är emellertid en process som inte kan påverkas på kommunnivå då denna utgår från de fördelningstal som Migrationsverket beräknar för året. Däremot så påförs det 2022 en ytterligare uppgift att ansvara för bosättningen av skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet, vilket under andra halvan av året och framåt krävt väsentlig arbetstid från bostadssamordnaren. I skrivande stund planeras en rekrytering av en hyresadministratör på visstid under 2024, vilket bostadssamordnaren tror kan frigöra mycket administrativ tid, som istället kan användas till att återuppta viktiga kontakter och kommunikation med hyresvärdar och hyresgäster.

Hur kan Bostad först införas som ett väsentligt komplement till det befintliga bostadssociala arbetet i kommunen?

Införande av Bostad först på nationell nivå utgör ett av regeringens fyra mål i hemlöshetsstrategin 2022-2026. Bostad först har evidens internationellt och kan idag erbjudas av 19 procent av Sveriges kommuner, enligt Socialstyrelsen (2021, s. 48). Enligt uppgifter från Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) beskrivs Bostad först som en mer kostnadseffektiv modell än konventionella metoder, som exempelvis boendetrappan som mer handlar om att individen ska kvalificera sig successivt genom olika boendeformer. Baserat på systematisk översikt så har kostnaden för en person i långsiktig boendelösning som Bostad först uppskattats av Boverket till 380 kronor per dygn, samtidigt som kostnaden för akutboenden, härbärgen och jourboenden uppskattats till 580 kronor per dygn (Socialstyrelsen 2021, s. 47). Lokalt kan dessa belopp jämföras med Nattjouren, 1862 kronor per dygn, Novagårdens boende med stöd, 1628 kronor per dygn, och Familjebasens stödboende, 1149 kronor per dygn under 2022. Insats med andrahandshyreskontrakt, som i praktiken endast innebär ett långsiktigt boende utan integrerade stödinsatser, kostar cirka 133 kronor per dygn 2022.

Bostad först är utformat för personer som behöver ett omfattande stöd för att komma ur hemlöshet, till exempel de med psykisk sjukdom, skadligt bruk eller funktionsnedsättningar. Kommuner som har Bostad först vänder sig till olika hemlöshetssituationer, där till exempel Göteborgs stad vänder sig enbart till akut hemlösa, medan Helsingborgs stad inkluderar alla hemlöshetssituationer (ibid., s. 45ff).

Inom Hässleholms kommuns andrahandsuthyrning beaktas samtliga hemlöshetsituationer, samtidigt som erfarenheten är att det oftast är personer i akut hemlöshet och på institution eller stödboende som beviljats bistånd under åren 2021-2023. Stödet som ges inom Bostad först består ofta av någon form av case management och utöver hyresrättsliga krav, så ställs ofta också krav om att deltagaren ska ta emot hembesök minst en gång per vecka. Det ställs inga krav på nykterhet eller deltagande i behandling (ibid., s. 46).

Utifrån de åtta grundprinciperna så uppfyller kommunen med andrahandsuthyrningens utformning flera av kriterierna, till exempel att bostäderna hyrs in från den reguljära bostadsmarknaden och är åtskilda från varandra på olika orter i kommunen samt att det inte ställs krav om drogfrihet och nykterhet för att få skriva hyreskontrakt. Andrahandshyreskontrakt med avstående från besittningsskydd, vilket är gällande praxis idag med hänsyn till lokala fastighetsägares policy och fördomar gentemot målgruppen, är också ett alternativ inom Bostad först för att underlätta inhyrning av hyresrätter till ändamålet. Det finns en trygghet i detta, då hyresvärden får försäkran om att socialförvaltningen täcker hyror och andra omkostnader som uppstår under boendetiden. Flera kommuner berättar om en ökad svårighet för deltagare att få ta över hyreskontraktet. Hyresvärdar betraktar generellt hyresgäster på den sekundära bostadsmarknaden som ”osäkra”, trots att den enskilde skött boendet och hyresinbetalningar utan anmärkning över tid (ibid., s. 50). Detta är ett erkänt bekymmer i Hässleholm också, vilket konkret kan belysas i att det vanligen tar flera år att kunna ta över hyreskontraktet. Här konstaterar Socialstyrelsen vidare att de flesta kommunerna har någon form av avtal med bostadsbolag om hur många lägenheter som ska avsättas till Bostad först och att detta inflöde stoppas om det blir problem för deltagare att skriva egna förstahandshyreskontrakt med fastighetsägaren (ibid.). Detta kan bli en nödvändig åtgärd utifrån erfarenheten av den lokala bostadsmarknaden i Hässleholm, då det annars kan uppstå andra problem som att bostadsbestånden inom Bostad först fortsätter att växa och att det därför blir svårt för personalen att vidhålla programtrohet och erbjuda det stöd som varje deltagare behöver.

I Hässleholm är det under uthyrningen individens egna val och önskemål om insatser som styr vilket stöd som erbjuds; däremot kan det vid risk för uppsägning bli aktuellt att ta emot visst stöd för att till exempel kunna vidta åtgärd mot återkommande störningar eller obetalda hyror. Detta sker genom ett motiverande arbete, inte sällan av socialsekreterare eller bostadssamordnaren. Det finns inget dagligt stöd eller någon specifik huvudkontaktperson kopplad till biståndet, vilket innebär att andrahandsuthyrningen i sig ställer mer krav på att den enskilde kan vara självständig i sitt kvarboende och själv ta ställning till att söka och ta emot hjälp. När en individ får ta över hyreskontraktet eller blir uppsagd av någon anledning, så avslutas biståndet i Hässleholm (i vissa fall har personen fått möjlighet att samtycka till ett nytt bostadserbjudande om detta bedömts kunna tjäna individens boendeförmågor bättre) och därmed är den enskilde hänvisad till att vid behov söka hjälp och stöd; det finns med andra ord inget permanent erbjudande om fortsatt stöd från socialförvaltningen kopplat till boendet, om personen inte redan är aktuell för exempelvis skadligt bruk eller konventionellt boendestöd.

Mot bakgrund av statistik och de särskilt utmärkande sårbarhetsfaktorerna hos målgruppen, så är det ett sannolikt antagande att Bostad först som komplement kan stärka flera individers möjligheter att kunna bo kvar och förändra sina liv till det bättre, då deltagarna då kommer att ha ett mer kontinuerligt stöd och risk för allvarliga återfall och störningar kan minska. Detta antagande gäller inte minst personer med allvarligt skadligt bruk som är inom institutionsbehandling. Med hänsyn till statistiken över antalet

verkställda dygn inom placeringar, där erfarenheten ofta är att viss del av förlängningen kunnat ersättas med ett omfattande stöd i boende, så kan Bostad först också kostnadseffektivisera behandlingen mot skadligt bruk. Socialstyrelsen understryker emellertid här att Bostad först inte bör utgöra en exklusiv insats för alla svåra ärenden, då det finns personer som har behov av mer omfattande åtgärder och vård än vad stöd i boende kan erbjuda (ibid., s. 53).

Vad krävs för en långsiktig implementering av modellen?

Socialstyrelsen (ibid., s. 51f) har mot bakgrund av forskning, intervjuer med kommuner och organisationer samt en hearing anordnad av regeringskansliet tagit fram förslag på hur Bostad först som metod kan implementeras och fungera:

1. Tillgång till lägenheter
2. Stöd från kommunledningen
3. Överenskommelse för underlättat samarbete
4. Flexibelt stöd
5. Tillgång till sysselsättning eller arbete
6. Möjliggör förutsättningar för övertagande av kontrakt
7. Tillgång till andra boendeformer

Nedan diskuteras ett urval av de väsentliga punkterna som måste beaktas för att kunna införa Bostad först. I utredarens perspektiv är det punkt 1, 2, 3, 4 och 6 som utgör de mest väsentliga utmaningarna för att Bostad först ska kunna startas upp i Hässleholm. Med inspiration från referensamtal både med bostadssamordnaren (2023-11-17) och konsult Björn Wäst (2023-11-24), som har mångårig erfarenhet av implementeringsarbetet av Bostad först i Helsingborg under åren 2013-2021, avser utredaren att nedanstående diskussion ska öppna upp för ett konkret förslag på åtgärder som behöver vidtas för att Hässleholms kommun ska kunna införa Bostad först som projekt och senare kunna implementera metoden.

Hässleholms kommun har idag en fungerande andrahandsuthyrning som är avsedd att hjälpa särskilt utsatta sociala grupper tillbaka till reguljära bostadsmarknaden. Inom denna finns ett flerårigt och etablerat samarbete mellan bostadssamordnaren och Hässleholm, med flera andra privata hyresvärdar. Det är ett generellt fenomen bland Sveriges kommuner som bedriver en Bostad först-verksamhet samt att det råder en ökad svårighet att få ta över hyreskontrakten på grund av exempelvis omfattande skulder (ibid., s. 49). För att Bostad först ska fungera över tid och programtroheten ska kunna vidmakthållas kommer det att krävas politisk intervention för att till exempel konkretisera Bostad först i Hässlehems ägardirektiv samt ett ökat samarbete och kompetenshöjande forum för de privata fastighetsägare som kan tänka sig att bidra med bostäder. Med avstamp i befintliga ägardirektiv, utifrån vilka Hässlehems uthyrningspolicy har skrivits, kan det konstateras att den största delen av den målgrupp som Bostad först vänder sig till är diskvalificerade att ta över sina hyreskontrakt inom en överskådlig tid. Fullständig skuldfrihet nås ofta endast med hjälp av en skuldsanering och denna tar fem år från att ha beviljats. Detta problem kräver ett politiskt samarbete och gemensam syn på hemlöshet och hur denna ska kunna motverkas. Begreppet hemlöshet nämns exempelvis inte i ägardirektiven, vilket blir ett problem då bostadsförsörjningen i kommunens då tenderar att bortse från de särskilt utsatta grupperna som står utanför den reguljära bostadsmarknaden.

I en gemensam hemlöshetsstrategi hör också behovet av kontinuerlig utbildning och kompetensutveckling specifikt utifrån metoden Bostad först. Socialstyrelsen betraktar avsaknad av utbildning och kompetensutveckling som en riskfaktor för programtroheten (ibid., s. 51). Detta behöver samordnas mellan social- och bostadspolitikerna på lokal nivå och erbjudas samtliga tjänstepersoner, verksamheter och hyresvärdar som på ett eller

annat sätt kommer i kontakt med Bostad först-deltagare. Socialstyrelsen konstaterar brist på överenskommelser och fungerande samarbete utgör ett väsentligt hinder för att kommunen ska kunna efterleva Bostad först och utmärker utöver socialtjänsten och hyresvärdar även störningsjour, hälso- och sjukvården och beroendevården. Det är generellt svårt att vidhålla ett gott samarbete med inte minst psykiatrin utifrån det skademinimerande perspektivet, där åtgärder ofta kan behöva ske omedelbart i form av exempelvis inläggning för att säkra en persons kvarboende och minska risk för eskalerade störningar (ibid., s. 49). Samarbetet med regionen kommer i denna utredning inte att ges utrymme, då det kräver mer långsiktiga och kommunöverskridande samarbeten. Det är även mot bakgrund av samsjuklighetsutredningens förslag ett arbete som i huvudsak bör utföras på riksnivå med lagstiftning. Utredaren avser istället att belysa förhållandet mellan den lokala bostadsmarknaden och de sociala arenorna, där målgruppen inte sällan fastnar emellan till följd av bristande samsyn och förstäelse.

I fastighetsperspektivet identifierar bostadssamordnaren (2023) ett önskemål hos fastighetsägare om ”en väg in” till socialförvaltningen, genom vilken det finns förutsättningar till ett långvarigt alliansbyggande. Det finns, enligt bostadssamordnarens erfarenhet, ett önskemål hos hyresvärdar om att kommunen tar mer ansvar i uppföljning och bättre lyssnar in och bemöter farhågor. Samtidigt som socialförvaltningen utreder sociala aspekter i ett ärende och förespråkar mer flexibilitet i fastighetsägares policy, så behöver inte minst privata hyresvärdar bevaka sitt vinstintresse och rykte utåt mot hyresgäster. Till exempel att återkommande störningar där hyresgästen inte vidtar tillräckliga åtgärder och andra grannar lider men eller egendom kommer till skada innebär ökad risk att ett negativt rykte sprider sig, där hyresgäster börjar fundera på att flytta och tillströmning av nya hyresgäster minskar. För att ett samarbete ska vara konstruktivt och långsiktigt behövs därför transparent dialog och ett ömsesidigt utbyte av tjänster, till exempel tydliga handlingsplaner, hyresgaranti och praxis vid störningar.

Parallellt med perspektivet ovan så betonar Björn Wäst (2023) betydelsen av samsyn på hemlösheten och det att det är ett delat problem som inte tillhör en viss verksamhet; socialtjänsten kan å ena sidan lämna vissa garantier till fastighetsägaren, samtidigt som fastighetsägaren lätt kan överskatta socialtjänstens befogenheter. Socialtjänsten har till exempel inte rätt att ta sig in i en bostad utan hyresgästens medgivande och avstående från besittningsskyddet innebär heller inte några väsentliga avsteg från rådande hyresrättsliga bestämmelser. Vidare innebär en uppsägning av ett andrahandshyreskontrakt genom socialförvaltningen samma förfarande som ett förstahandshyreskontrakt direkt med hyresvärden. Den väsentliga detaljen är att med överenskommelse om avstående från besittningsskyddet så kan socialförvaltningen inom ramen för det sociala biståndsbeslutet sätta in visst förbehåll med kravställande på individen. Fördelen med förstahandshyreskontrakt å den enskildes vägnar är ett säkrat övertagande under förutsättning att personen inte blir uppsagd under de två år som avståendet gäller.

Björn Wäst resonerar (2023) vidare att socialtjänsten i samförstånd med hyresgästen kan förtydliga för hyresvärden att stödet som exempelvis ges inom Bostad först inte nödvändigtvis upphör vid ett övertagande av hyreskontraktet. Socialtjänsten kan genom kontinuerliga avstämningar och samverkan med den enskilde fastighetsägaren fortsätta att erbjuda stöd till både hyresgästen och hyresvärden i sociala, vråkningsförebyggande och -förberedande åtgärder samt genom ett generellt utbyte av ärenden där till exempel fastighetsägaren önskar stöd. Björn Wäst belyser också vikten av att hyresgästen får mer möjlighet till att kommunicera direkt med fastighetsägaren och dess personal i bostadsområdet och får vara med och delta i dialog som exempelvis kan röra felanmälan och störningar utan att dessa enbart går direkt mellan socialförvaltningen och

fastighetsägaren; ett sådan förhållningssätt förstärker sannolikt individens känsla av att passa in i grannskapet och hyresvärdens syn på individen som en ”vanlig” hyresgäst.

Bostadssamordnaren kompletterar (2023) resonemanget ovan med ett konkret förslag att hyresvärdar också kan attraheras mer till att låta hyresgäster med problematisk social bakgrund och skulder skriva förstahandshyreskontrakt, om kommunen ger en hyresgaranti eller deposition på bestämd tid efter övertagandet, som ska täcka hyresskulder och övriga omkostnader kopplade till störningar och skadegörelse i och runt bostaden. Utöver detta behöver fastighetsägare också upplysas om hur socialtjänstens service och tjänster kan nyttjas även generellt, där det kan uppstå behov av råd och stöd i samband med risk för uppsägning och åtgärder. Vid ett systematiskt utbyte med detta innehåll, så finns det goda förutsättningar till att implementera ett gott och välmående samarbete.

6. Förslag på åtgärder till socialnämnden

Socialförvaltningen har under hösten 2023 ansökt om ekonomiska medel hos Socialstyrelsen för att kunna starta upp och börja utvärdera ett Bostad först-projekt. Planen är att förberedelser för att komma igång ska vara färdiga inför maj 2024. Utifrån diskussionen ovan har utredaren tagit fram nedanstående punkter som belyser kärnan i ett fungerande Bostad först-program i Hässleholms kommun. Punkterna ska betraktas som förutsättningar för att Bostad först i kommunen ska kunna bedrivas i trohet och solidaritet med metodens åtta grundprinciper. Punkterna är inspirerade av den praxis som Socialstyrelsen har kartlagt från andra kommuner i Sverige, där Bostad först har bedrivits från 2010 och framåt, samt de lokala utmaningar som synliggjorts i utredningen.

Inför planerad start av Bostad först bör det utifrån en uppskattning finnas 6-8 bostäder att tillgå, för att underlätta dels inflöde från nya bostadssociala utredningar, dels möjligheten till att vissa personer inom insatsen med andrahandshyreskontrakt kan skrivas över till Bostad först. Den årliga kvoten av deltagare när projektet är igång kan antas vara omkring åtta stycken baserat på de uppskattningar som gjorts och hänsyn som tagits till antalet placeringar där långsiktig boendelösning saknas.

Seminarium, utbildning och fortbildning

- Utbildare inom metoden Bostad först bör bjudas in till ett introducerande seminarium, där politiker från kommunfullmäktige, berörda nämnder och företrädare från Hässlehem deltar. Detta kan stärka värden av solidaritet och transparens mellan socialtjänsten och bostadsbolaget. För att säkerställa en övergripande kunskapsspridning bör utöver socialnämnden även arbetsmarknadsnämnden och omsorgsnämnden delta.
- I samråd med bostadssamordnaren inom Team Bosättning bör ett urval av privata fastighetsägare, som är intresserade av att delta i Bostad först, också erbjudas samma kompetenshöjning inom metoden.
- En metodstödjare bör utses/rekryteras, med god kännedom om Bostad först, för att kvalitetssäkra kompetens inom verksamheten, etablering och uppföljning av övergripande samarbeten (till exempel med Stöttecenter, träffpunkter, ekonomiskt bistånd, budget- och skuldrådgivare och ideella organisationer), tillgång till fortbildning och introduktion av nya medarbetare inom verksamheten.

Konkretisering av Hässlehems ägardirektiv

- Bostad först som metod och begrepp bör skrivas in i ägardirektiven för att tydliggöra ett särskilt undantag i Hässlehems uthyrningspolicy, där till exempel krav om frihet från skulder och allvarliga betalningsanmärkningar kan förbises.

- Förstahandshyreskontrakt med avstående från besittningsskydd under två år bör tillämpas för att möjliggöra revansch på reguljära bostadsmarknaden och minska risken för inlåsning i "sociala kontrakt".
- Andrahandshyreskontrakt bör betraktas som ett undantag, då dessa generellt försvårar individens återgång till reguljära bostadsmarknaden.
- Årlig avsättning av en specifik kvot av hyresrätter från Hässlehem till Bostad först-programmet som tillmötesgår principen om geografisk spridning, adekvat hyressättning och närhet till allmänna kommunikationer.
- Vid händelse av uppfylld kvot bör en spärr kunna aktiveras tillfälligt, för att undvika obefogade tomhyror.
- De privata fastighetsägarna utgör ett viktigt komplement till Hässlehem för att främja bostadsförsörjningen till behövande brett inom hela kommunen. Därför är det väsentligt att bostadssamordnaren har resurser i termer av tid och kompetens till att marknadsföra Bostad först på den privata marknaden och etablera/följa upp viktiga relationer med hyresvärdarna.

Överlämna till Team Bosättning huvudansvaret för Bostad först's verksamhet

- En förvaltningsöverskridande projektgrupp bör utses, förslagsvis företrädd av relevanta nämnder/förvaltningar. Detta möjliggör kontinuerlig och personoberoende implementering av metoden i berörda verksamheter samt skapar förutsättningar till ett helhetsperspektiv med fokus på bostad, sysselsättning, ekonomi, prevention och stöd.
- Bostad först bör utgöra en egen gren i ett "bostadssocialt träd" och vara ett komplement för de individer som behöver mer stöd från socialtjänsten än "bara" ett andrahandshyreskontrakt.
- Ansökan görs enligt gällande bestämmelser i SoL endast av den enskilde.
- Vid den enskildes ansökan om att socialförvaltningen ska ordna bostad inleds en utredning för att bedöma biståndsrätten i första hand och typ av insats i andra hand; insats med andrahandshyreskontrakt eller Bostad först.
- Befintlig bostadssamordnare behåller ansvaret för in- och uthyrning och övrig fastighetsförvaltning och särskild handläggare har utrednings- och uppföljningsansvaret. Detta vidmakthåller rättssäkerhet och objektivitet i arbetet.

Specifika riktlinjer

- Bostad först's arbetssätt bör åtskiljas från det övriga bostadssociala arbetet för att säkerställa kontinuitet i programtroheten. Riktlinjerna bör vara enhet-/förvaltningsöverskridande för att till exempel undvika "glapp" och inadekvata tidsrymder mellan institutionsvistelse och inflyttning i en bostad. En mellanlandning på exempelvis ett vandrarhem i väntan på bostad bör undvikas till det yttersta för att inte störa individens rehabiliteringsprocess.
- Målgruppen bör definieras i termer av personer med allvarligt skadligt bruk eller psykisk ohälsa, som tillhör en av Socialstyrelsens hemlöshetssituationer 1, 2 eller 4 och har svårt att ta sig ur hemlösheten.
- Fokus i utredningen är kartläggning av boendehistorik, den sociala problematiken, den enskildes önskemål och referenssamtal. Detta ger förutsättningar till ett bra bostadserbjudande.
- Förkortad utredningstid möjliggörs genom att krav om att uttömma alla möjligheter till att lösa boendesituationen på egen hand tas bort.
- Verkställighetstiden, det vill säga tiden från fattat bifallsbeslut till kontraktsskrivning, kan förkortas genom införande av en tremånadersgaranti för ett bostadserbjudande samt principiell prioritering av Bostad först-remisserna.

Detta förutsätter att bostadssamordnaren är frigjord från administrativa tidskrävande arbetsuppgifter.

Tillsättning av ärendehanterare med kompetens inom case management

- En case manager på heltid inom Bostad först bör kunna ansvara för en deltagarkvot om 6-8 personer och säkerställa regelbunden uppföljning i och utanför bostaden minst en gång per vecka.
- Case manager uppdras av utredning- och uppföljningsansvarig handläggare att bistå den enskilde i dennes önskade förändringsarbete samt att vara personens huvudkontakt under hela Bostad först-tiden.
- Tjänstebeskrivningen bör vara utformande och uppföljning av deltagarens handlingsplan, samordning av tvärprofessionella resursgrupper (till exempel psykiatri, LARO, övrig hälso- och sjukvård, budget- och skuldrådgivare, socialtjänst och andra myndigheter) och sammankallande till regelbundna möten.
- Adekvat kravprofil är relevant utbildning, gärna med erfarenhet av socialt förändringsarbete och samverkan samt kunskaper inom skadligt bruk och psykisk ohälsa.

Upprättande av en beredskap inom Bostad först

- Hyresgäster, hyresvärdar och andra företrädare ska kunna få kontakt med personal under dygnets obekväma tider kvällar och helger vid behov. Det kan exempelvis handla om att Bevakningskydd tillkallats till en fastighet på grund av allvarlig störning, om hyresgästen själv behöver samtalsstöd eller har tagit ett allvarligt återfall, eller om det inkommer annan information från blåljuspersonal så bör det finnas en beredskap som kan bedöma det omedelbara behovet av åtgärd.
- Skademinimerande stöd bör finnas tillgänglig dygnet runt för att minska risker för allvarliga störningar i bostaden eller skadligt återfall. Samarbeten med befintliga dygnet runt-verksamheter, däribland Stöttecenter, Nattjouren och Novagården, är i detta perspektiv en viktig förutsättning för att Bostad först ska fungera. Med tillgång till sviktplatser, samtalsstöd och hembesök finns det ett gott komplement till det vardagliga arbetet. Därför är det väsentligt att utöver de sviktplatser som finns på Stöttecenter även inventera möjligheten till att exempelvis Novagården eller Nattjouren kan avsätta en plats för övernattningsom det finns behov utifrån ett återfall som kan innebära risk för allvarliga störningar om hyresgästen är kvar i bostaden.

Skapa träff- och kontaktytor för Bostad först-deltagare

- Samtliga verksamhetsföreträdare som på något sätt är inkopplade i den enskildes liv bör sammankallas av ärendehanteraren till en resursgrupp inför inflyttning i en bostad. Ärendehanteraren har ett övergripande ansvar att säkerställa så att samtliga är införstådda med Bostad först's grundprinciper och vilka kontaktvägar som finns vid behov. Detta kan lösa generella samverkanssvårigheter som enligt erfarenhet råder mellan exempelvis socialtjänst och psykiatri.
- Generellt bör det finnas god kännedom hos ärendehanteraren vilka nyttiga träffpunkter, organisationer och föreningar som finns i kommunen, för att kunna vägleda den enskilde på bästa sätt. Därför förespråkas en övergripande inventering av olika samlingsplatser, frivilligorganisationer och föreningar som kan vara till hjälp för den enskilde. Dessa kan med fördel presenteras kortfattat med tjänstebeskrivning och kontaktuppgifter i en broschyr som lämnas ut till Bostad först-deltagare.
- Utöver skriftlig information bör ärendehanteraren också presentera den enskilde för centrala verksamheter med betydelse för ett skademinimerande arbetssätt, till

exempel Novagården, Stöttecenter och träffpunkterna. Här utgör även kommunens budget- och skuldrådgivare en väsentlig del.

Barnrättsanalys

Barnkonventionen är från och med den 1 januari 2020 lag i Sverige och tydliggör barns rättigheter, främst i de fyra grundprinciperna:

- Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- Artikel 3: I alla åtgärder som rör barn ska man i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa.
- Artikel 6: Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt.
- Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Det gäller också enligt artikel 27 att varje barn har rätt till skälig levnadsstandard, till exempel bostad, kläder och mat. Vidare framgår av till exempel artikel 9 att inget barn ska skiljas från sina föräldrar, utom när det är nödvändigt för barnets bästa och enligt artikel 16 att varje barn har rätt till ett privatliv.

Mot bakgrund av ovanstående artiklar är det viktigt att påpeka utredningens relevans för barnrättsperspektivet. Barn i hemlöshet är utifrån Socialstyrelsens hemlöshetskartläggning och den lokala kartläggningen inom väsentliga delar av Hässleholms kommun ett angeläget problem och rör otvetydigt frågeställningen huruvida Hässleholms kommun har förutsättningar till att införa Bostad först. En bostad med bättre möjligheter till kvarboende för särskilt socialt utsatta individer innebär att vissa barn kan ges bättre möjlighet till att få leva med och ha tillgång till båda sina föräldrar. Hemmets betydelse och barns behov av långsiktiga boendelösningar tydliggörs, enligt Socialstyrelsen (2021, s. 39f), i forskning och det är otvivelaktigt att en osäker boendesituation har negativ inverkan på barns hälsa, trygghet och skolgång. Därmed är det utredarens bedömning att förslagen ovan till socialnämnden går i linje med de barns bästa som på något sätt berörs av minst en hemlös förälder.

Lagrum: Lag (SFS 2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Referenser

Agusi, Tefic, skötare på Stötteceter (2023). Referenssamtal den 29 november.

Bostad först, (2023). *Vad är bostad först?*. <https://www.bostadforst.se/> (Hämtad 2023-10-07).

Helsingborg, (2023). *Bostad först*. <https://helsingborg.se/omsorg-och-stod/missbruk-och-beroende/bostad-forst/> (Hämtad 2023-10-07).

Socialstyrelsen, (2017). *Hemlöshetskartläggningen 2017*. www.socialstyrelsen.se.

Hjert, Sara, sektionschef i Helsingborgs stad (2023). Referenssamtal den 6 oktober.

Hjorth, Pernille, bostadssamordnare i Hässleholms kommun (2023). Referenssamtal den 17 november.

Hyresgästföreningen, (2022). *Hur vi bor*. <https://hurvibor.se/> (Hämtad 2023-11-30).

Kristiansen, Arne, (2013). *Utvärdering av Bostad först-projektet i Helsingborg: Slutrapport*.

Kommunfullmäktige 2020-02-24. *Ägardirektiv för Hässlehem AB: Bolagsordningar och ägardirektiv*. Dnr. KLF 2019/374.

Missiv 2018-02-15 till socialnämndens arbetsutskott. *Bostad först i Hässleholm*.

Promemoria 2022-07-07 nr I:19. *Regeringens strategi för att motverka hemlöshet 2022-2026*.

Påhlsson, Malin, enhetschef i Hässleholms kommun, (2023). Referenssamtal den 20 november.

Sammanträdesprotokoll 2023-03-14 i socialnämndens arbetsutskott. *Motion gällande Bostad först – En evidensbaserad metod mot hemlöshet*. Dnr: SF 2022/809.

Silversand, Maria, enhetschef i Hässleholms kommun, (2023). Referenssamtal den 6 november.

Socialstyrelsen, (2021). *Förebygga och motverka hemlöshet: Analys och förslag för fortsatt arbete inom socialtjänsten*. www.socialstyrelsen.se.

SOU 2023:5. Samsjuklighetsutredningen. *Från delar till helhet – tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja*.

Wäst, Björn, Björn Wäst Utveckling AB, (2023). Referenssamtal den 24 november.

Wäst, Björn, (2021). *Genomlysning Novagården och behandlingsenheten Hässleholms kommun: Slutrapport*. Björn Wäst Utveckling AB.

Öhman, Ulf, enhetschef i Hässleholms kommun, (2023). Referenssamtal den 10 november.

Kommunfullmäktige

§ 111

Motion gällande Bostad Först - En evidensbaserad metod mot hemlöshet

Dnr: KLF 2023/132

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar följande:

Socialnämnden ska, under förutsättningar att de beviljas medel från Socialstyrelsen, senast under första kvartalet 2024 till kommunstyrelsen inkomma med utredning av om nämnden anser att Bostad Först ska införas. Motionen ska därmed anses besvarad.

Yrkande

Simon Berneblad (KD), Lena Nilsson (S), Nellie Krabbe (V), Thomas Nilsson (L), Arberesha Sabani (MP) och Björn Widmark (FV) yrkar bifall till kommunstyrelsen förslag till beslut.

Beskrivning av ärendet

Jakob Johansson och Björn Widmark, båda Folkets Väl, har väckt en motion (KLF 2022/937) i kommunfullmäktige, rubricerad Bostad Först – En evidensbaserad metod mot hemlöshet i vilken de anför följande.

Bostad Först är ett projekt som har sitt ursprung från USA på 1990-talet. Bostad Först innebär varje människas rätt till en egen bostad oavsett problematik. Det innebär att det spelar ingen roll om individen har ett missbruk av alkohol eller narkotika, de ska ändå erbjudas en bostad inom Bostad Först om de uppfyller eventuell kravställning. Tanken är att individen erbjuds en bostad och teamet runt Bostad Först arbetar kontinuerligt för att motivera och anpassa individuella rehabiliteringsstöd till hyresgästen. Forskning visar att minst 80% av de som erbjuds stöd via Bostad Först lyckas bo kvar och uppfylla de kraven som finns i hyresavtalet. Hyresavtalet är utformat som vilket hyresavtal som helst där hyran ska betalas i tid och att man inte stör grannarna efter 22.00. Socialförvaltningen kan också ställa vissa motkrav mot hyresgästen och det är utformat på olika sätt. Lunds kommun ställer krav där de förväntar sig att hyresgästen tar emot Bostad-först teamet en gång i veckan. De förväntar sig också en viss motivation att förändra sitt liv från hyresgästen. Helsingborgs kommun ställer både samma och snarlika krav,

Kommunfullmäktige

Justering

Utdraget bestyrkes

**Hässelholms
kommun**

Sammanträdesdatum
2023-06-12

Kommunfullmäktige

t.ex där hyresgästen behöver vara folkbokförd i kommunen i minst två år. Undertecknade tror inte att kommunen ska gå in utan krav då de i samtal med en forskare som forskar om ämnet menar att där inte finns någon mall utan behovet bör utformas efter hur Hässelholms kommun ser ut. Socialförvaltningen har ett ansvar mot sina invånare enligt socialtjänstlagen 1 kap 1 § Sol då Socialförvaltningen aktivt ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet. Socialtjänstlagen 5 kap 9 § Sol beskriver hur Socialnämnden aktivt skall sörja för att den enskilde missbrukaren får den hjälp och vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket. Nämnden skall i, samförstånd med den enskilde planera hjälpen och vården och noga bevaka att planen fullföljs. Vad kostar då Bostad Först? Boverket publicerade uppgifter 2015 gällande långsiktiga boendelösningar där Bostad Först beräknas kosta 380 kr per dag. Olika typer av institutionsboenden kostar i genomsnitt 870 kr per dygn. Kostnaden för akutboenden, härbärgen eller Jourboenden uppskattas till 580 kr per dygn. Det innebär att Bostad Först är det mest kostnadseffektivaste och bästa alternativet Socialstyrelsen har nyligen börjat betala ut stöd till de kommuner som satsar på Bostad Först som strategi mot hemlöshet. Stödet ligger på 30 000 000 kr som en expertgrupp f Socialstyrelsen ansvarar för. Detta innebär I praktiken att Sverige likt våra nordiska grannländer som redan har Bostad Först som nationell strategi, vill att Bostad Först ska tillhöra de nationella strategierna mot hemlöshet. Väldigt få människor vill vara hemlösa och för att motverka Just det behöver vi gemensamt arbeta mot en positiv utveckling. Nu kraftsamlar Socialstyrelsen och undertecknad menar att Hässelholms kommun ska vara med på det tåget.

Jakob Johansson har därefter inkommit med en likalydande motion (KLF 2023/132).

Motionen har remitterats till socialnämnden, som vid sammanträde den 21 mars 2023, § 32, beslutat att föreliggande tjänsteskrivelse lämnas som svar på motionen.

Av nämnda tjänsteskrivelse framgår i huvudsak följande.

Frågan om att införa Bostad Först I Hässelholm har utretts vid några tillfällen tidigare. En grundläggande förutsättning för att ha en fungerande verksamhet enligt Bostad Först är att ha tillgång till bostäder. Detta har varit en av svårigheterna då samarbetet med bostadsföretagen inte garanterat någon tillgång till bostäder. Målgruppen bedömdes som relativt begränsad vid den tidpunkt som utredningen gjordes år 2018. Socialstyrelsen har nyligen utlyst medel för att underlätta för kommunerna att införa Bostad Först. Socialförvaltningen har där sökt medel till en tjänst på 75 % som under året skall kartlägga målgruppen för att på så sätt få en tydligare bild av hur stort behovet är och hur många som kan komma i fråga för

Kommunfullmäktige

Justering

Utdraget bestyrkes

Sammanträdesdatum
2023-06-12

Kommunfullmäktige

metoden. I det tilltänkta uppdraget ingår även att etablera kontakt med bostadsföretagen för att på så sätt skapa förutsättningar för att kunna träffa avtal med dessa så att tillgången till bostäder kan säkerställas. Socialförvaltningen har idag en bostadsverksamhet som bygger till största del på andrahandskontrakt. Det arbetssättet har varit välfungerande och har kunnat hålla bostadslösheten på en förhållandevis låg nivå. Socialförvaltningen är dock positivt inställd till Bostad Först. Med förhoppning om ett positivt besked angående sökt medel från Socialstyrelsen vill vi avvakta definitivt svar tills den utredning som då ska göras är klar.

Bedömning

Socialnämnden är enligt föreliggande tjänsteskrivelse positiv till att införa Bostad Först och har tydligen själv något undersökt möjligheterna därtill. Nämnden har sökt medel för att närmare utreda frågan, och kan möjligen få det av Socialstyrelsen. Oavsett om nämnden erhåller medel för en sådan utredning bör nämnden till kommunstyrelsen inkomma med utredning i frågan. Utredningen ska innehålla ett ställningstagande till om nämnden anser att Bostad Först ska införas.

Ärendets tidigare behandling

Kommunstyrelsen föreslår 2023-05-17, § 101, kommunfullmäktige följande beslut:

Socialnämnden ska, under förutsättningar att de beviljas medel från Socialstyrelsen, senast under första kvartalet 2024 till kommunstyrelsen inkomma med utredning av om nämnden anser att Bostad Först ska införas. Motionen ska därmed anses besvarad.

Lena Wallentheim (S) yrkar bifall till arbetsutskottets förslag till beslut.

Sänt till:
Socialnämnden

Kommunfullmäktige

Justering

Utdraget bestyrkes

---

§ 20

POSOM verksamhetsberättelse 2023

Dnr: SF 2024/54

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämnden godkänner verksamhetsberättelse för POSOM 2023.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har tagit fram verksamhetsberättelse för POSOM för år 2023.

Sänt till:

Administrativ samordnare POSOM, Socialförvaltningen.

**Hässelholms
kommun**

*Handläggare
Maria Johansson
Socialförvaltningen*

maria.johansson@hasselholm.se

POSOM verksamhetsberättelse 2023

Ansvarsområde

POSOM står för psykiskt och socialt omhändertagande och är ett nätverk av resurspersoner som agerar eller samverkar i akuta situationer då den ”ordinarie” krishantering inte räcker till eller nätverkets specialkompetens behövs fram tills ordinarie aktörer kan träda i funktion.

POSOM är organiserat i en ledningsgrupp och en stödgrupp. I ledningsgruppen finns kommunala förvaltningar, sjukvård, polis och Svenska kyrkan representerade. Stödgruppen består av ett antal personer, med olika kompetenser, som kan erbjuda stödsamtal åt drabbade och anhöriga.

POSOM kan aktiveras av kommunens krisledningsstab, socialchef (socialnämnden) eller räddningsledare vid räddningstjänsten. Sammanställande för POSOM:s ledningsgrupp är socialnämndens ordförande.

Året som gått 2023

POSOM:s ledningsgrupp har haft fyra protokollförda möten under 2023 för organisering och planering av verksamheten. Även utbildning i appen CoSafe har genomförts för lednings- och stödgruppen. CoSafe är en larm-app för krishantering. Stödgruppen har haft två träffar under året.

POSOM har deltagit i webinarium från Informationsbolaget, POSOM 2023, med inriktning och fokus på kommunens POSOM-verksamhet och det kommunala krisstödsarbetet.

Utifrån skifte av politisk majoritet i kommunen under 2023 har även POSOM bytt ordförande under året.

Delar av POSOM:s ledning deltog i möten efter dödsolycka i samband med Motorklubbens rallytävling 2023.

Planer för 2024

POSOM planerar för fyra ledningsgruppsmöten samt två stödgruppsmöten under året. Ett av mötena planeras vara en övning tillsammans med Hesselholms TeaterSällskap (HeTS).

Sändlista:

Administrativ samordnare POSOM, Socialförvaltningen.

Socialförvaltningen

Maria Johansson

§ 20

POSOM verksamhetsberättelse 2023

Dnr: SF 2024/54

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämnden godkänner verksamhetsberättelse för POSOM 2023.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har tagit fram verksamhetsberättelse för POSOM för år 2023.

Sänt till:

Administrativ samordnare POSOM, Socialförvaltningen.

**Hässelholms
kommun**

TJÄNSTESKRIVELSE

1(1)

Datum

Diarienummer

2024-02-08

SF 2024/54

*Handläggare
Maria Johansson
Socialförvaltningen*

maria.johansson@hasselholm.se

POSOM verksamhetsberättelse 2023

Förslag till beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämnden godkänner verksamhetsberättelse för POSOM 2023.

Sammanfattning

Socialförvaltningen har tagit fram verksamhetsberättelse för POSOM för år 2023.

Bilagor

POSOM verksamhetsberättelse 2023

Sändlista:

Administrativ samordnare POSOM

Socialförvaltningen

Maria Johansson

Hässelholms kommun / Socialförvaltningen

---

§ 27

Verksamhetsplan för POSOM 2024

Dnr: SF 2024/112

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:
Socialnämndens antar POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har tagit fram verksamhets- och sammanträdesplan för POSOM för 2024.

Sänt till:

Administrativ samordnare POSOM, Socialförvaltningen.

**Hässelholms
kommun**

TJÄNSTESKRIVELSE

1(1)

Datum

Diarienummer

2024-02-19

SF 2024/112

*Handläggare
Maria Johansson
Socialförvaltningen*

maria.johansson@hasselholm.se

POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024

Förslag till beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:

Socialnämndens antar POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024.

Sammanfattning

Socialförvaltningen har tagit fram verksamhets- och sammanträdesplan för POSOM för 2024.

Bilagor

POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024.

Sändlista:

Administrativ samordnare POSOM, socialförvaltningen.

Socialförvaltningen

Maria Johansson

Hässelholms kommun / Socialförvaltningen

---

§ 27

Verksamhetsplan för POSOM 2024

Dnr: SF 2024/112

Beslut

Socialnämndens arbetsutskotts förslag till socialnämnden:
Socialnämndens antar POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har tagit fram verksamhets- och sammanträdesplan för POSOM för 2024.

Sänt till:

Administrativ samordnare POSOM, Socialförvaltningen.

POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2024

▶ Hässleholm nästa.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Ledningsgruppen.....	1
Stödpersoner och resurspersoner	1
Uppdrag stödpersoner	2
Uppdrag resurspersoner	2

Diarienummer: SF 2024/112

Fastställt den: 2024-03-18

Fastställt av: Socialnämnden

För revidering ansvarar: Socialnämnden

För uppföljning ansvarar: Socialnämnden

Dokumentet gäller för: POSOM

Giltighetsperiod: 2024-01-01-2024-12-31

Ersätter: POSOM verksamhets- och sammanträdesplan 2023

Kommunal författningssamling: -

Antagen: 2024-03-18

Inledning

Ansvaret för krishanteringsarbetet i kommunen ligger i huvudsak hos kommunstyrelsen. Vid en extraordinär händelse träder kommunens krisledningsnämnd in med tillhörande krisledningsstab som ansvarig för krishanteringen. Krisledningsplanen anger hur arbetet ska fortgå när kommunen vid en extraordinär händelse måste övergå i en organisation som är anpassad till en krissituation eller när kommunens samverkande resurser behöver utnyttjas. Respektive nämnd och styrelse i kommunen ansvarar därutöver för att det finns beredskap och förmåga att hantera kriser anpassade till verksamheten.

POSOM utgör kommunens organisation för psykosocialt och socialt omhändertagande och ingår i kommunens krisstödsarbete. POSOM är ett nätverk av resurser som agerar eller samverkar **då den ”ordinarie” krishanteringen inte räcker till eller nätverkets specialkompetens behövs.**

POSOM:s uppdrag och förhållningssätt framgår av Handlingsplan för POSOM i Hässleholm.

Socialchef, räddningsledare inom Räddningstjänsten och krisledningsstab vid extraordinär händelse eller kris kan aktivera POSOM och kalla in POSOM:s ledningsgrupp.

POSOM-gruppens aktiva verksamhet leds av ledningsgruppen som till sin hjälp har stödpersoner med olika kompetenser. Särskilda resurspersoner finns för stöd till ledningsgruppen och stödpersoner efter aktiv insats.

Socialnämnden har förvaltningsansvaret för POSOM:s verksamhet, det vill säga ansvarar för dokumentation och ajourhållning av lednings- och stödgruppen.

Ledningsgruppen

Ledningsgruppen ska hålla minst fyra protokollförda sammanträden jämnt fördelade under året.

Sammanträdesdagar 2024: 14 februari, 24 april, 11 september samt 7 november, kl. 16.00-17.00

Stödpersoner och resurspersoner

Stödpersoner och resurspersoner ska kallas till två övningar alternativt informationssammankomster under 2024

Utöver dessa ska övning av inkallelse av stödgruppen ske.

Mötesdagar 2024: 24 april och 7 november, kl 17:00-19:00

Dag och tid för övning/utbildning kan ändras beroende på program och

eventuellt externt deltagande.

En övning med ett scenario utifrån en olycka är planerad till 24 april. Både stödgrupp och ledningsgrupp kommer att delta samt Hassleholms Teatersällskap som kommer att spela olika roller under övningen.

Uppdrag stödpersoner

Ledningsgruppen avgör hur många personer som ska ingå i stödgruppen. Stödgruppen består av ett antal personer med skiftande kompetens. Dessa kompetenser dokumenteras för internt bruk. Stödpersonerna ska erbjuda stödsamtal åt drabbade och anhöriga samt hjälpa drabbade till kontakt med anhöriga.

Uppdrag resurspersoner

Resurspersonerna ansvarar för stöd och avlastningssamtal till personer i lednings- och stödgruppen efter en aktiv POSOM insats. Här kan även resurser inom till exempel Svenska kyrkan eller Röda Korset användas. Resurspersonerna ingår som adjungerande i ledningsgruppen.

**Hässelholms
kommun**

**Hässelholms
kommun**

TJÄNSTESKRIVELSE

1(2)

Datum

Darienummer

2024-03-04

SF 2024/156

*Handläggare
Omid Ismail
Socialförvaltningen*

omid.ismail@hasselholm.se

Helårsprognos socialnämnden per februari 2024

Förslag till beslut

Godkänna redovisad årsprognos per februari 2024.

Sammanfattning

I Strategisk plan 2024–2026 med Budget 2024 och flerårsplan 2025–2026 är det beslutat att alla nämnder årligen ska redovisa fem ekonomiska uppföljningar. De uppföljningar som avses är månadsuppföljning i februari, april och oktober, delårsrapport för perioden januari-augusti samt årsredovisning.

Bilagor

Skriv texten här

Sändlista:

Sus Lantz

Omid Ismail

Socialförvaltningen

Hässelholms kommun / Socialförvaltningen

Omid Ismail

Hässelholms
kommun

Socialförvaltningen

Ekonomisk prognos per februari 2024

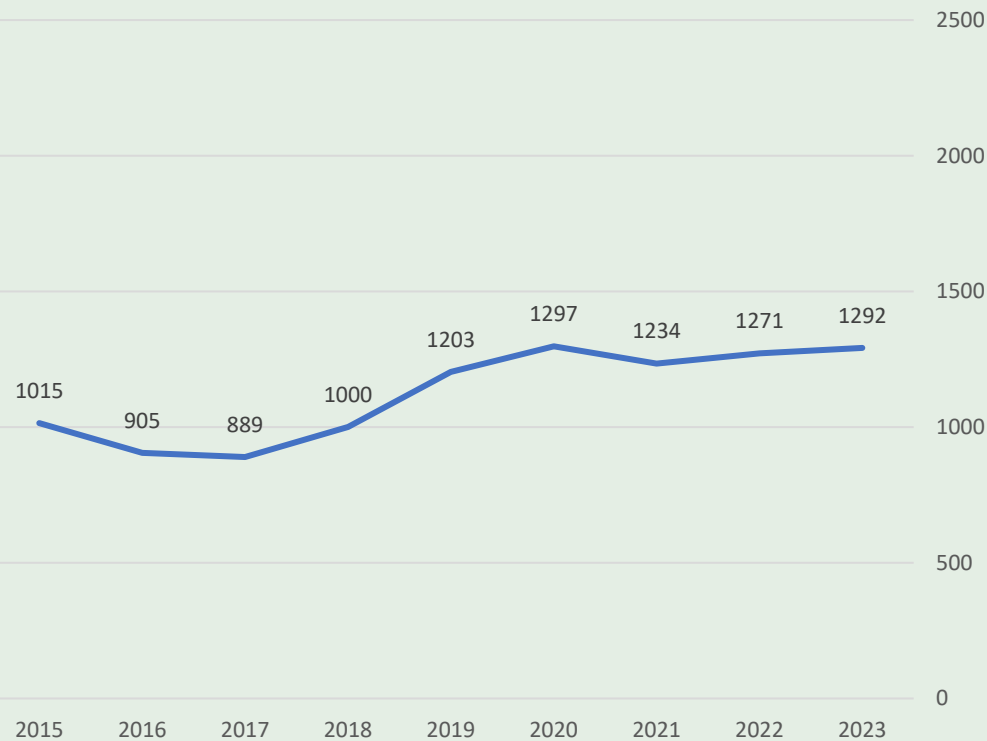
Av: Omid Ismail

Socialförvaltningens prognos per feb 2024

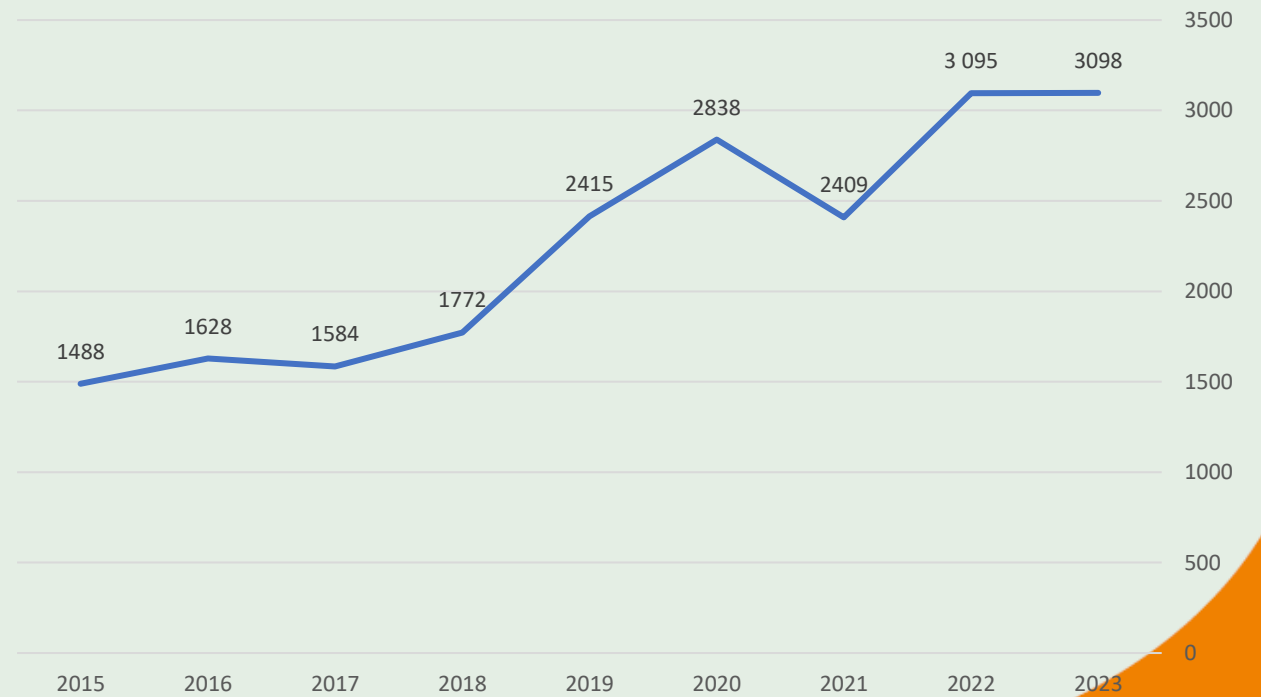
Socialförvaltningen	Budget 2024	Prognostiserad avvikelse mot budget per FEB	Kommentar
Förvaltningschef och stödfunktioner	32 136	2 350	<ul style="list-style-type: none"> - Föreningsbidrag +200 tkr - Ofördelad budget för oförutsedda kostnader - Budget för 3 tjänster inför framtida projekt för punktinsatser i kommunen, +1,4 mnkr - Övriga personal- och driftkostnader +200 tkr
VO Barn och Unga	120 612	- 9 150	<ul style="list-style-type: none"> - Externa HVB-placeringar -3,8 mnkr - Familjehemsplaceringar -8,3 mnkr - Övriga personal- och driftkostnader +3 mnkr
VO Mottagning, stöd och prevention	30 735	850	- Vakanser och sjukskrivningar inom Familjerätten och Förebyggandecentrum
Område Vuxna	31 050	2 850	<ul style="list-style-type: none"> - Placeringar missbruk + 600 tkr - Övriga personal-, driftkostnad och flyktingverksamhet (Ukraina) +2,2 mnkr
Socialnämnd	1 983	100	<ul style="list-style-type: none"> - Lägre personalkostnader än budget - lägra kostnader för arvode och förlorad arbetsinkomst jmf samma period 2023
Total driftbudget	216 516 tkr	- 3 000 tkr	
Investeringsbudget	500 tkr	0	Investering i inventarier och lokaler på Järnvägsgatan, Tingshusgatan och HVB-Novagården.

Anmälningar till Socialförvaltningen 2015-2023

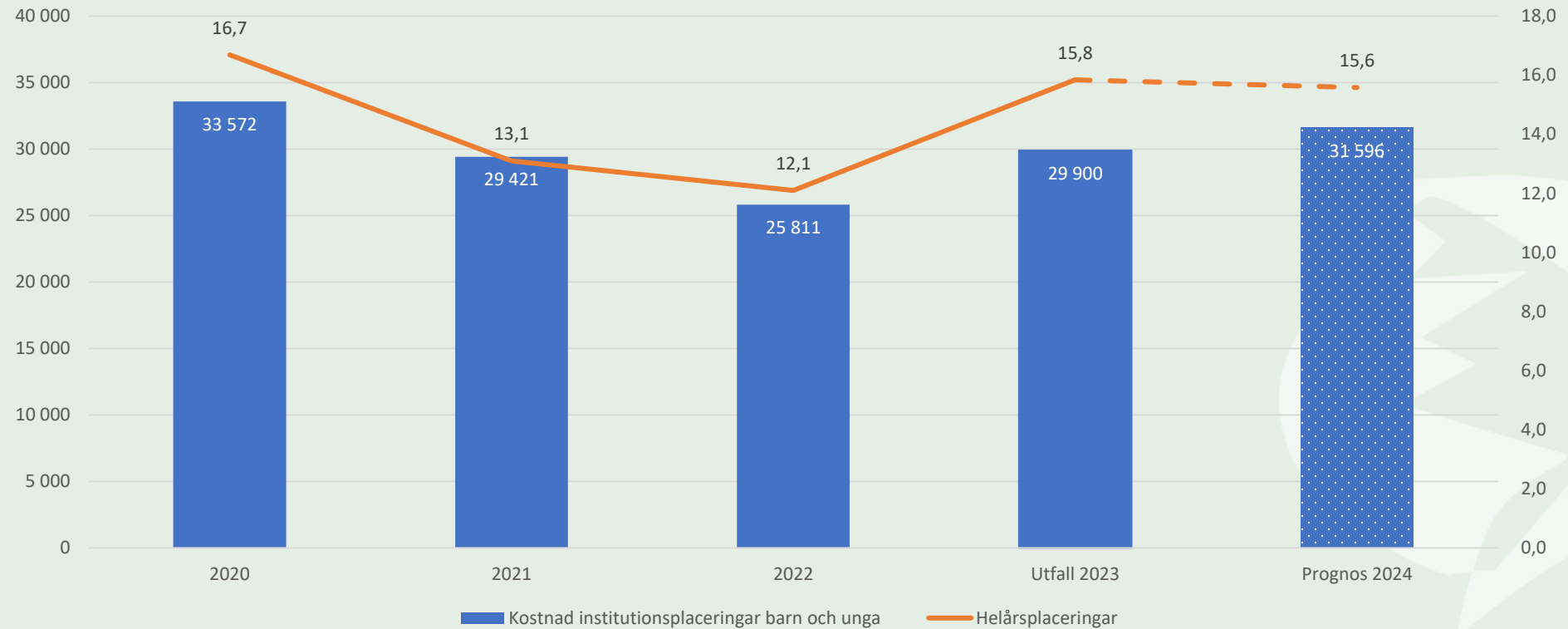
Unika barn totalt som anmälts

Inkomna anmälningar BoU

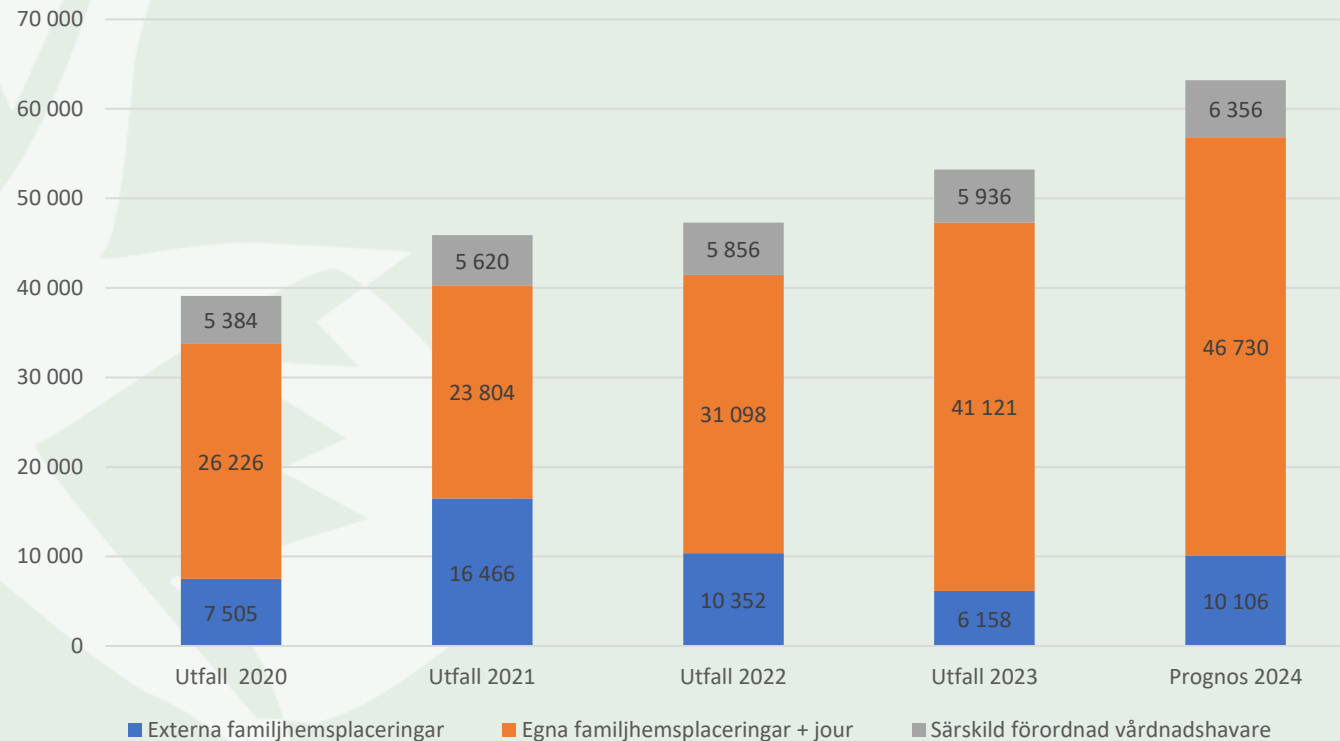
Externa HVB-placeringar exkl ensamkommande

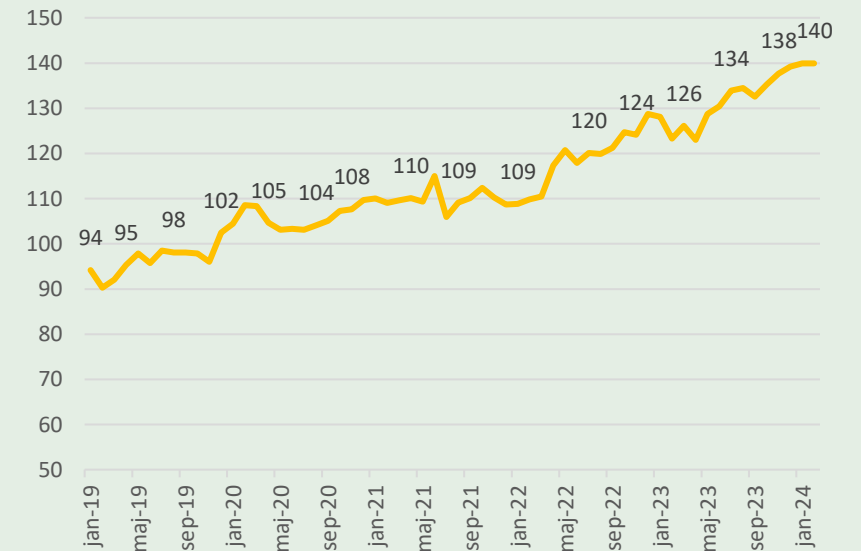
- Ökning i vårddygnskostnad jämfört med 2023, SiS höjer med 15,5%.
- Underskott om cirka -3,8 mnkr

Kostnad för familjehemsplaceringar 2020-2024

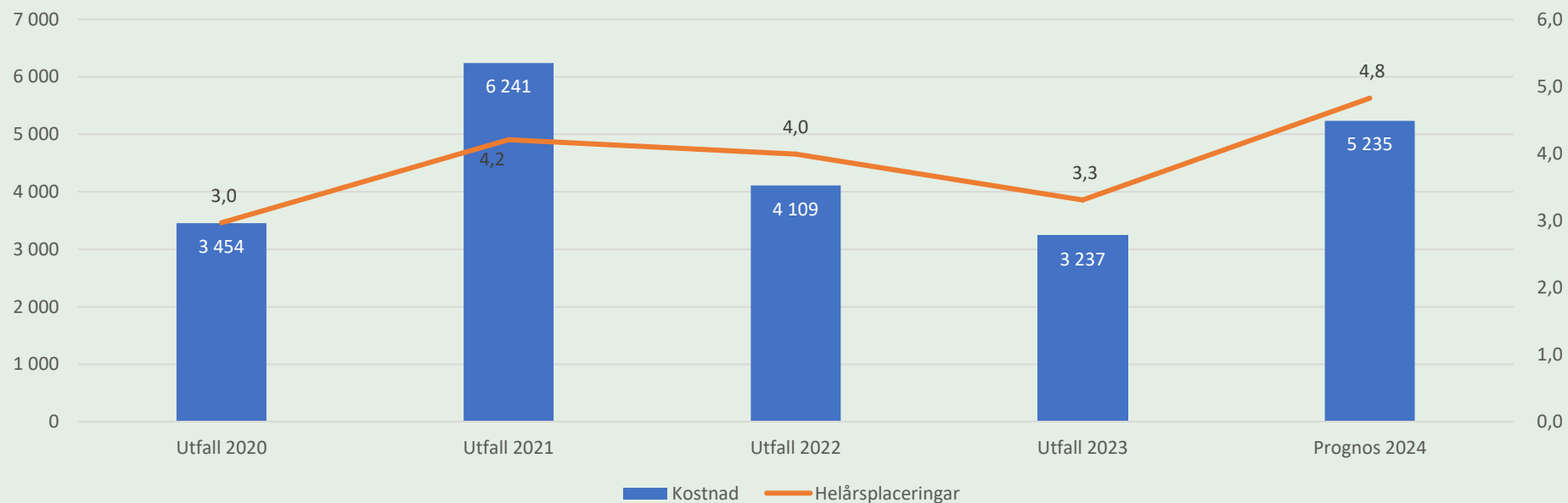
Barn och unga placerade i familjehem (inkl ensamkommande) jan 2019 - feb 2024 (+49%)

- Volymökning jan 2019 - feb 2024 (+49%)
- Arvodeshöjning mellan 2020-2024= cirka 29%
- Omkostnadshöjning mellan 2020-2024= 20,4%
- Underskott om cirka -8,3 mnkr

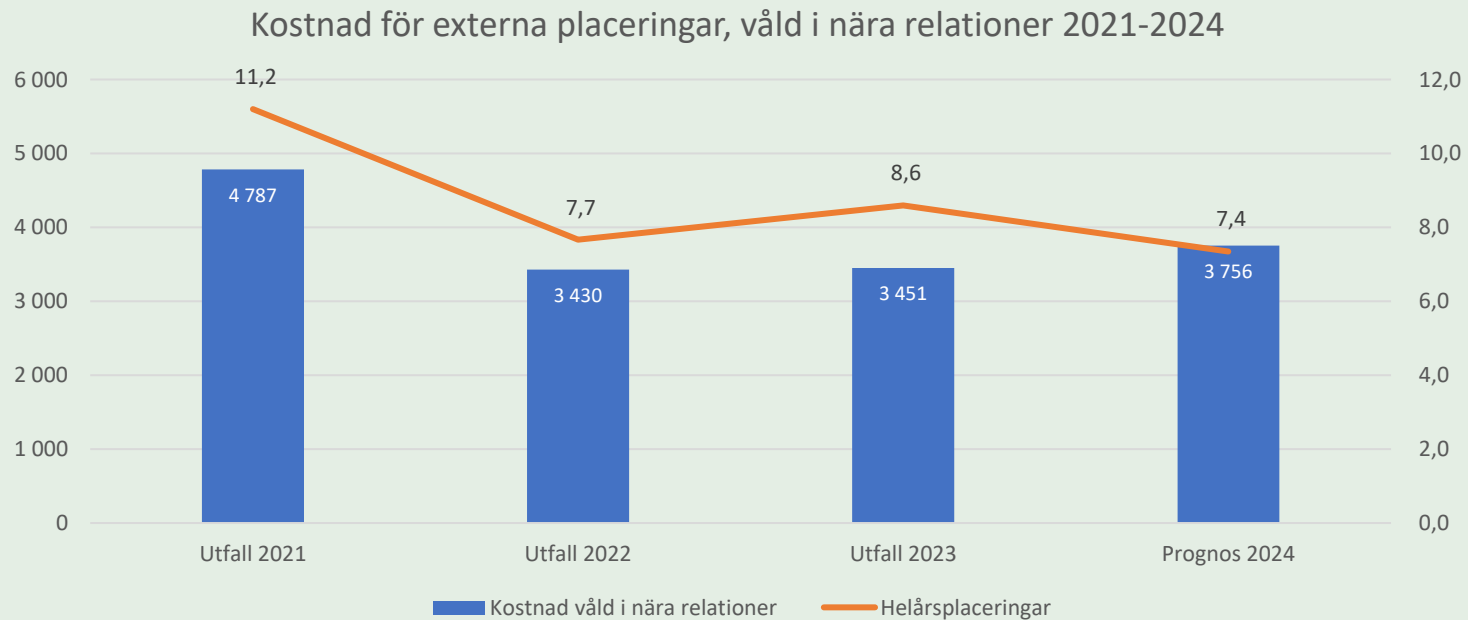
Kostnad externa placeringar missbruk

Kostnad missbruksplaceringar

- Många placeringar i jan-feb

Kostnad för externa placeringar, våld i nära relationer

Omid Ismail
Enhetschef ekonomi
0451-26 88 82
omid.ismail@hasselholm.se
www.hasselholm.se

► Hässelholm nästa.

AVVIKELSEANALYS DRIFT 2024

Socialnämnden

Tkr

Ansvar	Text	Driftredovisning 2024		Prognos Februari	Avvikelse Februari	Kommentarer Förklaring till avvikelserna, februari 2024	Kommentarer Åtgärder vid prognosunderskott
		Budget	Redovisat				
750	Socialchef, stab, ekonomienhet, systemansvarig	32 136	3 055	29 786	2 350	Budgeten för föreningsbidraget visar överskott med 200 tkr då färre föreningar än tidigare sökt bidrag för 2024. Resterande överskott avser ofördelad budget hos förvaltningschef samt budget för tre socialsekreterare för utåtriktade insatser i utvalda områden i kommunen, ett projekt som beräknas vara igång från och med september 2024.	
752	Område Barn och Unga	120 612	21 626	129 762	-9 150	Budgeten för externa HVB-placeringar prognostiseras med underskott på cirka -3,8 mnkr, antalet placeringar i januari och februari ligger på 17 vilket är högre än budgeterade nivån om 14,1 helårsplaceringar, nivån bedöms ligga högre än budget under helåret med anledning av många pågående placeringar. Budgeten för familjehemsplaceringar prognostiseras med underskott om -8,3 mnkr, då verksamheten inte kunnat kompenseras utifrån budgetbehovet för 2024 samt att antalet placerade barn och ungdomar i konsulentstödda familjehem ökat från 2 st i början på hösten 2023 till 10 st i början på år 2024. Budgeten för övriga personal- och driftkostnader visar överskott om cirka 3 mnkr, främst på grund av många vakanser i utredningsteamet inom barn och unga.	Fortsatt fokus på att jobba strategiskt med externa HVB-placeringar och hantera dem med mer kostnadseffektiva hemmaplanslösningar. Familjehemsverksamheten har haft en stor volymökning de senaste åren, utfallet för jan 2019 - feb 2024 visar att volymen ökat med 49% samtidigt som arvodeskostnaderna ökat med över 29% och omkostnaden ökat med över 20%. Den stora volym- och prisökningen kräver stora budgetsatsningar vilket inte har anpassats utifrån behovet då socialförvaltningen inte fått de medel förvaltningen äskat om. Samtidigt som vi arbetar med att driva kostnadseffektiva verksamheter ser vi att vi når nya toppar vad gäller antalet anmälningar av barn och ungdomar samt unika anmälda barn till socialtjänsten. Verksamhetsområdet har fått i uppgift att ta fram en åtgärdsplan som ska presenteras för socialnämnden i april och kommunstyrelsen i maj.
755	Vo Mottag, stöd och prevention	30 735	4 914	29 885	850	Verksamhetsrådets budget prognostiseras med överskott på grund av vakanser och sjukskrivningar inom enheterna Familjerätt och Förebyggandecentrum.	
757	Område Vuxna	31 050	4 588	28 200	2 850	Placeringsbudgeten för missbruksplaceringar prognostiseras med överskott om cirka + 0,6 mnkr, antalet missbruksplaceringar har ökat jämfört med tidigare år men bedömningen är att kostnaderna kommer att vara under budgetnivån för 2024. Budgeten för vård i nära relationer och bosättningen visar överskott om +1,5 mnkr då verksamheten har bedrivit kostnadseffektiva boendelösningar med statsbidrag riktade till kommunen för hantering av boendesituationen för flyktingar från Ukraina. HVB-verksamheten Novagården visar överskott med + 700 tkr på grund av vakanser och sjukskrivningar.	
759	Socialnämnd	1 983	285	1 883	100	Lägre kostnader än budget då nämndsekreteraren jobbar 87% samt att vi har lägre kostnader för sammanträdesarvoden och förlorad arbetsinkomst jämfört med samma period 2023.	
TOTALT		216 516	34 468	219 516	-3 000		

AVVIKELSEANALYS INVESTERING 2024

Socialnämnden

Tkr

Projekt	Text	Ansl.t YP	Investeringsredovisning 2024				Prognos Februari	Avvikelse Februari	Kommentarer Förklaring till avvikelserna, februari 2024	Kommentarer Åtgärder vid prognosunderskott
			Budget	Redovisat Utgifter	Inkomster (-)	Netto				
IP88321	Investeringar SF	2	500	0	0	0	448	52	Investering i inventarier och lokaler på Tingshusgatan, Järnväggsgatan och HVB-Novagården	
IP88329	BYGGNADSIKONTOR TINGSHUSGATAN BELYSNING 2024 - 10 ÅR		0	29	0	29	29	-29	Dimbar belysning i Visheten och besöksrum	
IP88328	BYGGNADSIKONTOR LJUDISOLERING NOVAGÅRDEN KONTOR 2023 - 10 ÅR		0	23	0	23	23	-23	Ljudisolering av kontor på Novagården	
						0		0		
						0		0		
						0		0		
						0		0		
						0		0		
						0		0		
TOTALT			500	52	0	52	500	0		

Socialchefen informerar

Övriga frågor

**Hässleholms
kommun**

*Handläggare
Verksamhetschef Barn och unga Petter Hector
Socialförvaltningen*

petter.hector@hassleholm.se

Svar på remiss av SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård

Förslag till beslut

Socialförvaltningens förslag till socialnämnden:

1. Socialnämnden i Hässleholm har inga invändningar mot beredningens analys och slutsatser utan ställer sig bakom den inriktning som förordas.
2. Att med föreliggande yttrande anse remissen besvarad.

Sammanfattning

Inom Hässleholms kommun har socialnämnden beretts möjlighet att yttra sig över remissen ”För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)”. Utredningen har haft i uppdrag att se över och föreslå åtgärder för att öka kvaliteten i vården när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård och boende (HVB), inklusive särskilda ungdomshem, med stöd av socialtjänstlagen (SoL) och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

Beskrivning av ärendet

Syftet med uppdraget är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid ska garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård.

Utredningen lämnar bland annat förslag på:

- hur kvaliteten i vården av barn och unga som placeras utanför det egna hemmet kan säkerställas,

- hur stödet till barn och unga kan förbättras sedan vård utanför det egna hemmet har upphört,
- analysera familjehemmens förutsättningar att ge god vård och föreslå hur tillgången till fler lämpliga familjehem kan öka,
- analysera och föreslå hur kunskapen om kvaliteten i vården kan öka lokalt och nationellt,
- och föreslå de åtgärder eller författningsändringar som bedöms lämpliga.

Genom föreliggande yttrande ställer sig Socialnämnden bakom slutsatserna i betänkandet För barn och unga i samhällsvård, SOU 2023:66.

Förslagets konsekvenser för verksamhetens brukare

Barnperspektivet

Utredningen syftar till att skapa en trygg och säker vård för barn och unga. I utredningen har placerade barn och unga fått komma till tals och inga synpunkter på hur vården fungerar idag och vad som bör förändras.

Bilagor

Sammanfattning av betänkandet För barn och unga i samhällsvård, SOU 2023:66 med länk till hela utredningen på Socialdepartementets hemsida.

Sändlista:

Socialdepartementet

Verksamhetschef Barn och unga, Socialförvaltningen

Socialförvaltningen

Petter Hector

Verksamhetschef Barn och unga

För barn och unga i samhällsvård

Volym 1

*Betänkande av Utredningen om
barn och unga i samhällets vård*

Stockholm 2023

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2023:66

SOU och Ds finns på regeringen.se under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på regeringen.se/remisser.

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Elanders Sverige AB

Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2023

ISBN 978-91-525-0744-5 (tryck)

ISBN 978-91-525-0745-2 (pdf)

ISSN 0375-250X

Till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall

Regeringen beslutade den 7 oktober 2021 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över och föreslå åtgärder för hur kvaliteten i vården kan öka när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende (HVB), inklusive särskilda ungdomshem, med stöd av socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, och lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU (dir. 2021:84). Till särskild utredare förordnades samma dag tidigare riksdagsledamot och Europaparlamentariker Carina Ohlsson.

Som utredningens huvudsekreterare anställdes den 8 november 2021 Marta Nannskog. Som sekreterare i utredningen anställdes den 28 februari 2022 utredaren Pär Alexandersson och den 1 september 2022 juristen Cecilia Östergren. Den 1 juli 2023 anställdes Selma Sahin som biträdande sekreterare i utredningen.

Som sakkunniga till utredningen förordnades den 7 februari 2022 numera kanslirådet Marit Birk, departementssekreterare Jenni Lundh, kansliråd Marie Törn och departementssekreterare Lilian Ivstam. Som experter till utredningen förordnades den 7 februari 2022 Anna Jung, undervisningsråd för Statens Skolverk, Mikael Mattsson-Flink handläggare för Sveriges Kommuner och Regioner, Anna Svennblad utredare för Socialstyrelsen, Annelie Sjöberg utredare för Barnombudsmannen, Helena Finér tillförordnad verksamhetsdirektör för Statens institutionsstyrelse, Pia Karlsson enhetschef för Inspektionen för vård och omsorg, Knut Sundell sakkunnig på Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, Rikard Tordön forskare först för Stiftelsen Allmänna Barnhuset och sedan för Barnafriad, Peter Andersson, universitetslektor på Stockholms universitet. Den 30 mars 2022 entledigades Lilian Ivstam som sakkunnig. Den 29 april

2022 förordnades Pernilla Leviner professor på Stockholms universitet som expert. Den 6 augusti 2023 entledigades sakkunnig Jenni Lundh och expert Annelie Sjöberg från uppdraget. Den 6 september 2022 entledigades Anna Jung och undervisningsrådet Louise Boudin förordnades i stället. Den 20 januari 2023 förordnades Cecilia Sjölander, generalsekreteraren för Stiftelsen Allmänna Barnhuset som expert till utredningen. Den 8 juni 2023 förordnades Evelina Norvell som sakkunnig från socialdepartementet och Magdalena Wikstrand Danelius som expert från Barnombudsmannen.

Enligt de ursprungliga direktiven skulle uppdraget redovisas senast den 10 april 2023. Vid regeringens sammanträde den 26 januari 2023 beslutades om tilläggsdirektiv (dir. 2023:13) som innebar att utredningstiden förlängdes till den 31 oktober 2023.

Härmed överlämnar utredningen Barn och unga i samhällets vård (S 2021:06) sitt slutbetänkande *För barn och unga i samhällsvård* SOU 2023:66. Utredningens uppdrag är härigenom slutfört.

Stockholm i oktober 2023

Carina Ohlsson

/Marta Nannskog
Pär Alexandersson
Cecilia Östergren

Tack från särskilda utredaren

Jag vill här passa på att tacka alla som har bidragit med sina erfarenheter, sin kunskap och medskick under hela utredningens gång. Ett särskilt tack vill jag rikta till alla de barn och unga, som medverkat.

Jag är stolt över att det är barn och unga med erfarenhet av samhällsvård som till stor del fått sätta problemformuleringarna för utredningen. Jag vill att ni, de barn och unga vi träffat, ska veta att det är era medskick som har styrt frågorna vi har ställt till personal, chefer och beslutsfattare och därmed påverkat de förbättringsåtgärder vi nu föreslår.

Tack för er öppenhet. Tack för att ni sett till att vi hållit fokus på vad som är viktigt på riktigt. Alla barn och unga, ni har gjort den här utredningen och dess kommande förslag så mycket bättre! Jag ser fram emot att förslagen nu förhoppningsvis kan bli verklighet, för det behövs verkligen en förbättring av samhällsvården!

Carina Ohlsson,
Särskild utredare

Innehåll

VOLYM 1

Sammanfattning	25
Sammanfattning för barn och unga i samhällsvård	59
1 Författningsförslag	67
1.1 Förslag till lag (0000:000) om register över familjehem för barn och unga	67
1.2 Förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)	73
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga	75
1.4 Förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584).....	82
1.5 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).....	83
1.6 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	101
1.7 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	103
1.8 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	104
1.9 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)	107
1.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.....	111

1.11	Förslag till förordning (0000:000) om register över familjehem för barn och unga.....	115
1.12	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade	118
1.13	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1134) om belastningsregister	119
1.14	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister	122
1.15	Förslag till förordning om ändring i socialtjänstförordningen (2001:937)	126
1.16	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1132) med instruktion för Statens institutionsstyrelse	135
1.17	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2013:176) med instruktion för Inspektionen för vård och omsorg.	137
1.18	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:155) om statlig styrning med kunskap avseende hälso- och sjukvård och socialtjänst.....	138
1.19	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen	139
1.20	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:212) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.....	140
2	Utredningens uppdrag.....	141
2.1	Vårdkedjan	142
2.1.1	Familjehemsvård	143
2.1.2	Institutionsvård.....	143
2.1.3	Nationell struktur för uppföljning.....	144
2.2	Tillvägagångssätt.....	144
2.2.1	Utgångspunkter för uppdraget	145

2.2.2	Experter och sakkunniga.....	145
2.2.3	Referensgrupp av barnrättsorganisationer	146
2.2.4	Samarbete med Hälsolabb.....	146
2.2.5	Inhämtning och spridning av information.....	148
2.2.6	Avstämning med andra utredningar och uppdrag.....	149
2.3	Avgränsningar i uppdraget	150
3	Bakgrund.....	151
3.1	Vägen till dagens vård	151
3.1.1	Äldre barnavårdsagar.....	152
3.1.2	Nuvarande lagar	159
3.1.3	Vanvård, upprättelse och nya åtgärder	162
3.2	Barns och ungas rättigheter – samhällets ansvar	164
3.2.1	Mänskliga rättigheter.....	164
3.2.2	Rättigheter och skyldigheter i samhällets vård	175
3.3	Barn och unga om samhällets vård.....	186
3.3.1	Undersökningar om vad som är viktigt i vården	186
3.3.2	Erfarenheter och synpunkter från barn och unga som utredningen mött.....	189
3.3.3	Risker för utsatthet efter vården	202
3.4	Vårdens omfattning	203
3.4.1	Utvecklingen sedan SoL och LVU först infördes	203
3.4.2	Statistik över insatser 2022	205
3.4.3	Förändringar under de senaste åren	210
3.4.4	Skillnader i landet	212
3.4.5	Vårdtider	214
3.4.6	Kostnader för vården.....	219
3.5	Omvärldsfaktorer och omvärldsförhållanden.....	222
3.5.1	Samhällsförändringar och samhällets vård	222
3.5.2	Social hållbarhet och hållbar socialtjänst.....	222
3.5.3	Kompetensförsörjning som grundläggande utmaning	224

3.5.4	Vårdideologi	226
3.5.5	Samhällets vård för barn och unga i ett internationellt sammanhang	227
4	Nationell styrning och uppföljning	229
4.1	Uppdraget	229
4.2	Statens ansvarsområden och insatser	230
4.2.1	Kunskapsstyrning	230
4.2.2	Utförande av vård	237
4.2.3	Tillsyn	238
4.2.4	Mänskliga rättigheter	241
4.2.5	Andra granskningar och uppföljningar	243
4.3	Tillgång till uppgifter för uppföljning och analys	246
4.3.1	Individbaserad statistik i nationella register	246
4.3.2	Uppgifter från enkätundersökningar bland placerade barn och unga	249
4.3.3	Uppgifter om socialtjänstens myndighetsutövning	252
4.3.4	Uppgifter om utförare och utförande av vård	253
4.3.5	Personal	256
4.3.6	Kostnader	256
4.4	Överväganden och förslag	257
4.4.1	Samhällsvård för barn och unga	257
4.4.2	Statens ansvar för god kvalitet i samhällsvård för barn och unga	263
4.4.3	Nationell samordning av statens stöd	266
4.4.4	Uppdrag till Socialstyrelsen om nationell samordning och utökat nationellt arbete	272
4.4.5	Nationell struktur för uppföljning och analys	277
4.4.6	Lokal kvalitetsuppföljning	296
4.4.7	Stabila strukturer för regional samverkan om kunskapsbaserat arbete och nationell samverkan om kompetensfrågor	299
4.4.8	Forskning	301
4.4.9	Nordiskt samarbete om god kvalitet i den sociala dygnsvården	303

5	Socialnämndens ansvar för en stärkt vårdkedja	305
5.1	Utredningens uppdrag.....	305
5.2	Instabilitet i vården	306
5.2.1	Kartläggning av instabiliteten	306
5.2.2	Konsekvenser av instabilitet	307
5.2.3	Barns och ungas röster om instabilitet och oförutsägbarhet.....	311
5.2.4	Rättsliga utgångspunkter vid placering och omplacering.....	313
5.2.5	Rättsliga förutsättningar för att ge stöd till barn och unga	321
5.3	Bestämmanderätt över vissa personliga förhållanden för barn och unga i samhällsvård.....	322
5.3.1	Rättsliga förutsättningar för bestämmanderätten	322
5.4	Att följa, överväga och pröva vården	330
5.4.1	Barn och ungas önskemål och behov	330
5.4.2	Granskning av barns delaktighet vid omplacering eller hemflytt	331
5.4.3	Rättsliga förutsättningar för att följa vården	333
5.5	Utredningens överväganden och förslag	339
5.5.1	En tydligare och mer sammanhängande reglering av socialnämndens ansvar	339
5.5.2	Stärkt och förtydligt ansvar för socialnämndens att ge barn och unga i samhällsvård god vård	340
5.5.3	Starkare rätt för barn och unga att komma till tals och framföra klagomål	354
5.5.4	Socialnämnden ska besluta om var barnet eller den unge ska vistas under vårdtiden	361
5.5.5	Ny reglering av LVU i det egna hemmet	368
5.5.6	Socialnämndens ansvar för att noga följa vården tydliggörs	377

5.5.7	Socialnämnden ska följa upp om hälsoundersökning och bedömning av extra anpassningar eller särskilt stöd i skolan har genomförts	386
5.5.8	Tydligare stöd till vårdnadshavare och föräldrar	388
5.5.9	Justering av övervägande och prövning av vården	391
5.5.10	Socialnämnden ska anmäla till IVO om de misstänker att ett tillstånd kan behöva återkallas ...	395
5.5.11	Förslag angående bestämmanderätt	397
6	Stärkt kvalitet i familjehemsvård	407
6.1	Utredningens uppdrag	407
6.1.1	Direktiven	407
6.1.2	Avgränsning mot LSS	407
6.2	Bakgrund	408
6.2.1	Familjehem som placeringsform	408
6.2.2	Gränsdragning mellan familjehem och HVB	410
6.2.3	Omfattning av familjehemsvården	412
6.3	Rättsliga förutsättningar	413
6.3.1	Om familjehem och jourhem	413
6.3.2	Om så kallad behandlingsfamilj	414
6.3.3	Konsulentstödda familjehem	418
6.3.4	Utredning av familjehem	419
6.3.5	Utbildning till familjehem	422
6.3.6	Antal barn i ett familjehem	423
6.3.7	Beslut om att inte få ta emot barn i sitt hem	424
6.3.8	Vissa sekretessfrågor	425
6.3.9	Stöd till familjehem, vårdnadshavare och barn/unga	427
6.3.10	Uppföljning och tillsyn av familjehem	428
6.4	Internationell utblick på utvecklingen av familjehemsvården	428
6.4.1	Familjehemsvården i EU	428
6.4.2	Danmarks satsning på familjehemsvården	430
6.4.3	Norges satsning på familjehemsvården	431

6.5	Problemanalys	432
6.5.1	Olika barn med olika behov.....	432
6.5.2	Svårt att rekrytera lämpliga hem.....	433
6.5.3	För lågt användande av nätverkshem	438
6.5.4	Bristfälliga förutsättningar för familjehemmen ...	443
6.5.5	Otydligheter kring utredning av familjehem.....	447
6.5.6	Den privata familjehemsmarknaden.....	452
6.5.7	För lite kunskap och kontroll av familjehemmen...	457
6.6	Utredningens förslag och överväganden	458
6.6.1	Förslag angående rekryteringen av familjehem ...	458
6.6.2	En justerad definition av familjehem.....	460
6.6.3	Införande av familjehemskategorier.....	462
6.6.4	Behandlingsfamiljer och TFCO	467
6.6.5	En särskild reglering av jourhem tas bort	469
6.6.6	Vård i jourhem i högst sex månader	469
6.6.7	Högst tre barn eller unga i samma familjehem ...	470
6.6.8	Socialnämndens rapportering till IVO justeras ...	472
6.6.9	Krav på tillstånd för familjehem införs	474
6.6.10	Enskilt hem som saknar tillstånd får vid särskilda skäl ta emot barn eller unga.....	479
6.6.11	Tillstånd till familjehem ska ges av socialnämnden	482
6.6.12	Beslut om tillstånd får inte delegeras till tjänsteperson	488
6.6.13	Krav på grundutbildning för att bli familjehem...	488
6.6.14	Utredning av tillstånd ska inledas skyndsamt och max ta sex månader.....	490
6.6.15	Beslut om tillstånd som familjehem får överklagas enligt SoL	492
6.6.16	Tillståndet förfaller när familjehemmet inte haft uppdrag på tre år	493
6.6.17	IVO ska återkalla tillstånd för familjehem.....	495
6.6.18	Beslut om återkallelse av tillstånd får överklagas.....	498
6.6.19	Familjehem är skyldiga att underrätta socialnämnden om deras förutsättningar ändras...	500
6.6.20	IVO ska underrätta socialnämnden om utredning eller beslut av återkallelse.....	501

6.6.21	Uppdrag till Socialstyrelsen att ge stöd till kommunerna kring familjehemsvården.....	503
6.6.22	Uppdrag till IVO om tillsyn av familjehemsvården.....	505
6.6.23	Förslag för att öka användandet av nätverkshem.....	505
6.6.24	Ökat stöd till familjehem.....	511
6.6.25	Reglering av kompetensen vid utredning av tillstånd, utbildning, handledning och stöd till familjehem.....	515
6.6.26	Skyldighet att lämna registerutdrag för familjehem som tar emot unga mellan 18 och 21 år.....	518
6.6.27	Tydligare ansvarsfördelning mellan socialnämnden och privata verksamheter med konsulentstöd genom reglering av ersättningen...	521
6.6.28	Ersättning till familjehem	523
7	Register över familjehem för barn och unga	533
7.1	Utredningens uppdrag	533
7.2	Tillgången till uppgifter om familjehem	534
7.3	Socialnämndens behov av information.....	540
7.4	Nuvarande reglering	544
7.4.1	EU:s dataskyddsförordning	544
7.4.2	Dataskyddslagen	548
7.4.3	Registerförfattningar på socialtjänstens område	550
7.4.4	Nationell officiell statistik för socialtjänsten	554
7.4.5	Behandling av personuppgifter hos IVO.....	557
7.4.6	Sekretess och tystnadsplikt	564
7.4.7	Normgivning och skydd enligt grundlag.....	565
7.5	Danmarks Tilbudsportal och tillståndsgivning.....	566
7.6	Utredningens överväganden och förslag.....	571
7.6.1	Att inrätta ett nationellt familjehemsregister för barn och unga	571
7.6.2	Överväganden kring integritet och risker	577

7.6.3	En ny lag om nationellt familjehemsregister	610
7.6.4	Lagens syfte	615
7.6.5	IVO ansvarig myndighet för registret.....	616
7.6.6	Behandling av personuppgifter	621
7.6.7	Förhållandet till annan lagstiftning	623
7.6.8	Ändamålen med behandlingen av personuppgifter.....	625
7.6.9	Den enskildes inställning till personuppgiftsbehandlingen.....	636
7.6.10	Registrets innehåll	642
7.6.11	Uppgiftslämnande till registret.....	645
7.6.12	Behörighetstilldelning	646
7.6.13	Begränsning av tillgång till uppgifter i registret....	653
7.6.14	Information till registrerade	655
7.6.15	Kontroll av elektronisk åtkomst.....	657
7.6.16	Rätt till rättelse	658
7.6.17	Radering och begränsning.....	659
7.6.18	Bevarande och gallring	661
7.6.19	Sekretessfrågor.....	663

VOLYM 2

8	Stärkt kvalitet i HVB och stödboende	675
8.1	Inledning.....	675
8.1.1	Uppdraget	675
8.1.2	Begrepp och termer	676
8.2	Bakgrund	676
8.2.1	Vägen till dagens HVB.....	676
8.2.2	Stödboende som placeringsform	689
8.3	Dagsläge.....	695
8.3.1	Institutionsvårdens utveckling över tid	695
8.3.2	Dagsläge – kommunala och privata HVB	700
8.3.3	SiS särskilda ungdomshem	711
8.3.4	Stödboende	715
8.3.5	Personal och kostnader	721

8.4	Övergripande problembeskrivning	723
8.4.1	HVB.....	723
8.4.2	Stödboende.....	742
8.5	Vårdens syften och inriktning – överväganden och förslag.....	750
8.5.1	Nationellt utvecklings- och förbättringsarbete...	750
8.5.2	Förutsättning för placering i HVB	756
8.6	Statens styrning och stöd – överväganden och förslag.....	764
8.6.1	Områden för ökat statligt ansvar	764
8.6.2	Utredning av ökat statligt ansvar för tillgången till lämplig institutionsvård	768
8.6.3	Stöd för lämplighetsbedömning vid inskrivning i HVB.....	770
8.6.4	Stöd för systematiskt kvalitetsarbete och grundläggande förutsättningar för god kvalitet ..	775
8.7	Ledning och kompetens i HVB och stödboende – överväganden och förslag.....	779
8.7.1	Föreståndarens ansvar och kompetens	781
8.7.2	Den övriga personalens kompetens	788
8.7.3	Övergångsbestämmelser.....	797
8.7.4	Yrkesresan som plattform för introduktion och kompetensutveckling i HVB och stödboende	798
8.8	Differentiering av HVB – överväganden och förslag	799
8.8.1	Behov av differentiering.....	799
8.8.2	Former för det fortsatta arbetet med specialisering, dimensionering och tillgång till hälso- och sjukvård.....	803
8.8.3	Utredning av befogenheter vid HVB och SiS särskilda befogenheter.....	814
8.9	Vård i särskilda ungdomshem – överväganden och förslag....	817
8.9.1	SiS roll i vårdkedjan.....	818
8.9.2	Vård med särskilt noggrann tillsyn	825
8.9.3	Trygg och säker vård.....	830

9	Tillgång till jämlik hälso- och sjukvård och tandvård....	837
9.1	Inledning.....	837
9.1.1	Uppdraget	837
9.1.2	Rätten till hälsa	837
9.1.3	Förhållande till bedömningar och förslag i andra kapitel.....	838
9.2	Ett delat ansvar med stora samverkansbehov.....	839
9.2.1	Socialnämndens ansvar.....	839
9.2.2	Regionens ansvar för hälso- och sjukvård.....	839
9.2.3	Regionens ansvar för tandvård.....	841
9.2.4	Utgångspunkter för socialnämndens och regionens ansvar vid egenvård	841
9.2.5	SiS ansvar.....	842
9.2.6	Samverkan	842
9.2.7	Hälsoundersökningar	843
9.2.8	Läkarundersökning inför vård enligt LVU	844
9.3	Dagsläge.....	844
9.3.1	Hälsa och hälso- och sjukvårdsbehov hos placerade barn och unga	844
9.3.2	Samsjuklighet.....	845
9.3.3	Hälsa och sjukvård som en del av helhetssynen.....	846
9.3.4	Placerade barn och unga om sin hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård.....	847
9.3.5	Aktuella aktiviteter och förslag	848
9.3.6	Exempel på svenska studier av hälsoläget	850
9.3.7	Tillgång till hälso- och sjukvård.....	856
9.4	Inledande överväganden och förslag om jämlik hälso- och sjukvård och tandvård.....	862
9.4.1	Huvudlinjer i arbetet för tillgång till jämlik hälso- och sjukvård och tandvård.	862
9.4.2	God och nära hälso- och sjukvård för placerade barn och unga	867
9.5	Överväganden och förslag om regionens ansvar att erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård.....	868
9.5.1	Hälso- och sjukvård utanför hemregionen	869

9.5.2	Tandvård utanför hemregionen.....	875
9.5.3	Överenskommelser mellan kommuner och regioner ska även regleras i tandvårdslagen	876
9.5.4	Samsjuklighetsutredningens förslag om regionens ansvar för hälso- och sjukvård i HVB.....	877
9.6	Överväganden och förslag om undersökningar av hälsan..	879
9.6.1	Tydligare ordning för olika typer av undersökningar av hälsa.....	880
9.6.2	Ändringar av lagen om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet	883
9.6.3	Långsiktig nationell implementering och uppföljning av reglerna om hälsoundersökning ..	886
9.7	Överväganden och förslag om hälso- och sjukvård för barn och i särskilda ungdomshem	887
9.7.1	Ramar och risker i dag	887
9.7.2	Hälso- och sjukvård på olika nivåer för barn och unga i särskilda ungdomshem.....	891
9.7.3	Hälso- och sjukvård efter behov i de former som regionen erbjuder (ordinarie samverkan)	896
9.7.4	Integrerad vård genom tvärprofessionella team på plats i de särskilda ungdomshemmen.....	900
9.7.5	Hälso- och sjukvård på basnivå på plats i de särskilda ungdomshemmen.....	903
9.7.6	Överenskommelser mellan SiS och regionerna...	918
9.7.7	SiS ges möjlighet att ta initiativ till SIP på samma sätt som kommun och region	921
9.8	Överväganden och förslag om särskilda utvecklingsområden	923
9.8.1	En organisatorisk modell för information, bedömningar och samverkan om placerade barns och ungas hälsa.....	924
9.8.2	Barn- och ungdomspsykiatrins arbete med barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet....	925

9.8.3	Stöd för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) för barn och unga i samhällets vård.....	926
9.8.4	En förstudie av digitala verktyg som medel för tillgång till jämlik hälso- och sjukvård för barn och unga i samhällets vård	927
9.8.5	Språkstörning bland barn och unga i samhällsvård.....	928
10	En väl fungerande skolgång	929
10.1	Utredningens uppdrag.....	929
10.2	Rättsliga förutsättningar.....	929
10.2.1	Barns rätt till utbildning.....	929
10.2.2	Socialnämndens ansvar.....	930
10.2.3	Skolans ansvar.....	931
10.3	Lägesbeskrivning.....	936
10.3.1	Barn och unga i samhällsvårds skolresultat.....	936
10.3.2	Samband mellan antal placeringar och utbildningsresultat.....	939
10.3.3	Barns och ungas åsikter om sin utbildning	941
10.3.4	Utbildning som skyddsfaktor.....	942
10.3.5	Orsaker till barn och unga i samhällsvårds låga skolresultat	943
10.3.6	Granskning av utbildning i HVB.....	944
10.3.7	Granskning av utbildning i SiS	945
10.3.8	Mobbning och annan kränkande behandling.....	946
10.4	Interventioner och andra insatser för att förbättra skolresultaten	947
10.4.1	Exempel på insatser	948
10.5	Utredningens förslag och överväganden	952
10.5.1	Socialnämnden ska underrätta ansvarig nämnd om behov av skolplats	953
10.5.2	Obligatorisk kunskapsbedömning av barn och unga i samhällsvård	954
10.5.3	Skyldighet för socialnämnden att underrätta rektor om behov av bedömning.....	958

10.5.4	Hälsobesök för barn och unga i samhällsvård.....	959
10.5.5	Möjlighet till kompletterande utbildning	961
10.5.6	Regeringsuppdrag för utvecklings- och implementeringsinsatser av SAMS.....	962
10.5.7	Överenskommelse med SKR för att testa och sprida arbetssätt för att förbättra barn och unga i samhällsvårds skolresultat.....	963
10.5.8	Utredningens övriga förslag som påverkar barn och unga i samhällsvårds utbildning	964
11	Fortsatt samhällsvård efter 18 års ålder och stöd efter samhällsvård	967
11.1	Utredningens uppdrag	967
11.1.1	Skyldighet att erbjuda fortsatt placering till unga som fyllt 18 men inte 21 år.....	967
11.1.2	Förstärkning av stöd till barn, unga och vårdnadshavare efter att placering har upphört...	968
11.2	Lägesbeskrivning	968
11.2.1	Avslut av vård vid 18-årsdagen.....	970
11.2.2	Vart flyttar barn och unga när vården upphör? ...	972
11.2.3	Kommunernas arbete med stöd efter att vården upphört i dag	973
11.3	Rättsliga förutsättningar vid avslut av vård och efter vården upphört.....	976
11.3.1	Avslut av samhällsvård.....	976
11.3.2	Obligatorisk uppföljning när tvångsvård upphör.....	977
11.3.3	Socialnämndens ansvar efter att vården upphört	977
11.3.4	Om underhållsskyldighet och ekonomiskt bistånd med mera	978
11.4	Barns röster om sina behov.....	980
11.5	Kunskap om eftervård.....	982
11.5.1	SOS Barnbyars arbete med eftervård	982
11.5.2	Eftervården internationellt	983

11.6	Utredningens överväganden och förslag	986
11.6.1	Socialnämnden ska pröva behovet av fortsatt vård inför att barnet fyller 18 år.....	986
11.6.2	Stöd efter vården ska ingå i en skälig levnadsnivå för unga upp till 25 år	991
11.6.3	Socialnämnden ska underrätta barn och unga om dess rättigheter till stöd	994
11.6.4	Stöd till vårdnadshavare när barnet flyttar hem...	995
12	Konsekvensanalys.....	1001
12.1	Konsekvenser för barn och unga	1001
12.2	Ekonomiska konsekvenser	1004
12.2.1	Samhällsekonomiska konsekvenser.....	1004
12.2.2	Ekonomiska konsekvenser för staten	1012
12.2.3	Ekonomiska konsekvenser för kommunerna	1017
12.2.4	Ekonomiska konsekvenser för regionerna.....	1023
12.2.5	Ekonomiska konsekvenser för företag och andra enskilda.....	1024
12.2.6	Sammanställning av kostnader.....	1025
12.2.7	Finansiering.....	1026
12.3	EU-rättsliga konsekvenser	1027
12.4	Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen	1031
12.4.1	Förslag som rör socialnämnder	1031
12.4.2	Förslag som rör hälso- och sjukvård	1033
12.4.3	Förslag som rör skola.....	1035
12.5	Konsekvenser för brottslighet och det brottsförebyggande arbetet.....	1035
12.6	Konsekvenser för sysselsättning och offentlig service	1036
12.7	Konsekvenser för företagande	1037
12.8	Jämställdhet mellan kvinnor och män	1038
12.9	Möjligheter att nå de integrationspolitiska målen	1040

13	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	1041
13.1	Tillsyn.....	1041
13.2	Ikraftträdande för huvuddelen av de kvalitetshöjande förslagen inom socialtjänsten.....	1042
13.3	Förslag med anledning av tillståndsprocess för familjehem.....	1042
13.4	Förslag med anledning av register över familjehem	1044
13.5	Förslag med anledning av kunskapsbedömning i skolan ..	1044
13.6	Förslag som rör kompetenshöjande åtgärder	1045
13.7	Förslag som avser säkerställande av placerade barn och ungas tillgång till jämlik hälso- och sjukvård.....	1046
14	Författningskommentar	1047
14.1	Förslaget till lag (0000:000) om register över familjehem för barn och unga.....	1047
14.2	Förslaget till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)	1061
14.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.....	1062
14.4	Förslaget till lag om ändring i föräldradighetslagen (1995:584)	1069
14.5	Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)	1070
14.6	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	1099
14.7	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	1102
14.8	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)	1103
14.9	Förslaget till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)	1105

14.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.....	1108
--	------

Särskilt yttrande	1113
--------------------------------	-------------

Referenser	1125
-------------------------	-------------

Bilagor

Bilaga 1	Kommittédirektiv 2021:84	1155
Bilaga 2	Kommittédirektiv 2023:13	1179
Bilaga 3	Barn och unga i samhällets vård (dir. 2021:84) arbete med användardriven policyutveckling.....	1181
Bilaga 4	Livsvillkor, levnadsvanor och hälsa bland barn som bor i familjehem – Resultat från Skolbarns hälsovanor 2021/2022.....	1215
Bilaga 5	Placeringsformer med mera i Danmark, Finland och Norge	1229

Sammanfattning

Utredningens uppdrag och arbete

Uppdraget

Den 7 oktober 2021 gav regeringen i uppdrag åt en särskild utredare att se över och föreslå åtgärder för hur kvaliteten i vården kan öka när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende (HVB), inklusive särskilda ungdomshem, med stöd av socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, och lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU.

Syftet med uppdraget är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid ska garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Utredaren ska därför bland annat lämna förslag på hur kvaliteten i vården av barn och unga som placeras utanför det egna hemmet kan säkerställas, hur stödet till barn och unga kan förbättras sedan vård utanför det egna hemmet har upphört, analysera familjehemmens förutsättningar att ge god vård och föreslå hur tillgången till fler lämpliga familjehem kan öka, analysera och föreslå hur kunskapen om kvaliteten i vården kan öka lokalt och nationellt, och föreslå de åtgärder eller författningsändringar som bedöms lämpliga. I uppdraget ingår att se över vårdkedjan som helhet samt specifika delar kring familjehemsvården, institutionsvården, eftervården, samt barns delaktighet och uppföljningen av vården.

I direktiven anges vissa avgränsningar. Det gäller bland annat förutsättningarna för vård enligt 2 och 3 §§ LVU, tillståndsprövningen hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO), de särskilda befogenheter som Statens institutionsstyrelsen (SiS) har vid vård i särskilda ungdomshem enligt 15–20 c §§ LVU) och förutsättningarna för den individbaserade socialtjänststatistiken.

Den 26 januari beslutade regeringen om tilläggsdirektiv som innebär att utredningens arbete ska avslutas senast den 31 oktober 2023.

Utredningens utgångspunkter

Utredningen har utgått från några centrala perspektiv på samhällets vård för barn och unga. Det gäller

- Barnrättsperspektivet som innebär att barn är rättighetsbärare och att deras rättigheter och behov ska tillgodoses i enlighet med vad som anges i barnkonventionen och andra lagar och regler som gäller i Sverige. Utredningen har arbetat med utgångspunkt i att dessa förhållanden till stora delar också är aktuella för unga som fyllt 18 men inte 21 år och som är placerade med stöd av SoL eller LVU.
- Vårdkedjeperspektivet som handlar om syften, sammanhang och delaktighet för barn och unga över tid. Vårdkedjan omfattar socialnämndens utredning, valet av insats, nämndens bedömning av om förutsättningarna i det tilltänkta hemmet eller boendet svarar mot barnets eller den unges behov, vården under placeringstiden, uppföljning under och efter placeringstiden samt insatser efter avslutad placering.
- Verksamhetsperspektivet som avser förutsättningarna för att varje enskild länk i vårdkedjan är ska ge tillräckligt god kvalitet i vården.
- Helhetsperspektivet på barnet eller den unges rättigheter och behov som innebär att vårdkedjan flätas samman med andra insatser för hälsa, utbildning och övergång till vuxenlivet samt med stöd till vårdnadshavare.

Utifrån dessa perspektiv lämnar utredningen förslag på en nödvändig reformering av samhällets vård för barn och unga. Syftet är en hållbar samhällsvård som både kan möta dagens behov och bidra till att förebygga fortsatta vård- och stödbehov

Expertstöd och dialog

Till utredningen har en brett sammansatt grupp med sakkunniga och experter varit knuten. Gruppen har utsetts av Regeringskansliet och omfattar företrädare för departement och myndigheter, forskare och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Utredningen har också haft en referensgrupp som bestått av flera representanter för barnrätts-

organisationer som har daglig kontakt med barn och unga som befinner sig i samhällsvård eller har nylig erfarenhet av det. Utöver det har utredningen strävat efter öppenhet under arbetet och haft dialog med ett stort antal företrädare för huvudmän, myndigheter och organisationer samt med forskare och andra berörda.

Nordiskt perspektiv

Under sitt arbete har utredningen tagit del av material från övriga Norden och i flera fall sett betydande likheter i förutsättningar och utmaningar mellan länderna. Utredningen har också besökt myndigheter inom det norska barnevernet och haft kontakt med möte med den danska Socialstyrelsen. För utredningen är det tydligt att kontakter inom Norden ger värdefulla möjligheter till jämförelser av samhällsvården i de olika länderna. I betänkandet föreslår utredningen att regeringen bör initiera fortsatta sådana kontakter.

Barn och unga om samhällets vård

Utredningen har strävat efter att ta fram förslag som utgår från vad barn och unga med erfarenheter av samhällsvård själva uttrycker. För att få underlag till det har utredningen tagit fram en beskrivning av vad som behöver bli bättre i dagens samhällsvård med fokus på vårdkedjan och barns och ungas delaktighet. Arbetet med beskrivningen har bestått av följande delar:

- erfarenhetsdialoger genom djupintervjuer och workshops med barn och unga med egna erfarenheter av att vara i samhällets vård,
- förankring av utredningens analys av barnens upplevelser med referensgruppen med barnrättsorganisationer,
- workshops med bland annat medarbetare och ledningsfunktioner från socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård, polis, SiS och privata HVB kring vilka förändringar som krävs utifrån det som kommit fram i djupintervjuer och workshops.

Barn och unga som blir placerade har ofta haft en uppväxt präglad av utsatthet. Varje individs upplevelse är unik men det som barn och unga har berättat för utredningen handlar ändå om många gemensamma

erfarenheter av samhällsvården. I beskrivningen har dessa erfarenheter samlats i tre områden:

- *Goda och nära relationer*: Både under och efter placeringen behöver barn och unga kunna utveckla och behålla goda och nära relationer med föräldrar, syskon, omsorgspersoner, vänner och andra viktiga personer samt kunna delta i fritidsaktiviteter.
- *Meningsfull vård*: En meningsfull vård behöver vara begriplig, tillräcklig och inte göra skada. Den behöver också omfatta stöd för skolarbetet och hälsan.
- *Trygghet och sammanhang*: Barn i samhällsvård behöver trygghet och sammanhang för att inte uppleva oförutsägbarhet, ensamhet, bristande rättssäkerhet, rotlöshet och uppbrott.

Beskrivningen av dessa tre områden landade väl hos de professionella som utredningen träffade. De kände igen områdena och bekräftade om egna upplevelser av brister i de tre områdena.

Utredningen utgår i sina bedömningar och förslag från de tre områdena, men har valt att inte formulera nya målbestämmelser som direkt gäller dem. Det finns redan ett stort antal syften, mål och principer för samhällets vård av barn och unga som på olika sätt gäller det som barn, unga och professionella framfört till utredningen. Enligt utredningens uppfattning är det viktigast att få dessa syften, mål och principer att tillämpas som avsett.

Nationell styrning och uppföljning

Samhällsvård som ny benämning

Olika sätt att beskriva det område som utredningen har i uppdrag att arbeta med förekommer i lagar och andra regler. Det leder till splittning och oklarhet på flera punkter. Utredningen anser att en mer enhetlig benämning behövs. En sådan benämning bör täcka hela den vård det handlar om och som säger något väsentligt om vården, som är enkel att använda skriftligt och muntligt och som snabbt kan bli accepterad och etablerad. Utredningen anser att benämningen ”samhällsvård” motsvarar dessa krav. Den har tidigare använts med en liknande innebörd i lagstiftningen och är fortfarande en vanlig och väl-

bekant benämning som tydligt anger samhällets särskilda förpliktelser för vården oavsett orsakerna till den och formerna för utförandet av den.

Utredningen föreslår därför att termen samhällsvård införs i SoL som benämning för vård av barn och unga i

- familjehem,
- stödboende,
- hem för vård eller boende,
- vård i enskilt hem enligt 6 kap. 6 § fjärde stycket SoL, och
- vård i det egna hemmet med stöd av LVU.

Begreppet samhällsvård utgår från det särskilda samhällsansvar som följer av ett beslut om heldygnsvård. Det går därför en tydlig gräns mellan samhällsvård och öppna insatser i barnets eller den unges eget hem utan ett sådant beslut.

Statens styrning och stöd

Vården för placerade barn och unga omfattar några av samhällets mest ingripande åtgärder. De barn och unga som placeras är på många sätt utsatta samtidigt som de har samma rättigheter till utveckling, utbildning och hälsa som andra barn och unga. Kraven på rättssäkerhet, kvalitet och likvärdighet i vården måste vara mycket högt ställda, likaså kraven på samverkan och gemensamt ansvarstagande mellan myndigheter och verksamheter.

Forskning, myndighetsrapporter, erfarenheter från barnrättsorganisationer och vittnesmål från många barn och unga visar på allvarliga brister i samhällsvård. Under de senaste femton åren har flera statliga utredningar inom området genomförts, likaså flera regeländringar och satsningar på stärkt tillsyn inom delar av vården och på olika utvecklingsarbeten. Utredningen anser att de höga krav som måste ställas på samhällsvården för barn och unga ändå kräver fler och mer samordnade statliga insatser på nationell nivå. Samtidigt anser utredningen att fördelarna med det lokala ansvaret för vården av enskilda barn och unga behöver bevaras och utvecklas. Utredningen bedömer där-

för att statens insatser i första hand ska göras inom ramen för dagens ansvarsförhållanden.

Staten har flera ansvarsområden på nationell nivå med betydelse för samhällsvården för barn och unga, men utredningen konstaterar att det råder obalans mellan statens insatser. Kunskapsstyrningen gäller i huvudsak socialtjänstens myndighetsutövning och familjehemsvården medan institutionsvård och stödboende främst styrs genom reglering, tillstånd och tillsyn. Utredningen anser att statens ansvar måste bilda en helhet där alla relevanta medel för styrning och används på ett ändamålsenligt sätt och föreslår att statens insatser för samhällsvården ska stärkas och samordnas mer för att tillgodose barnens och de ungas rättigheter och behov. Den ökade samordningen ska främst avse

- kunskap om metoder, arbetssätt och andra förutsättningar för god kvalitet i vården,
- aktiviteter för rekrytering, utredning och utbildning av familjehem,
- aktiviteter för kompetens och kompetensförsörjning inom området, och
- uppföljning och analys av behov, tillgång till lämpliga verksamheter, insatser och resultat av vården samt tillgängliggörande av uppgifterna.

Socialstyrelsen föreslås få i uppgift att stödja samhällsvården för barn och unga samt samordna statens stöd inom området till kommuner, regioner och verksamheter. Arbetet ska bedrivas utåtriktat och verksamhetsnära med barns och ungas rättigheter som grund. Detta ska framgå av en ändring i förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen, För bättre samordning av de statliga myndigheternas arbete ska Statens institutionsstyrelse (SiS) ingå bland de myndigheter som anges i förordningen (2015:155) om statlig styrning med kunskap avseende hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Nationell struktur för uppföljning

Utökade statliga insatser för uppföljning och analys bör enligt utredningens uppfattning inriktas på användningen av data som finns i nationella register och inte utnyttjas tillräckligt väl. Utredningen föreslår en ny nationell struktur för uppföljning av samhällets vård som gör det möjligt att lokalt och nationellt följa vårdens kvalitet inom centrala områden, att lokalt och nationellt få underlag till analys och bedömning av dagsläge och utveckling över tid samt att ta fram underlag till styrning, ledning och förbättringsarbete på både lokal och nationell nivå.

Den nationella strukturen ska kombinera

- uppgifter från kommuner och utförare om samhällets vård för barn och unga som rapporteras till statliga myndigheter
- brukarundersökningar bland placerade barn och unga
- samkörning av register med relevant data, och
- enkäter till familjehem, HVB och stödboenden.

Ett urval av uppgifter från kommuner och utförare ska rapporteras årligen medan insamling och redovisning av de andra typerna av data ska göras vart fjärde år. I den nationella strukturen ska ingå att samla berörda intressenter för analys av de insamlade uppgifter och att utforma och presentera rapporterna så att de är lätta att använda för jämförelser över tid och i landet. Den nationella strukturen ska stärka kvalitetsarbetet hos kommuner och privata utförare.

Socialstyrelsen föreslås ansvara för att samordna, utveckla och förvalta den nationella uppföljningsstrukturen. I det ingår att svara för de utredningar, analyser och övriga förberedelser som behövs för att ta fram rapporter, brukarundersökningar och andra enkäter.

Socialnämndens ansvar för en stärkt vårdkedja

Socialnämnden har det grundläggande och sammanhållande ansvaret för samhällsvården. Utredningen har identifierat flera oklarheter och brister i regleringen av det ansvaret och i tillämpningen av reglerna och anser att det behövs en tydligare och mer sammanhängande reglering för god kvalitet i vården.

God vård med omtanke

För att förtydliga socialnämndens skyldigheter när det gäller vårdens innehåll föreslår utredningen en bestämmelse i SoL om att socialnämndens ansvar för att barn och unga i samhällsvård får god vård innefattar

- att vården utförs med omtanke under gynnsamma uppväxtförhållanden,
- att ge barnet eller den unge råd, stöd och hjälp utöver det som ges genom placeringen,
- att också så långt möjligt tillgodose barnets eller den unges behov av stöd i kontakt och umgänge med föräldrar, syskon och andra närstående,
- att verka för att barnet eller den unge får utbildning och ansvara för att de ges det stöd till utbildning som de behöver, och
- att verka för att barnet eller den unge får den hälso- och sjukvård samt tandvård som de behöver.

Därmed kommer samma grundläggande skyldigheter för innehållet att gälla oavsett var vården ges, om den ges med eller utan samtycke och om den ges till ett barn eller till en person i åldern 18–20 år. Det överbryggas de olika förväntningar som finns på innehållet i familjehemsvård respektive institutionsvård. Familjehemsvård förutsätts vara ett boende i en ny familj, men inte alltid också stöd eller vård för traumatiska upplevelser och annat som barnet behöver hjälp med. HVB förknippas tvärtom med behandlingar och andra direkta vårdinsatser, men behöver också fungera som ett alternativ till boende i en familj med nära relationer och stöd för värderingar och gränsättning. I båda placeringsformerna behöver vården efter hand också inriktas alltmer på stöd för övergången till vuxenliv.

För god vård behöver vårdens former och innehåll också vara proportionerligt och inte mer ingripande än nödvändigt. En sådan princip är en viktig förutsättning för att barnet eller den unge ska kunna bevara goda och nära relationer och uppleva vården som trygg, sammanhängande och meningsfull.

Ordet ”omtanke” har valts för att markera vikten av goda personliga relationer i vården och i socialnämndens kontakter med barnen

och de unga. Omtanke handlar om ett förhållningssätt som präglas av vänlighet, lyhördhet, tillit, stöd och uppmuntran från handläggare, familjehem och personal i HVB. För handläggare och personal i HVB och stödboende är ett sådant förhållningssätt en del av ett professionellt socialt arbete.

Bestämmanderätt vid placering

Vid en placering övertar socialnämnden delvis vårdnadshavarens ansvar. Var gränserna går i praktiken är i vissa delar oklart, vilket riskerar att försvåra kontakter om bland annat barnens hälsa och utbildning. Utredningen föreslår ett förtydligande i LVU där det framgår att nämnden under vårdtiden har samma ansvar som vårdnadshavaren annars har för att den unges grundläggande rättigheter tillgodoses och att nämnden eller den som nämnden har uppdragit vården till ska ha uppsikt över den unge och bestämma om den unges personliga förhållanden i den utsträckning det behövs för att genomföra vården. Det innefattar att verka för att den unge får den utbildning, tandvård och hälso- och sjukvård som den unge behöver.

Vilka andra regler som ska gälla för bestämmanderätten mellan barn och unga, vårdnadshavare och socialnämnden bör utredas särskilt av regeringen. Införandet av digitala tjänster får särskilda konsekvenser då de ofta bygger på vårdnadshavares samverkan och därmed riskerar att exkludera för barn och unga i samhällsvård. Dessa behov också utredas och åtgärdas.

Den särskilde barn- och ungdomshandläggaren

Det finns krav på att socialnämnden ska utse en särskild socialsekreterare för varje barn eller ung person som vårdas utanför det egna hemmet. Trots detta beskrivs socialtjänsten som frånvarande och svårtillgänglig under vårdtiden av barn och unga som utredningen mött. Många barn och unga i samhällsvård har inte heller fått veta vilka rättigheter de har. Utredningen föreslår tydligare regler i SoL som innebär att barn och unga i samhällsvård ska få en särskilt utsedd barn- och ungdomshandläggare som ska ansvara för att barnet eller den unges möjlighet att vara delaktig i utformandet av vården och får information om sina rättigheter, samt för att noga följa vården.

Beslut om var vården ska ges

Utredningen föreslår nya bestämmelser i SoL om att socialnämnden ska besluta om var barn och unga under 21 år ska vistas under vårdtiden, både initialt och vid ändring av var vården ska utföras. Om beslutet om vistelse behöver ändras ska socialnämnden noga förbereda barnets eller den unges flyttning. Omedelbar förändring av barnets eller den unges vistelse ska endast ske om det finns särskilda skäl för det. Om nämndens beslut inte kan avvaktas får ordföranden eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta i frågan. Beslutet ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde och bli möjligt att överklaga.

Inför ett beslut om var barnet och den unga ska vistas ska socialnämnden bedöma om barnets eller den unges behov av vård kan tillgodoses där. Nämnden ska då särskilt beakta barnets eller den unges

- inställning till vården och var den ska utföras,
- relation till vårdnadshavare, förälder, syskon, familjehemmet eller annan omsorgsgivare,
- förankring i förskola eller skola och i den sociala miljön,
- särskilda behov, pågående behandling eller annan insats, och
- behov av kontinuitet i etnisk, religiös, kulturell och språklig bakgrund.

LVU i hemmet

Vård som beslutas enligt LVU kan ges i den unges hem. Utredningen anser att LVU i hemmet kan vara en lämplig och mindre ingripande vårdform förutsatt att vårdbehoven kan tillgodoses där, vårdnadshavarna får det stöd de behöver och socialnämnden kan ta ansvar för det som sker under vårdtiden, inklusive uppsiktsansvaret för den unge.

LVU i hemmet är inte en placeringsform och det är i dag oklart hur vårdformen förhåller sig till de bestämmelser som gäller innehåll och kvalitet i vård utanför det egna hemmet. Utredningens förslag om att vård enligt LVU ska ingå i samhällsvården för barn och unga klargör att samma krav ska ställas på den vården som på annan samhällsvård och att socialnämnden har samma ansvar oavsett var samhällsvården utförs.

För att LVU i hemmet ska kunna användas på ett mer planerat och systematiskt sätt föreslår utredningen att den nuvarande begränsningen om att vården alltid ska påbörjas utanför det egna hemmet tas bort.

Utredningen föreslår också att för unga som vårdas med stöd av 3 § LVU får socialnämnden besluta om särskilda villkor som förutsättning för att få vårdas i det egna hemmet. De särskilda villkoren får avse

- skyldighet att ta emot vissa andra insatser inom socialtjänsten, och
- att den unge ska lämna blod-, urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov.

Socialnämndens ansvar att noga följa vården

Även när det gäller socialnämndens ansvar att noga följa vården anser utredningen att reglerna i SoL behöver bli tydligare. Syftet med att följa vården ska vara att bedöma om barnets eller den unges behov av vård tillgodoses. Bestämmelserna ska kompletteras med att socialnämnden särskilt ska uppmärksamma barnets eller den unges hälsa, utbildning, utveckling, beteende och sociala relationer. Det ska också framgå av bestämmelsen att nämnden särskilt ska uppmärksamma eventuell utsatthet för våld när den noga följer vården. Flera studier visar att utsattheten för våld, inklusive mobbning i skolan, är större för barn och unga i samhällsvård. Våldet kan vara en direkt följd av placeringen och utövas av familjehemsföräldrar, personal i HVB och stödboende eller andra barn och unga som bor där barnet eller den unge är placerad.

Enligt utredningens förslag ska barnet eller den unge erbjudas enskilda samtal i den omfattning som är lämplig med hänsyn till barnets eller den unges behov och önskemål men minst en gång var sjätte månad. Under det första året av varje placering ska socialnämnden erbjuda barnet eller den unge kontakt minst en gång per månad. Socialnämnden ska även följa vården genom samtal med vårdnadshavarna och den eller de som utför vården, och personliga besök i det hem eller boende där barnet eller den unge vistas.

Vid behov ska information från skolan, tandvården och hälso- och sjukvården inhämtas. Utredningen föreslår även nya bestämmelser om att hälso- och sjukvården och skolan ska lämna socialnäm-

den alla uppgifter som kan vara av betydelse för att genomföra eller följa upp vård av barn eller unga under 21 år som vårdas utanför det egna hemmet på uppdrag av socialnämnden.

Tydligare krav på stöd till vårdnadshavare och föräldrar

För att en återförening mellan barn och vårdnadshavare ska bli möjlig behöver vårdnadshavaren ofta stöd från socialtjänsten eller från till exempel hälso- och sjukvården. Utredningen föreslår en ny bestämmelse i SoL om att socialnämnden, när vård av ett barn utanför det egna hemmet inleds för första gången, ska verka för att vårdnadshavarna i minst två år får stöd utifrån de skäl som föranledde vården. Av samma bestämmelse ska framgå att socialnämnden ansvarar för att ge vårdnadshavare och föräldrar råd, stöd och annan hjälp som de behöver när ett barn vårdas utanför det egna hemmet, främst för att främja kontakten och umgänget med barnet.

Övervägande av vården

Utredningen anser att de överväganden av vården som socialnämnden ska göra enligt SoL och LVU behöver få ett tydligare innehåll. Socialnämnden föreslås minst en gång var sjätte månad överväga

- om behovet av vård har förändrats, och
- om barnets eller den unges behov av vård och stöd tillgodoses.

Vid övervägandet ska nämnden beakta barnets eller den unges inställning till vården.

Samhällsvård enligt SoL ska upphöra när den inte längre behövs eller när samtycke till den inte längre finns.

Vid det första övervägandet efter att vård har inletts ska nämnden följa upp om en hälsoundersökning har erbjudits och en kunskapsbedömning som utredningen föreslår har gjorts.

Familjehemsvård

Grundläggande krav på familjehem

Utredningen anser att det behövs en enhetlig definition av familjehem som också omfattar jourhem och andra typer av familjehem. Utredningen föreslår att definitionen av familjehem i 3 kap. 2 § SoF ändras så att stadigvarande vård inte längre ska vara en förutsättning för familjehem som tar emot barn och unga för vård och fostran på uppdrag av socialnämnden. Samtidigt föreslås den nuvarande beskrivningen av jourhem i 6 kap. 6 § SoL tas bort.

Den enhetliga definitionen behöver enligt utredningens uppfattning kompletteras med familjehemskategorier som anger skillnaderna mellan nätverkshem, allmänt familjehem, jourhem och förstärkt familjehem. Kategorierna föreslås bli definierade i SoF. Införandet av kategorierna skapar tydlighet om förutsättningarna för olika familjehem. Det innebär att familjehemsvård oftare kan vara ett gott alternativ till institutionsvård.

Förstärkt familjehem ger enligt utredningens bedömning också goda möjligheter för kommunerna att använda Treatment Foster Care Oregon (TFCO) eller andra så kallade behandlingsfamiljer. Förstärkt familjehem behöver då kombineras med att behandling ges som en öppenvårdsinsats. Utredningen bedömer att det, med de nya familjehemskategorierna, inte finns behov av att införa behandlingsfamilj som en ny placeringsform.

Ytterligare krav på familjehemsvården som föreslås i SoL är att högst tre barn eller unga får vara placerade i samma familjehem om det inte finns särskilda skäl. I jourhem föreslås vård av barn och unga få pågå i högst sex månader efter att vården inletts om det inte finns särskilda skäl för annat.

Genom en ändring i SoF införs en skyldighet att lämna registerutdrag för familjehem som tar emot unga mellan 18 och 21 år. I dag gäller den skyldigheten när ett familjehem tar emot barn.

Tillstånd för familjehem

Utredningen föreslår att krav på tillstånd införs i SoL för familjehem som ett steg mot ökad kvalitet i familjehemsvården. Tillstånd ska ges i en eller flera familjehemskategorier och endast beviljas om hemmet

har förutsättningar för att medverka till socialnämndens ansvar för att ge god vård till barn och unga i samhällsvård. Ett enskilt hem som saknar tillstånd får dock vid särskilda skäl ta emot barn eller unga i sammanlagt sex månader efter att vården har inletts. Vårdplan och genomförandeplan ska då upprättas.

Tillstånd att vara familjehem ska enligt utredningens förslag ges av socialnämnden i den kommun som avser att placera någon under 21 år i hemmet. I annat fall ges tillstånd av socialnämnden i samma kommun som ansvarar för att tillgodose behov av stöd och hjälp till den som avser att bli familjehem. Socialnämnden i den kommun som beslutat om tillstånd föreslås även besluta om familjehemmet ska beviljas tillstånd för ytterligare familjehemskategorier. Beslut om tillstånd ska inte få delegeras till tjänsteperson.

Beslut att inleda eller inte inleda utredning om tillstånd för att vara familjehem ska fattas skyndsamt efter att anmälan om intresse om att bli familjehem har kommit in till socialnämnden. Ett sådant beslut behöver inte fattas om en sådan utredning redan pågår. Utredningen ska vara slutförd inom sex månader. Nämnden ska alltid inleda utredning om någon har anmält intresse för att få tillstånd till att bli nätverkshem. För att få tillstånd krävs att den som ansöker om det har genomgått en av socialnämnden anvisad familjehemsutbildning. Beslut om tillstånd som familjehem får överklagas enligt ett tillägg som utredningen föreslår i SoL.

Genom en ändring i SoL ska socialnämnden bara få använda handläggare som har avlagt svensk socionomexamen eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan för utförande av sådana uppgifter inom socialtjänsten rörande barn och unga som innefattar utredning av ansökningar om att bli familjehem.

Utredningen föreslår också att familjehem ska vara skyldiga att underrätta socialnämnden om deras förutsättningar ändras. Om socialnämnden får kännedom om något som skulle kunna föranleda återkallelse av ett tillstånd att vara familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende ska nämnden genast anmäla det till IVO. Om förutsättningarna för tillstånd att vara familjehem inte längre finns anser utredningen att det ska vara IVO:s uppgift att återkalla tillståndet. Beslut om återkallelse av tillstånd ska få överklagas. IVO ska underrätta socialnämnden om utredning eller beslut av återkallelse.

Oavsett familjehemmets förutsättningar föreslår utredningen att ett tillstånd ska upphöra att gälla efter tre år om ingen placerats i

hemmet eller tre år efter det att den senaste placeringen i hemmet har upphört. Ett tillstånd i kategorin nätverkshem ska upphöra att gälla direkt när det inte längre finns någon placering i hemmet.

För att tillståndsgivningen ska fungera på ett rättssäkert och ändamålsenligt sätt föreslår utredningen att Socialstyrelsen får i uppdrag av regeringen att se över författningar och vägledande material som gäller utredningens förslag gällande familjehem. I uppdraget ska bland annat ingå att ta fram stödmaterial om hur en utredning av att ge tillstånd till familjehem ska genomföras, reglera hur en sådan utredning ska dokumenteras och att tillhandahålla utbildning till kommunerna i att hålla grundutbildning för familjehem.

Tillståndsgivningen möjliggör mer systematiskt arbete med tillsyn av familjehemsvården än hittills. IVO föreslås få i uppdrag av regeringen att utföra riskbaserad tillsyn på socialnämndernas arbete med familjehemsvården. Tillsynen kan till exempel utgå från indikatorer i det nationella registret av familjehem för barn och unga. Socialnämnden ska rapportera antalet nätverkshem med gällande tillstånd en gång per år, men ska inte längre vara skyldig att föra en förteckning över de barn som vistas i familjehem eller efter nämndens medgivande i annat enskilt hem.

Ökat användande av nätverkshem

Utredningen har tagit del av statistik från Socialstyrelsen som visar att användningen av nätverkshem inte ökat på många år trots att det sedan 1999 framgår av SoL att placering av barn i nätverkshem alltid först ska övervägas. Det finns också forskning som visar att nätverkshem generellt är bättre än andra familjehem som placeringsform för barn. Utredningen föreslår att socialnämnden ska undersöka om barnet eller den unge kan vårdas hos någon i sitt nätverk och att nämnden alltid ska inleda utredning om någon har anmält intresse för att få tillstånd till att bli nätverkshem. Utredningen föreslår vidare att bestämmelsen om att nämnden ska överväga nätverkshem förstärks till att nämnden ska placera barn eller unga i nätverkshem om det kan antas att barnets eller den unges behov av samhällsvård kan tillgodoses där.

Tydligare reglering av stöd till familjehem

Utredningen anser att stöd till familjehem är en viktig förutsättning för god kvalitet i vården och socialnämndens ansvar för sådant stöd behöver bli tydligare. Av en ny bestämmelse i SoL föreslås det framgå att socialnämnden ska ge familjehem för barn och unga under 21 år utbildning, handledning, stöd och annan hjälp som är anpassat till deras uppdrag. För att förebygga sammanbrott ska sådana insatser ges särskilt intensivt under det första året av varje placering. Stöd ska dessutom finnas tillgängligt dagtid under vardagar samt under kvällar och helger. Utbildning, handledning, stöd och annan hjälp ska ges i särskild omfattning till förstärkta familjehem och jourhem. Dessa insatser ska också vid behov ges till enskilda hem som tar emot barn i sammanlagt högst sex månader om det finns särskilda skäl.

Utredningen anser också att de som ger stödet ska ha rätt kompetens för uppgiften. En bestämmelse om kompetenskrav för dem som erbjuder familjehem stöd, utbildning och handledning föreslås i SoL.

Ersättning till familjehem

Utredningen betonar socialnämndens ansvar för tillgången till lämpliga familjehem. För att markera det ansvaret och den direkta relationen mellan familjehemmet och socialnämnden som uppdragsgivare föreslår utredningen en bestämmelse i SoL om att socialnämnden ska betala ut all ersättning för samhällsvård av barn och unga i familjehem eller enskilda hem som tagit emot barn eller unga enligt 6 kap. 6 § fjärde stycket direkt till det familjehem eller det som vårdar dem.

När det gäller ersättningens omfattning föreslår utredningen att jourhem ska omfattas av möjlighet till föräldraledighet och socialförsäkringsförmåner på samma sätt som övriga familjehem. Det säkerställs genom den enhetliga definitionen av familjehem och ett tillägg i föräldraledighetslagen. Ett förslag om att inkomster i pengar som är underlag för arbetsgivaravgifter och egenavgifter ska vara SGI-grundande har lagts fram av utredningen. Ett trygghetssystem för alla – översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst, S 2021:07. Utredningen bedömer att det förslaget är positivt för familjehemsvården och bör genomföras.

Utredningen föreslår också att regeringen ingår en överenskommelse med SKR för att utarbeta uppdaterade och tydligare rekom-

mendationer för ersättningsnivåer för familjehem, inte minst med tanke på de nya familjehemskategorierna.

Ett register över familjehem för barn och unga

Behov av ett register över familjehem för barn och unga

Utredningen anser att ett register över familjehem för barn och unga behövs för att socialnämnderna ska få bättre förutsättningar att finna lämpliga familjehem för barn och unga i samhällsvård. I dag saknas möjligheter att överblicka vilka familjehem som finns tillgängliga. Med de tillståndskrav som utredningen också föreslår kommer en sådan överblick att ge mer relevant och pålitlig information än vad som är tillgänglig i dag, bland annat om familjehemskategorier och familjehemmens förutsättningar för att ta emot en viss person.

Den information som socialnämnderna behöver för att finna lämpliga familjehem kan, enligt utredningens bedömning, också vara viktig för bland annat tillsyn över socialtjänsten, kunskapsutveckling och epidemiologiska studier, framställning av statistik, uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring samt forskning inom socialtjänsten.

Mot den bakgrunden föreslår utredningen att ett register över familjehem för barn och unga under 21 år med undantag för nätverkshem ska inrättas. Utredningen bedömer att inrättandet av ett sådant register är förenligt med legalitetsprincipen och de grundläggande dataskyddsprinciperna i dataskyddsförordningen genom nya integritetsstärkande dataskydds- och sekretessbestämmelser.

En ny lag om register över familjehem för barn och unga

Utredningen föreslår att registret regleras i en ny lag och en ny förordning om register över familjehem för barn och unga. Syftet med lagen föreslås vara att främja socialnämndernas tillgång till uppgifter om familjehem för vård av barn och unga under 21 år och att skydda de registrerades personliga integritet.

IVO ska vara ansvarig myndighet

Utredningen förslår att IVO ska förvalta det nya registret över familjehem för barn och unga. IVO ska även vara personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i registret enligt den nya lagen om registret.

Ändamålen med behandlingen av personuppgifter

Personuppgifter föreslås få samlas in och i övrigt behandlas i registret för det övergripande ändamålet att tillhandahålla uppgifter som stöd till en socialnämnd för att finna lämpliga familjehem för barn och unga under 21 år som efter beslut om vård eller omedelbart omhändertagande ska vårdas eller vistas utanför hemmet med stöd av SoL eller LVU.

Personuppgifter i registret ska också få behandlas för ändamålen

1. tillsyn över socialtjänsten,
2. kunskapsutveckling och epidemiologiska studier,
3. framställning av statistik,
4. uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring,
5. forskning inom socialtjänsten,
6. utlämnande till den som ska använda uppgifterna för ändamål som anges i 1–5 eller i 6 §, och
7. fullgörande av någon annan uppgiftsskyldighet som följer av lag eller förordning än den som anges i 6 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) enligt 7 §.

Behandling av personuppgifter som är tillåten enligt den föreslagna lagen ska få utföras även om den enskilde motsätter sig den.

Registrets innehåll

Den nya lagen om registret föreslås innehålla bestämmelse som anger att socialnämnden ska lämna uppgifter till IVO om familjehem som fått tillstånd. Regeringen bemyndigas att bestämma vilka uppgifter som ska lämnas.

Behörighetstilldelning

Utredningen föreslår att socialnämnden och Socialstyrelsen ska få ha direktåtkomst till registret. Den som arbetar i en verksamhet i socialnämnden eller Socialstyrelsen får endast ta del av uppgifter i registret om denne behöver dessa för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter för de ändamål som anges i den nya lagen om registret. Det gäller också för den som arbetar i en verksamhet i socialtjänsten.

Socialnämnden respektive Socialstyrelsen ansvarar för att tillgången till personuppgifter begränsas till vad varje användare behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter för ändamål som anges. Direktåtkomst får inte medges innan IVO har försäkrat sig om att behörighets- och säkerhetsfrågorna är lösta på ett sätt som är tillfredsställande ur integritetssynpunkt.

Vissa frågor om hantering av uppgifter i registret

Utredningen bedömer att det framgår av dataskyddsförordningens bestämmelser att den registrerade har rätt att få sina personuppgifter rättade. Den nya lagen om registret behöver därför inte innehålla någon bestämmelse om detta. Inte heller finns det behov av att i lagen införa något undantag från rätten till rättelse.

Det framgår också av dataskyddsförordningens bestämmelser att den registrerade inte har rätt att få sina personuppgifter raderade. Rätten till begränsning i dataskyddsförordningen ska inte exkluderas i den nya lagen om registret utan behållas. Någon reglering om detta behövs inte i den nya lagen.

Vad gäller bevarande och gallring föreslår utredningen att uppgifter omedelbart ska gallras när IVO fått kännedom om att ett familjehem inte längre vill stå till nämndens förfogande eller när uppgifterna inte längre behövs för det ändamål som anges i den nya lagen om

registret. Uppgift om beslut om ett återkallat tillstånd för familjehem ska gallras fem år efter att beslutet fattades. Regeringen föreslår med stöd av regeringsformen få meddela närmare föreskrifter om bevarande och gallring i registret.

Sekretessfrågor

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse om absolut sekretess ska gälla i IVO:s verksamhet som avser förande av eller uttag ur det nationella familjehemsregistret enligt den föreslagna nya lagen om register.

Uppgifter i registret ska dock få lämnas ut i den utsträckning som framgår av lagen genom en ny sekretessbrytande bestämmelse. Det ska vara möjligt att bryta sekretessen vid misstanke om vissa allvarigare brott enligt vissa bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen.

Den tystnadsplikt som följer av sekretessbestämmelsen ska inskränka den grundlagsfästa rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

Stärkt kvalitet i institutionsvård och stödboende

Utveckling, styrning och stöd

Utredningen anser att ett planerat och systematiskt nationellt utvecklings- och förbättringsarbete bör genomföras för att HVB och stödboende ska vara tydliga och väl fungerande delar av vårdkedjan. Arbetet bör ha följande mål:

- Tydligare motiverade och bättre matchade placeringar i HVB för vårdbehov som bara kan tillgodoses där.
- Ökad tillgång till bästa tillgängliga kunskap för vård i HVB och stödboenden.
- Högre kompetens i de HVB och stödboende som tar emot barn och unga.
- En mer ändamålsenlig differentiering av institutionsvården utifrån dess roll i vårdkedjan.

Utredningens bedömningar och förslag om HVB och stödboende lägger grunden för det utvecklings- och förbättringsarbetet om de genomförs samlat under de närmast följande åren.

Utredningen föreslår att definitionen av hem för vård eller boende i socialtjänstförordningen (2001:397), förkortad SoF, ändras så att det framgår att barn som vårdas i HVB ska ges fostran. En upplysningsbestämmelse föreslås tas in i anslutning till definitionen om att särskilda ungdomshem räknas som HVB.

Utredningen föreslår att socialnämnden endast ska få placera barn och unga under 21 år i ett hem för vård eller boende om det kan antas att barnets eller den unges behov av vård bäst kan tillgodoses där.

Föreståndare i HVB och stödboenden ska göra en lämplighetsbedömning vid inskrivning av ett barn eller en ung person. En god lämplighetsbedömning är av avgörande betydelse för god vård och för att minska risken för omplaceringar. Utredningen föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett nationellt stöd för lämplighetsbedömning vid inskrivning av barn och unga i HVB och stödboende. Stödet ska utformas för socialnämnder, HVB och stödboenden. Utredningen föreslår också att socialnämnden, med beaktande av bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), ska vara skyldig enligt en ny bestämmelse i SoF att lämna uppgifter om behov, ålder, utveckling, utbildning och personliga förhållanden i övrigt som är relevanta för att föreståndaren vid inskrivningsbeslutet ska kontrollera att hemmet eller boendet är lämpligt.

Utredningen föreslår att andra kunskapsstöd tas fram om systematiskt kvalitetsarbete och grundläggande förutsättningar för god kvalitet i HVB och stödboende. Dessa kunskapsstöd ska omfatta standardiserade beskrivningar av innehåll och vårdförlopp i HVB för barn och unga och utgöra ett kontinuerligt stöd för systematiskt arbete med avvikelser och missförhållanden i HVB för barn och unga.

Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till HVB och stödboenden utom när det gäller särskilda ungdomshem, där staten ska tillgodose behovet. Kommunernas möjligheter att överblicka behov och utbud av HVB och stödboende är dock begränsat och övergripande planering saknas. Utredningen föreslår därför att regeringen bör utreda hur staten kan ta ett större ansvar för tillgången till platser i lämpliga HVB och stödboenden för barn och unga.

Kompetens hos föreståndare och övrig personal

Rätt kompetens och en väl fungerande ledning av arbetet i HVB och stödboende är förutsättningar för god kvalitet i vården.

Utredningen föreslår en ny bestämmelse i SoL om att föreståndare i HVB och stödboende för barn och unga ska ha ett tydligt ansvar för att leda det dagliga arbetet, utveckla och följa upp verksamheten. Föreståndare ska också, genom ett tillägg i SoF, vara ansvarig för att utse en eller flera personer som ska samordna det dagliga arbetet med att medverka till att barn och unga får det stöd i kontakter med hälso- och sjukvård och skola som de behöver. När det gäller föreståndarens kompetens föreslår utredningens krav i SoF på en relevant examen på minst grundnivå i högskolan som innefattar socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap. Enligt en ny bestämmelse i SoL ska föreståndare också ha sådan kunskap om målgruppens behov, och personlig lämplighet som krävs för att utföra sina arbetsuppgifter.

För den övriga personal som ger vård, fostran eller behandling i HVB eller stödboende för barn och unga föreslår utredningen krav i SoL på lämplig utbildning och personlig lämplighet för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Enligt en ny bestämmelse i SoF ska en minst 2-årig eftergymnasial utbildning med inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap räknas som lämplig utbildning, om det inte finns särskilda skäl för annat.

Utredningen anser att det behövs nationellt stöd för ledning och kompetens i HVB och stödboenden för barn och unga. Regeringen föreslås ge Socialstyrelsen att ta fram en utbildning för föreståndare i HVB och stödboende som tar emot barn och unga under 21 år. Socialstyrelsen föreslås också få i uppdrag av regeringen att ta fram ett nationellt stöd för att bedöma personlig lämplighet hos personalen. I anslutning till det bör SiS få i uppdrag att komplettera stödet för bedömning av personlig lämplighet vid arbete i de särskilda ungdomshemmens läsbara miljöer och med de särskilda befogenheter som SiS har tillgång till.

Differentiering av HVB

Enligt utredningens uppfattning behöver HVB i likhet med familjehemmen delas in i kategorier eller undergrupper som svarar mot olika vårdbehov och förutsättningar att ge vård. En ändamålsenlig vårdstruktur inom institutionsvården bör utgå från verksamheternas

- specialisering genom rätt kompetens, insatser och vårdmiljöer,
- dimensionering genom vårdplatser och bemanning,
- särskilda tillgång till hälso- och sjukvård för placerade barn och unga, och
- befogenheter att genomföra vården på ett tryggt och säkert sätt.

För utredningen är det viktigt att differentieringen bygger på kunskap. Utredningen föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att, inom ramen för statens styrning med kunskap, ta fram ett förslag till en ändamålsenlig differentiering HVB utifrån punkterna ovan. Arbetet med uppdraget bör inledas med en undersökning av vilka underlag och analyser som behövs och om särskilda regeringsuppdrag till vissa myndigheter behövs för att ta fram den. Förslaget bör utformas i nära samverkan med IVO i de delar som rör tillståndsprövningen.

Regeringen föreslås också skyndsamt utreda vilka befogenheter som behövs i HVB för att kunna genomföra vården på ett tryggt och säkert sätt, inklusive om SiS särskilda befogenheter behöver justeras.

De särskilda ungdomshemmens roll i vårdkedjan

Utredningen konstaterar att det krävs betydande insatser för att SiS ska vara den typ av myndighet som det finns skäl för staten att ha inom samhällets vård för barn och unga, det vill säga en myndighet med hög tillgänglighet, spetskompetens och en central roll för kvalitets- och kunskapsutveckling. SiS har dock gjort viktiga förändringar för att differentiera vården i särskilda ungdomshem och dela in personalen efter utbildningsnivå och arbetsuppgifter. Utredningen vill framhålla att det är angeläget att SiS får förutsättningar att fortsätta dessa arbeten för att säkerställa kvaliteten inom sin egen myndighet och ge kunskap också till den övriga institutionsvården för barn och

unga. Regeringen föreslår också utreda den långsiktiga finansieringen av vården i särskilda ungdomshem med inriktning på likvärdighet för barn och unga oavsett hemkommun.

De särskilda ungdomshemmens uppdrag är att ge särskilt noggrann tillsyn. Utredningen föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att samordna ett arbete för att i nära samverkan med SiS och SKR ta fram kriterier för när barn och unga ska vårdas med särskilt noggrann tillsyn. SiS behöver också ha tillgång till vård i öppna former för utslussning under en begränsad tid av barn och unga från läsbara avdelningar i särskilda ungdomshem. När kriterier för att bedöma behov av vård med särskilt noggrann tillsyn tagits fram och tillgången till öppna vårdplatser för utslussning från ungdomshemmen har säkerställts, bör regeringen överväga om SiS ska ges möjlighet att besluta om utskrivning från särskilda ungdomshem.

Utredningen lämnar vidare följande förslag som särskilt gäller SiS:

- SiS instruktion ska ändras så att det framgår att myndigheten ska utforma sin verksamhet så att den utgår från varje persons individuella villkor och behov. Det ska också framgå av instruktionen att SiS ska ha en central funktion dit barn och unga kan vända sig för att lämna klagomål på vistelsen vid särskilda ungdomshem.
- Kroppsvisitation eller ytlig kroppsbesiktning ska endast få utföras eller bevittnas av någon av samma kön om inte den unge har andra önskemål. Den unge ska tillfrågas om någon särskild person ur personalen ska genomföra åtgärden. Den unges önskemål ska så långt det är möjligt tillgodoses.
- Regeringen bör ge SiS i uppdrag att ta fram riktlinjer för att förebygga sexuella övergrepp och att rapportera hur riktlinjerna implementeras och följs upp samt att stödja barn och unga som blir brottsoffer i särskilda ungdomshem.
- Regeringen bör ge SiS i uppdrag att utveckla sitt arbete med Treatment Foster Care Oregon (TFCO) och bidra till implementeringen av metoden så att den blir tillgänglig för fler kommuner.

Tillgång till jämlik hälso- och sjukvård och tandvård

För bästa möjliga hälsa hos barn och unga i samhällsvård krävs att de har tillgång till jämlik hälso- och sjukvård och tandvård för att uppmärksamma, bedöma och tillgodose deras behov av vård och stöd för hälsan. I vissa situationer behöver placerade barn och unga också ha tillgång till hälso- och sjukvård direkt i anslutning till vården.

Regeringen bör ta initiativ till att analysera de särskilda förutsättningarna för en god och nära vård för placerade barn och unga genom ett uppdrag till lämplig myndighet eller inom ramen för de överenskommelser som regeringen ingår med SKR om omställningen till en god och nära vård.

Regionens ansvar att erbjuda hälso- och sjukvård

Utredningen anser att den frivilliga överenskommelse som nu finns mellan regionerna om hälso- och sjukvård för barn och unga som placeras i en annan region än där de är folkbokförda inte är tillräcklig för att säkerställa en jämlik tillgång till hälso- och sjukvård. Överenskommelsen omfattar inte heller tandvård. Utredningen föreslår att tillgången till hälso- och sjukvård utanför hemregionen ska regleras i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, och tandvårdslagen (1985:125) för barn och unga som är placerade med stöd av SoL eller LVU. Den region där barnet eller den unge är bosatt ska ansvara för kostnaderna för den hälso- och sjukvård och tandvård som erbjuds. Om den föreslagna bestämmelsen om hälso- och sjukvård utanför hemregionen leder till konsekvenser för placerade barns och ungas tillgång till den lagreglerade vårdgarantin bör följas upp innan ändringar görs av de reglerna.

Bestämmelserna om överenskommelser mellan kommuner och regioner om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet finns i dag enbart i SoL och HSL. Dessa överenskommelser är avsedda att även beröra tandvård. Utredningen föreslår att en bestämmelse om dem också införs i tandvårdslagen för att det inte ska råda någon tveksamhet om detta.

Samsjuklighetsutredningen har föreslagit att regionen ska ersätta kommunen om regionen inre fullgör sina skyldigheter för personer som är placerade i HVB. Utredningen bedömer att förslaget är posi-

tivt också för barn och unga som är placerade i institutionsvård med stöd av SoL eller LVU.

Undersökningar av hälsan

Utredningen anser att det behövs en tydligare ordning mellan de undersökningar av hälsan som är reglerade inför och i anslutning till att samhällsvården påbörjas. I dag finns det oklarheter om hur undersökningarna förhåller sig till varandra. Endast barn och unga som vårdas med stöd av LVU är garanterade att träffa en läkare i samband med en placering. Inga barn och unga är garanterade att träffa en tandläkare.

Utredningen föreslår att den nuvarande bestämmelsen i 32 § LVU om läkarundersökning inför placering ändras så att socialnämnden ska besluta om läkarundersökning av den unge i ett LVU-ärende om det finns anledning att anta att en läkarundersökning behövs för att bedöma om det finns hinder för vård eller för att på annat sätt särskilt beakta hälsotillståndet inför beslutet om vård. Det innebär att en läkarundersökning inte måste beslutas innan nämnden gör en ansökan om vård enligt LVU till rätten. Kommunen får också fortsättningsvis utse läkare för denna undersökning. Samtidigt föreslås en ändring av bestämmelserna i lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet så att läkare respektive tandläkare alltid ska ansvara för hälsoundersökningarna.

När det gäller hälsoundersökningarna föreslår utredningen ett förtydligande om att det är den region där barnet eller den unge vistas som ska erbjuda hälsoundersökning. Vidare ska SiS underrätta regionen om behov av hälsoundersökning av barn och unga som vårdas vid särskilda ungdomshem om socialnämnden inte tidigare har underrättat regionen om det. Upplyningsbestämmelser ska också införas i HSL och tandvårdslagen om att regionens skyldighet att erbjuda hälsoundersökningar vid placeringar av barn och unga regleras i en särskild lag.

Utöver de ändringar som gäller hälsoundersökningar föreslår utredningen att lagen om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet får den nya titeln lag med särskilda bestämmelser om hälsoundersökning och hälso- och sjukvård för barn och unga i samhällsvård. Därmed kan också andra särskilda be-

stämmelser om hälso- och sjukvård för placerade barn och unga tas in i lagen.

Utredningen föreslår också att regeringen bör ge Socialstyrelsen ansvar och resurser för ett långsiktigt uppdrag att lagar, föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökning av barn och unga i samhällsvård.

Hälso- och sjukvård för barn och unga i särskilda ungdomshem

Utredningen har analyserat förutsättningarna för att hälso- och sjukvård till barn och unga som är placerade i särskilda ungdomshem. Enligt utredningens bedömning behöver insatserna delas upp utifrån barnets eller den unges behov av hälso- och sjukvård och av att hälso- och sjukvården ges på plats i ungdomshemmet.

Samverkan mellan SiS och regionerna behöver utvecklas om hälso- och sjukvård som regionerna erbjuder efter behov i former som de själva bestämmer över. Utredningen föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att analysera och beskriva hur de strukturer för samverkan som byggts upp i det pågående pilotprojektet med integrerad vård också kan vara en del av den ordinarie samverkan mellan SiS och regionerna. Regeringen bör också initiera ett utvecklingsarbete för att pröva mobila team och digitala lösningar för ökad tillgänglighet till regionens öppna hälso- och sjukvård för barn och unga i särskilda ungdomshem.

Erfarenheter och resultat som hittills framkommit genom pilotprojektet med integrerad vård pekar, enligt utredningens bedömning, också på att någon form av vård med tvärprofessionella team på plats i de särskilda ungdomshemmen sannolikt behöver vara tillgänglig framöver för barn och unga som har stora psykiatriska vårdbehov under tiden som de vårdas enligt LVU. Socialstyrelsens slutrapport om pilotprojektet kommer att vara klar 2025.

En form av hälso- och sjukvård som hittills inte beskrivits tydligt är den "basnivå" som erbjuds på plats, till stor del av SiS men utan ett uppdrag till myndigheten att göra det. Utredningen anser att en sådan hälso- och sjukvård regelbundet behöver vara tillgänglig på plats i de särskilda ungdomshemmen. Denna hälso- och sjukvård ska omfatta hälsofrämjande och förebyggande åtgärder, bedömning av fysiskt och psykiskt hälsotillstånd, och ordination och hantering av

läkemedel. Dessa åtgärder får inte kräva andra kontakter med hälso- och sjukvården, men bör innebära att behovet av sådana kontakter identifieras och bidra till att sådana kontakter kommer till stånd. Utredningen föreslår att den region där ungdomshemmet ligger i ska ansvara för tillgången till läkare för denna form av hälso- och sjukvård medan SiS ska ansvara för att sjuksköterska och psykolog är tillgänglig i varje särskilt ungdomshem. Läkaren bör ha specialistkompetens inom barn- och ungdomspsykiatri eller allmän psykiatri. Särskilda ungdomshem som ger vård och behandling åt missbrukare av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel bör ha tillgång till läkare med särskilda kunskaper som är lämpade för denna verksamhet. Nya regler om hälso- och sjukvård på basnivå i särskilda ungdomshem föreslås i lagen med särskilda bestämmelser om hälsoundersökning och hälso- och sjukvård för barn och unga i samhällsvård. Den lagen föreslås också få den nya rubriken Lag med särskilda bestämmelser om åtgärder som avser hälsa för barn och unga i samhällsvård.

Utredningen ser ett behov av särskilda överenskommelser mellan SiS och regionerna om samarbete om hälso- och sjukvård och tandvård för barn och unga som vårdas i särskilda ungdomshem. En ny bestämmelse om detta föreslås i lagen med särskilda bestämmelser om hälsoundersökning och hälso- och sjukvård för barn och unga i samhällsvård. Utredningen föreslår också att regeringen ingår en överenskommelse med SKR att medverka till en nationell överenskommelse mellan regionerna och SiS som rekommenderas till huvudmännen. Regeringen bör också ge SiS i uppdrag att medverka till en sådan lösning på nationell nivå.

Vidare föreslår utredningen att SiS ges möjlighet att ta initiativ till en samordnad individuell plan (SIP) på samma sätt som kommun och region.

Särskilda utvecklingsområden

Utredningen framhåller att arbetssätt, metoder och organisation inom hälso- och sjukvården och former för samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver utvecklas för att placerade barn och unga ska ha en likvärdig tillgång till god och jämlik hälso- och sjukvård. Utredningen föreslår därför att regeringen ger lämpliga myndigheter i uppdrag att

- beskriva, pröva och utvärdera en eller flera organisatoriska modeller för information, bedömningar och samverkan om placerade barns och ungas hälsa
- genomföra ett utvecklingsarbete i nära samverkan med huvudmän och professionsföreträdare inom barn- och ungdomspsykiatri genomföra ett utvecklingsarbete som ökar förutsättningarna för placerade barn och unga att få tillgång till den psykiatriska vård som de har rätt till
- ta fram stöd till socialnämnder, ungdomsmottagningar och HVB för arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) för barn och unga som vårdas i familjehem, HVB och stödboende
- genomföra en förstudie av digitala verktyg som medel för tillgång till jämlik hälso- och sjukvård för barn och unga i samhällets vård.
- föreslå hur en studie av språkstörning bland barn och unga i samhällsvård kan genomföras avseende förekomst samt tillgång till vård och stöd.

En väl fungerande skolgång

Sedan många år är det känt och dokumenterat att barn och unga i samhällsvård har låga utbildningsresultat. Forskning visar samtidigt att goda skolresultat är en mycket viktig skyddsfaktor för barn och unga i samhällsvård. Trots detta har inga större förändringar skett över tid. Utredningen anser att det behövs lagändringar för att stärka placerade barns och ungas rätt till en väl fungerande skolgång.

Utredningen föreslår en skyldighet i SoL för socialnämnden att underrätta ansvarig nämnd om behov av skolplats, om det inte är uppenbart obehövt. Underrättelsen ska ske snarast och senast inom en vecka från det att vård har inletts i ett familjehem, i ett stödboende eller i ett hem för vård eller boende.

Utredningen föreslår också en bestämmelse i skollagen (2010:800) om att det ska göras en särskild kunskapsbedömning i samband med att vård av barn och unga under 21 år inleds med stöd av LVU eller när vård inleds utanför det egna hemmet med stöd av SoL. En sådan bedömning ska även göras för dessa barn och unga i samband med att skolplikten inträder och vid byte av skolenhet. Bedömningen ska

dokumenteras. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska extra anpassningar skyndsamt planeras eller utredning om behov av särskilt stöd genomföras. Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna för extra anpassningar eller utredning om behov av särskilt stöd redan är uppfyllda. I så fall ska extra anpassningar skyndsamt planeras eller behovet av särskilt stöd anmälas till rektorn.

För att vägleda och stödja skolan i arbetet med den föreslagna kunskapsbedömningen föreslår utredningen att regeringen ger Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) i uppdrag att ta fram allmänna råd och stödmaterial.

I skollagen finns regler om att elever ska erbjudas ett antal hälsobesök under skoltiden. Barn och unga i samhällets vård riskerar att bli utan sådana erbjudanden då de ofta byter skola och varje skola bestämmer när hälsobesöken erbjuds. Utredningen föreslår att det införs en bestämmelse i skollagen om att hälsobesök också ska erbjudas vid behov i samband med att samhällsvård av barn och unga under 21 år inleds.

Det finns i dag inte tillräcklig kunskap om hur olika metoder, arbetssätt och verktyg bäst kan användas och vilka resultat det ger när det handlar om att förbättra placerade barn och ungas skolresultat i Sverige. Inga av de satsningar eller utvecklingsarbeten som har gjorts hittills har haft några övergripande effekter nationellt för barn och unga i samhällsvård. Utredningen föreslår att regeringen ingår en överenskommelse med SKR om att testa och sprida olika arbetssätt som leder till att förbättra placerade barn och ungas skolresultat. Arbetssätten kan till exempel handla om att anställa särskilda skolsamordnare eller skolpedagoger i socialtjänsten eller att testa användandet av olika digitala verktyg.

Fortsatt vård och stöd efter 18 års ålder

Utredningen har inhämtat statistik som visar att placeringar mycket ofta avslutas i samband med 18-årsdagen. Det gäller oavsett orsak till placeringen, vilken placeringsform som är aktuell, om det är en flicka eller pojke som är placerad eller om barnet kommit ensam till Sverige.

Övergången från ung till vuxen inträffar därmed tidigare jämfört med barn som inte är i samhällsvård. Samtidigt har barn och unga som varit placerade ofta större stödbehov i samband med den övergången än sina jämnåriga kamrater, både praktiskt och känslomässigt. Utredningen föreslår därför också en skyldighet för socialnämnden att pröva behovet av fortsatt vård inför att den unge fyller 18 år. Vid prövningen ska en sammantagen bedömning av barnets egen inställning till fortsatt vård och förmåga att leva ett självständigt liv vara avgörande.

Utredningen anser att stödet till barn och unga efter avslutad placering behöver tydliggöras och stärkas. Samhället måste fullfölja det ansvar som följer med placeringen och bidra till att samhällsvården får långsiktigt goda resultat för den unge. För samhället handlar det också om att förebygga de risker för ohälsa, försörjningsproblem och utanförskap som forskning visar på bland unga vuxna som tidigare varit i samhällsvård.

För barn och unga i samhällsvård ska det, enligt utredningens förslag, från 16 års ålder ingå i en skälig levnadsnivå att upp till 25 års ålder få känslomässigt stöd samt stöd med frågor som rör boende, utbildning, arbete, ekonomi, tandvård och hälso- och sjukvård efter att samhällsvården avslutats. Inför att samhällsvård för barn och unga upphör ska socialnämnden informera den enskilde om deras fortsatta rätt till vård- och stödinsatser. Det är kommunen som den unge vistas i när vården upphör som ansvarar för att ge stödet.

När ett barn återvänder hem efter samhällsvård kan både barnet och vårdnadshavare behöva stöd för att hemflytten ska gå så bra som möjligt. Utredningen föreslår att socialnämnden ska erbjuda barn och vårdnadshavare råd och stöd för det särskilda behov som uppstår när barnet återförenas med den eller dem som har vårdnaden om barnet sedan vården upphört. Det är kommunen som har beslutat om placeringen som är ansvarig för att ge stödet.

Konsekvenser av utredningens förslag

Förslagen i detta betänkande är baserade på vad utredningen bedömer är bäst för barn och unga. Förslagen bedöms leda till en förbättrad samhällsvård för barn och unga under 21 år samt bättre förutsättningar efter avslutad vård, både som individer och grupp. Förslagen bedöms även minska risken för att barn och unga utsätts för eller

begår brott både när de är i samhällsvård och efter att vården har upphört

En del av utredningens förslag innebär vissa inskränkningar för den kommunala självstyrelsen, men bedöms vara nödvändiga och proportionerliga för att säkerställa kvaliteten på samhällsvården för barn och unga.

På sikt bedömer utredningen att förslagen innebär en kostnads-effektivisering för samhället och sannolikt till viss del är självfinansierande, men det saknas tillräckligt tillförlitliga underlag för att göra helt säkra kalkyler och förslagen kommer oavsett att behöva finansieras initialt. Förslagen beräknas innebära 66 miljoner i engångskostnader för staten och cirka 540 miljoner i permanenta kostnader för staten, kommunerna och regionerna.

Förslagen bedöms inte ha några negativa konsekvenser.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslagen om ändringar i SoL och LVU föreslås träda i kraft den 1 november 2025.

Bestämmelserna som rör tillståndsprocessen för familjehem föreslås träda i kraft den 1 september 2026. De ska tillämpas för personer som inte har pågående uppdrag som familjehem eller jourhem från socialnämnden när de föreslagna ändringarna i SoL träder i kraft. De som har pågående uppdrag ska anses ha tillstånd som allmänt familjehem, jourhem eller nätverkshem.

Lagen och förordningen om familjehemsregister och ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen föreslås träda i kraft den 1 september 2026. Familjehem och jourhem som är utredda av socialnämnd och som har pågående placeringar av barn och unga under 21 år den 1 september 2026 ska efter att ha informerats om det, ges tillstånd i en eller flera kategorier och läggas in i registret med undantag för nätverkshem.

Bestämmelserna som rör kompetenskrav för personal och föreståndare i stödboende och hem för vård eller boende föreslås träda i kraft den 1 november 2025. Det finns behov av övergångsbestämmelser till den 1 november 2027 föreståndare och till den 1 november 2029 för övrig personal.

Det behövs övergångsbestämmelser för tillgången till läkare i de särskilda ungdomshemmen. Dessa ska tillhandahållas i de särskilda ungdomshemmen senast den 1 november 2026.

Sammanfattning för barn och unga i samhällsvård

Den här sammanfattningen riktar sig till barn och unga som har erfarenhet av att vara placerade eller barn och unga som har intresse av någon annan anledning av arbetet med den här utredningen.

I oktober 2021 fick vi i uppdrag av regeringen att undersöka hur vården kan bli bättre för barn och unga som placeras av socialtjänsten i familjehem, jourhem, stödboende, HVB eller SiS. Syftet med utredningen är att säkerställa att barn och unga som placeras av socialtjänsten alltid ska garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Det här är en rapport av vad vi som arbetar med i utredningen har kommit fram till. En sådan rapport kallas betänkande. Det här betänkandet lämnades över till regeringen i oktober 2023.

Vad händer nu?

Regeringen ska först bestämma sig för om de ska fråga andra vad de tycker om förslagen. Det kallas en remiss. Då skickar regeringen ut betänkandet till myndigheter, kommuner, regioner, barnrättsorganisationer och många fler för att höra vad de tycker. Om regeringen sen bestämmer sig för att de vill genomföra de lagändringarna som vi föreslår ska riksdagen bestämma om det. Att ändra lagar tar oftast lång tid för att så många som möjligt ska få tycka till innan ändringarna görs. Vi föreslår därför att de flesta av ändringarna ska börja gälla i november 2025 om riksdagen beslutar om dem.

Så har vi gjort utredningen

Vi har frågat barn och unga som antingen är eller har varit placerade av socialtjänsten i familjehem, HVB eller stödboende om hur det har varit för dem och vad som hade kunnat göras bättre. Vi har även pratat med vuxna som arbetar med placerade barn och unga, som till exempel socialtjänsten, skolan, sjukvården, SiS, familjehem, personal på HVB om vad de tycker de hade kunnat göra bättre och vad utmaningarna är. Sen har vi hämtat kunskap från barnrättsorganisationer, forskning, rapporter, tidigare utredningar och andra personer eller organisationer som kan något om placerade barn och unga. Det vi i utredningen föreslår gör vi för att det ska bli bättre för barn och unga som är placerade.

Barns och ungas upplevelse av att vara placerade

De barn och ungdomar med erfarenhet av att vara placerade som vi i utredningen har pratat med beskriver ett antal saker som verkar vara gemensamma upplevelser för många av dem. Det handlar till exempel om känslor av ensamhet och oförutsägbarhet, uppbrott från familj, skola och vänner och en vård som barn och unga tycker är svår att förstå och otillräcklig. Här sammanfattas de områden som barn och unga har pratat om. Hela rapporten av vad barn och unga har berättat kan man läsa i bilaga 3.

Behov av bra relationer

Barn och unga som vi i utredningen har träffat saknar oftast stabila, nära relationer med personer de kan lita på och prata med. De slits mellan lojalitet och krav från till exempel föräldrar, familjehemsföräldrar, syskon, socialtjänst och släktingar. För många har tryggheten funnits hos deras syskon som hjälpt till att ta hand om och stötta varandra. När syskon separeras vid en placering oroar de sig ofta för dem.

Om inte mina syskon har det bra blir det aldrig bra.

Barn och ungdomar placeras för att de ska få det bättre, men många tycker att det är dåligt att bli separeras från viktiga personer i ens liv.

Mitt liv var egentligen fortfarande i staden där jag växte upp, alla jag kände bodde fortfarande där.

Förutom skola och vänner är ofta fritidsaktiviteter den viktigaste delen av barns och ungas liv. Trots det var det inte många av de barn och unga vi träffade som hade fortsatt med sina fritidsaktiviteter när de blivit placerade.

När jag bodde hemma spelade jag fotboll, bandy och gick på pistolskytte. När jag blev placerad slutade jag med allt för jag vet inte var man gör det och ingen har frågat vad jag vill göra.

Behov av meningsfull vård

Många barn och ungdomar förstod inte varför de hade fått de insatser de hade fått. De tyckte ofta att placeringen var kopplad till deras eget beteende eller mående fast det beror på trauman och brister som andra människor har utsatt dem för.

Okej då vi hjälper dig då, fast det är ju på grund av att du mår dåligt, och inte på grund av dina föräldrar, så det var typ min skuld fortfarande att jag blev placerad.

En del barn och unga har utsatts för psykiskt eller fysiskt våld av både personal och andra barn eller ungdomar. På en del institutioner hade det funnits droger så att ungdomarna antingen kunde fortsätta sitt missbruk eller började missbruka. Det finns även berättelser om prostitution på institutioner och att ungdomarna känt sig pressade att också göra det.

Andra på boendet sålde sex och uppmanade mig att göra det – ibland kom polisen.

Barn och unga har inte pratat så mycket med oss om sin hälsa, men när de pratar om BUP tycker flera att det är en ”diagnosfabrik” som man bara kommer till om skolan vill att man ska få en diagnos. De flesta tycker inte att de får veta var de kan vända sig för att få hjälp.

Jag hade ingen att prata med för att min psykolog hade slutat och psykiatriken hade inte skaffat någon ny, så att jag måste ju liksom bara sämre och sämre, och till sist så försökte jag faktiskt ta mitt liv.

De flesta barn och unga vill ha mer stöd och hjälp under placeringen. Ofta saknas till exempel bra familjehem eller institutioner och den behandling och stöd som man får är inte tillräcklig. Många upplever att det inte är deras behov som styr utan att man får det som finns.

När jag blev placerad fick jag byta skola till en friskola utan strukturer. Med min ADHD funkade det inte för mig utan jag behövde fasta rutiner som i den gamla skolan. Jag sa det gång på gång till mitt familjehem men jag fick inte byta.

När jag skulle åka till SiS fanns det ingen plats när jag kom så jag fick sitta i häktet i 2 dagar.

Jag önskar att alla familjehem gör det av kärlek och inte av pengar.

Behov av trygghet och sammanhang

De flesta barn och unga som vi har pratat med tycker att det är jobbigt att inte veta var man ska bo, hur länge man ska bo där och vad man behöver göra för att få komma hem eller vidare i livet. Många har omplacerats över natten från ett fungerande familjehem till en helt annan ort. Placerade barn och ungdomar utsätts ofta för upprepade uppbrott från föräldrar, syskon, lärare, men även från familjehemsföräldrar, socialsekreterare eller psykolog. Många barn och unga tycker inte att det är någon idé att packa upp och försöka känna sig som hemma eftersom de antagligen snart kommer få packa och flytta igen.

De bytte socialsekreterare för mig varje vecka. Har haft 30 olika. Vet inte varför de bytte så många gånger. Blev släng runt som en trasdocka som ingen ville ta hand om.

Flyttat 8 gånger och bytt skola 5 gånger, jag orkar inte träffa nya människor.

Man packar aldrig upp 100 %.

Barnens och ungdomarnas erfarenheter som beskrivs här har bekräftats och stöttats av vuxna som arbetar med placerade barn och av den kunskap finns i olika rapporter och forskning.

Sammanfattning av några av utredningens förslag

Många barn och ungdomar som blir placerade av socialtjänsten får det bättre än de hade det innan, men tyvärr är det fortfarande för många barn och ungdomar som inte får det bra. Vi som arbetar med utredningen tycker därför att regeringen behöver genomföra många förbättringar för barn och unga som är placerade.

Det flesta av våra förslag handlar om att ändra lagen. Men det kan också handla om att regeringen ska satsa pengar på att till exempel öka kommunernas kunskaper. Här beskriver vi några av de viktigaste förslagen i utredningen. Alla våra förslag finns i den långa sammanfattningen.

Förslag om statens ansvar

- Det finns i dag inget bra ord för barn och ungdomar som placeras av socialtjänsten i familjehem, HVB eller SiS. Man säger placerade barn, barn som vårdas utanför det egna hemmet, barn som vårdas enligt LVU osv. Vi föreslår att begreppet barn och unga i *samhällsvård* ska införas i lagen och att begreppet ska gälla för alla under 21 år. Då blir det tydligt att samma regler ska gälla för alla placerade barn och unga och att de är hela samhällets ansvar.
- Staten behöver ta ett större ansvar för att samhällsvården för barn och unga ska vara bra. Vi föreslår att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att stötta och samordna kommunernas och regionernas arbete bättre. Barns och ungas rättigheter ska ligga till grund för arbetet.
- Vi tycker att Socialstyrelsen ska följa upp samhällets vård av barn och unga i hela landet så att den kan bli bättre. Bland annat genom att fråga barn och ungdomar vad de tycker.

Förslag om socialtjänstens arbete

- Vi tycker att barn och unga ska få vård med *omtanke* och att de ska få det stöd och den behandling som de behöver mer än placeringen. De ska också få stöd till att ha kontakt med och träffa sin biologiska familj och med skolarbetet.

- Vi i utredningen vill att barn och unga ska ha en bättre kontakt med socialtjänsten under placeringen. Vi föreslår att socialtjänsten ska erbjuda enskilda samtal utifrån barnets eller ungdomens behov och önskemål, men minst en gång var sjätte månad. Under det första året ska socialtjänsten erbjuda kontakt minst en gång per månad.
- Vi föreslår att en särskild handläggare ska se till så att barnet eller ungdomen får vara delaktig i utformandet av vården och får information om sina rättigheter.
- När socialtjänsten följer hur placeringen går så tycker vi att de särskilt ska följa upp om barnet eller ungdomen har utsatts för våld under placeringen.
- Barns och ungas rättigheter och möjligheter till delaktighet ska stärkas vid placering och omplacering. Därför föreslår vi att socialtjänsten ska lyssna på vad barnet eller ungdomen tycker om vården och var den ska utföras. Socialtjänsten ska också ta hänsyn till skolgången och relationen till föräldrar, syskon och familjehemmet vid placering eller omplacering.
- En placering eller omplacering får bara ske fort om barnet eller den unge behöver skyddas.
- Föräldrar ska få stöd i minst två år för de problem som ledde till att barnet eller ungdomen behövde placeras. Socialtjänsten ska också ge föräldrar stöd för att kontakten och umgänget med barnet eller ungdomen ska bli så bra som möjligt.

Förslag om familjehem

- För att säkerställa att de familjehem som används är bra föreslår vi att man måste ha tillstånd för att vara familjehem och att tillståndet dras in om familjehemmet inte sköter sig.
- Alla familjehem ska finnas i ett register som IVO ansvarar för. Det gör det lättare att hitta lediga familjehem och att veta vilka familjehem som har misskött sig.
- Alla familjehem måste gå en utbildning innan de kan få tillstånd.

- Familjehem ska som mest få ta emot tre placerade barn och ungdomar samtidigt.
- Eftersom barn och ungdomar har olika behov ska familjehem finnas i olika kategorier och ha olika krav på sig när det gäller utbildning, arbetserfarenhet eller tidigare erfarenhet som familjehem.
- Vi föreslår också att alla familjehem ska få mer stöd, särskilt i början av placeringen och att de ska kunna få stöd under kvällar och helger.

Förslag om institutioner (HVB och SiS)

- Vi tycker att barn och ungdomar bara ska placeras på HVB om de inte kan få vård någon annanstans. Barn under 18 år också ska få *fostran*, precis som i familjehem och andra familjer.
- Kompetensen på de som arbetar på HVB behöver bli bättre så vi föreslår att de ska ha mer utbildning, kunskap om barns och ungas behov och personlig lämplighet för arbetet.

Förslagen för HVB gäller också för SiS, men vi har också några förslag som bara gäller SiS.

- Vi tycker att SiS ska ha en central funktion som barn och ungdomar kan lämna klagomål till.
- Vi föreslår också att bara en person av samma kön får genomföra eller se på när en kroppsvisitation görs om inte barnet eller ungdomen vill något annat. Barnet eller ungdomen ska kunna önska att en särskild person ur personalen ska genomföra visitationen och SiS ska så långt det är möjligt följa barnet eller ungdomens önskan.
- SiS ska ta fram riktlinjer för att förebygga sexuella övergrepp och stötta barn och ungdomar som blir brottsoffer i SiS.

Förslag om sjukvård, skola och efter placeringen

- Vi föreslår att barn och ungdomar ska ha laglig rätt till hälso- och sjukvård där de är placerade.
- SiS ska kunna be regionen om både en hälsoundersökning och om en SiP – samordnad individuell plan.
- Vi föreslår att skolan måste göra en bedömning av om ett barn eller ungdom behöver extra stöd med skolarbetet när ett barn eller ungdom placeras.
- Om en ungdom vill det ska socialnämnden bedöma om placeringen ska fortsätta även efter att ungdomen har fyllt 18.
- Vi föreslår att ungdomar som har varit placerade ska ha rätt att få känslomässigt stöd och stöd med frågor som rör boende, utbildning, arbete, ekonomi, tandvård och hälso- och sjukvård tills de blir 25 år av socialtjänsten.
- Vi föreslår också att barn och föräldrar ska få stöd när barnet flyttar hem till sina föräldrar om de vill ha det.

Länk till hela utredningen på Socialdepartementets hemsida:

[För barn och unga i samhällsvård - Regeringen.se](#)